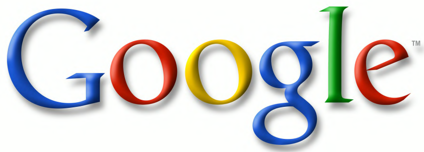

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

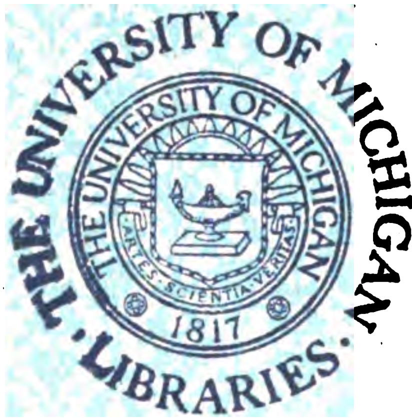
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Soupis památek historických a uměleckých v republice Československé

Josef Hlávka, Antonín Podlaha, Česká akademie věd a umění. Komise archeologická, Německa společnost věd a umění pro republiku ...

Digitized by

Digitized by Google

K

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SOUPIS

PAMÁTEK HISTORICKÝCH A UMĚLECKÝCH

V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

OD PRAVĚKU DO POČÁTKU XIX. STOLETÍ.

VYDÁVÁ

ARCHAEOLOGICKÁ KOMMISSE
PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

ŘÍZENÍM SVÉHO PŘEDSEDY

JOSEFA HLÁVKY.

VIII.

POLITICKÝ OKRES ČESKO-BUDĚJOVICKÝ.

SESTAVIL

JOSEF BRANIŠ.

V PRAZE 1900.

NÁKLADEM ARCHAEOLOGICKÉ KOMMISSE PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

Digitized by Google

SOUPIS

PAMÁTEK HISTORICKÝCH A UMĚLECKÝCH

V POLITICKÉM OKRESU

ČESKO-BUDĚJOVICKÉM.

SESTAVIL

JOSEF BRANIŠ.

V PRAZE 1900.

NÁKLADEM ARCHAEOLOGICKÉ KOMMISSE PŘI ČESKÉ AKADEMII CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

Digitized by Google

N
6825
.T677
v.8

Tiskem Aloise Wiesnera v Praze.

Digitized by Google

105a-212642.

PŘEDMLUVA.

Uzavíraje práci svou, vzdávám nejupřímnější díky všem P. T. pánům, kteří mi při popisování a měření památek, zvláště však při opatřování potřebných kreseb a fotografií s přívětivou ochotou přicházeli vstříc.

Nejúčinnější podpory dostalo se mi od pana Jindřicha Richlého, c. k. konservatora v Jindřichově Hradci, jenž k soupisu přispěl daty praehistorickými, dále pak od pana Josefa Scheichela, knížecího zámeckého správce, a pana Jana Sedláčka, knížecího vrchního inženýra v Hluboké, kteří zvláště při soupisu uměleckých památek zámku Hlubockého vzácnou pomocí mi přispěli. Budiž jim z toho srdečný dík! Nejvřelejší díky vzdány buďte zejména také J. J. knížeti Adolfu Josefu ze Schwarzenberga, který svou munificencí umožnil, že soupis tento četnými obrazy historických a uměleckých památek zámku Hlubockého mohl býti ozdoben.

Prof. Josef Braniš,
c. k. konservator.

Digitized by Google

Digitized by Google

Rozlehlé území politického okresu Č. Budějovického, zaujímající soudní okresy Č.-Budějovický, Hlubocký, Lišovský a Trhosvinský, jest dílem starodávným kulturním krajem, dílem osazeno bylo teprve v dobách historických.

Jihovýchodní, pahorkaté, dosti neúrodné končiny jeho při Malši a jejím přítoku Stropnici patřily od nepaměti k sídlům slovanského plemene Dúdlebů, jehož pravěká, dosti skrovná a chudá vlast sáhala na jihu asi k Přísečnu a Blansku u Kaplice a k Přísečné u Krumlova, na západě k hradištím u Třísova a Březí, na severu k Plavu a Borovanům, na východě k Olešnici a Hrádku za Sviny. Nejzápadnější výběžek okresu byl již v plemeni Netoliců, severní pak končiny zalidněny byly plemenem neznámého jména, jehož památky v hradištích po obou březích Vltavy a hojných pohřebištích na Hlubocku a Lišovsku posud se zachovaly.

Naproti tomu značná část úvalu Budějovického, tedy sám střed okresu, dlouho byla zarostlá hustým pralesem, jenž teprve v dobách historických, kdy bažinatá půda postupně se odvodňovala, byl mýtěn a kolonisován.

Myšlénka, že by v místech, kde nyní Č. Budějovice jsou, domnělé Marobudum bylo bývalo, jest naprosto lichou, neboť právě zde není po sídlištích a památkách pravěkých ani sledu.

V těch končinách Budějovicka, které v pravěku byly osídleny, za-

Obr. 1. Budějovice. Diecesní museum. Gotické ciborium.

Digitized by Google

chovalo se praehistorických památek s dostatek a hradiště, mohyly, hromadné i ojedinělé nálezy nejsou tu vzácností; starožitnosti tu nalezené možno spatřiti v museu království Českého v Praze, v městském museu budějovickém a ve sbírkách knížecího Schwarzenberského zámku na Ohradě.

Obr. 2. Budějovice. Městské museum. Socha Boha Otce s tělem Spasitelovým.

Nejstarší historické zprávy okresu se týkající jsou sice cennými pro dějiny politické a pro postup kolonisace, ale ve příčině umělecké tvorby neposkytují pražádné opory, tak že spokojiti se musíme pouhou mluvou kamenů, ale i tato jest právě tam, kde bychom nejspíše něčeho očekávali,

Digitized by Google

totiž v jádru starého Doudlebska, úžasně skoupou; poznáváme chudý kraj a chudé umění.

Z období slohu romanského, ovšem hned z prvních jeho počátků, zachovala se v okresu v sakristii Hosínské jedna z prvních svatyněk křesťanských v těchto končinách a kromě té ještě na farních kostelích Strčickém a Pištínském lze jest stopovati zbytky romanského zdiva; poněvadž pak nemůžeme věřiti, že by vlastní Doudlebsko ve století XI. a XII. bylo bývalo bez budov bohoslužebných, nezbývá než oprávněná domněnka, že

Obr. 3. Budějovice. Městské museum. Obraz z r. 1494.

původní církve na území jeho byly skoro napořád dřevěné. I památky doby přechodní jsou nehojné a prvním velkým uměleckým dílem jest v okresu našem teprve stavba dominikánského kláštera v Č. Budějovicích, tak že můžeme zcela rozhodně říci, že teprve založením města Č. Budějovic králem Přemyslem II. r. 1265 dostalo se krajině zdejší uměleckého střediska. Od té doby tvorba umělecká zde neochabuje, tak že každé následující občasí může se vykázati, když ne velikolepou, tedy zajisté slušnou a pro dějiny výtvarnictví v Čechách rozhodně důležitou památkou.

V době přesné gotiky obmezovala se čilejší tvorba hlavně na město, kde kromě kláštera budován farní chrám, hradby a t. d., ale po válkách

Digitized by Google

husitských vzrůstající zámožnost měšťanů, převaha rodu Rožmberského, jenž zmocnil se na úkor drobné šlechty značného zboží, podnikavost kláštera Vyšebrodského a zkáza mnohých dřevěných staveb v průběhu války staly se příčinou v těch končinách obecně čilé tvorby, jež zanechala tu celou řadu stavitelských památek, mezi nimiž rozměry a uměleckým propracováním vynikají bývalý klášter Borovanský a děkanský chrám Trhosvinský.

Obr. 4. Budějovice. Městské museum. Relief sv. 14 Pomocníků.

Se stavitelstvím ruku v ruce šla ostatní umění výtvarná. Z oboru skulptury významnými jsou konsoly v chrámě klášterním pro dobu Otakarovu, pro pozdější pak rozvoj rozkošná soška Madonny v městském museu budějovickém a jiné práce drobnější. V době Vladislavské žil v Č. Budějovicích vynikající řezbář Ondřej Morgenstern, patrně známý i za hranicemi, neboť zhotovil veliký oltář pro chrám cisterciensкého kláštera Světelského v D. Rakousích, jehož střední část ve vídeňském chrámě sv. Augustina posud se zachovala. Pokud by práce z té doby v okresu zachovalé ruce jeho mohly býti přičteny, pro nedostatek pramenů udati nemůžeme. Z kamenických prací současných přední místo zaujímá sanktuarium Kamennoújezdské.

Digitized by Google

Budějovice. Obraz Madonny v městském museu.

Digitized by Google

Digitized by Google

Že malířství těšilo se zálibě obecné, svědčí celá řada prací. Klášterní chrám v Budějovicích byl již na sklonku XIII. věku celý vymalován rozmanitými scenami figurálními, jichž zbytky v XV. století novými malbami

Obr. 5. Budějovice. Diecesní museum. Vyšívaná kasule.

zakryté a konečně zabílené a opětovanými obnovami kostela porušené, při posledním, pro vlhkost nezbytném odstranění staré omítky pisatel aspoň tak dalece sledovati mohl, že možno zjistiti, kterak převládal tu nejprve vliv vlašský, jejž i na Madonně Doudlebské pozorovati možno. Pro další rozvoj důležitým jest obraz sv. Šťastného a Přibyka v klášteře Budějovickém a několik jihočeských Madonn, až konečně výtvory z doby Vladislavovy

Digitized by Google

jako oltářní křídla Trhosvinská a Doudlebská, usvědčují rozhodnou převahu styků s Německem.

Umělecké řemeslo té doby zanechalo pěknou památku řezaným stropem v domě č 34 v Hroznové ulici v Budějovicích, rozmanitými kovářskými pracemi, jež spatřují se v některých kostelích a v městském museu budějovickém, i monstrancí Hosínskou. R. 1495 vyskytuje se i první dle jména známý zvonař budějovický Mikuláš Bux, ač současně se okolí zásobovalo převážně pracemi dílen pražských a zajisté i dílny vodňanské.

Obr. 6. Budějovice. Renaissanční dům na náměstí (zbořený).

Renaissance ujímala se v stavitelství dosti rychle pro čilé styky s jihem, katolické, dynastii věrné smýšlení města a sousedství podnikavých Rožmberků. Přes nepřízeň a novotářství pozdějších dob vidíme stopy její na domech městských, při čemž možno stopovati i různé směry slohové; tak na př. dům č. 13 na náměstí zastupuje t. zv. renaissanci německou, nedávno sbořený dům na náměstí a rohu Vídeňské ulice patřil renaissanci české a rozkošný zámeček Komařický přísluší rozhodně duchu vlašskému.

Stavba chrámová jeví v té době suchopárnou střízlivost, přes to však vnitřním uspořádáním zůstává pozoruhodným farní kostel na Rudolfově.

Velice plodným byl na Budějovicku i barok. D. B. Marradas přestavěl nákladně zámek Hlubocký, a chrámům budějovickým dostalo se po požárech modního roucha, ale k předním památkám slohu toho patří teprve díla století XVIII., totiž skvostný zámek Ohrada, budějovická radnice, rozkošný kostel na Dobré Vodě, malebný kostelík Nejsv. Trojice u Trhových Svin a proboštství kláštera Borovanského; první tři vynikají i freskami značné umělecké ceny. Malba na plátně zastoupena jest čestně štvanicemi

Digitized by Google

Hamiltonovými na Ohradě, sochařství sličnou kašnou budějovickou. Kromě toho nescházejí ovšem ani díla chudší, na nichž při dobré vůli patrným jest nedostatek hmotných prostředků, na př. na stavbách v Římově a Sv. Janě.

Z výrobků uměleckého řemesla přísluší zámečnickým rozhodně přednost. Zvonaři místní těžce konkurrovali s cizími. Jen některé mosazné svícny jsou slušnými památkami kovolitectví. Na rozmanitém nářadí a uměleckých drobnostech, jichž v soukromém majetku jest dosti, není možno rozeznati pokud jsou výrobkem domácím, nebo prací cizí.

Střízlivý duch josefinismu působil na církevní umění neblaze. Po aložení biskupství adaptován jest děkanský chrám v Budějovicích za kathedrálu beze smyslu uměleckého a čtverhraná jeho okna sváděla daleko široko k podobnému rozšiřování oken gotických chrámů farních, čímž mnohý charakteristický detail zničen. I zrušení klášterů Budějovického a Borovanského mělo právě tak jako první, kostely purifikující visitace biskupské pro umění ne právě příznivé následky. Konečně padly nivellujícím a modernisujícím požadavkům XIX. století za oběť městské hradby. Zboření starého zámku Hlubockého ovšem převážně nahrazeno jest provedením nynější skvostné stavby, která spolu s farním kostelem v Hluboké zůstane nejskvělejším pomníkem novoromantického směru v jižních Čechách.

Besednice.

Trajer J. Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis, p. 343.

KOSTEL SV. PROKOPA (farní) založen byl původně r. 1738 v nynější podobě pochází však z r. 1875, kdy byl zvýšen, rozšířen a vůbec úplně přestavěn.

Ze starého kostela zachoval se částečně hlavní oltář prosté barokní práce.

Na průčelné věži visí 4 zvony: *1.* Velký z r. 1875. *2.* Průměr 76 *cm* výška 58 *cm*; barokní ornamenty, na plášti relief sv. Prokopa. *3.* Průměr 58 *cm*, výška 45 *cm* má kolem čepce nápis GOSS MICH ANTONI PEGL IN BVDWEIS ANNO 1760; na plášti reliefy: sv. Josef a sv. Prokop. *4.* Průměr 41 *cm*, výška 31 *cm*; byl sem přenesen z kapucínského kostela sv. Anny v Budějovicích, má na plášti malý krucifix a kolem čepce nápis minuskulní, nečitelný.

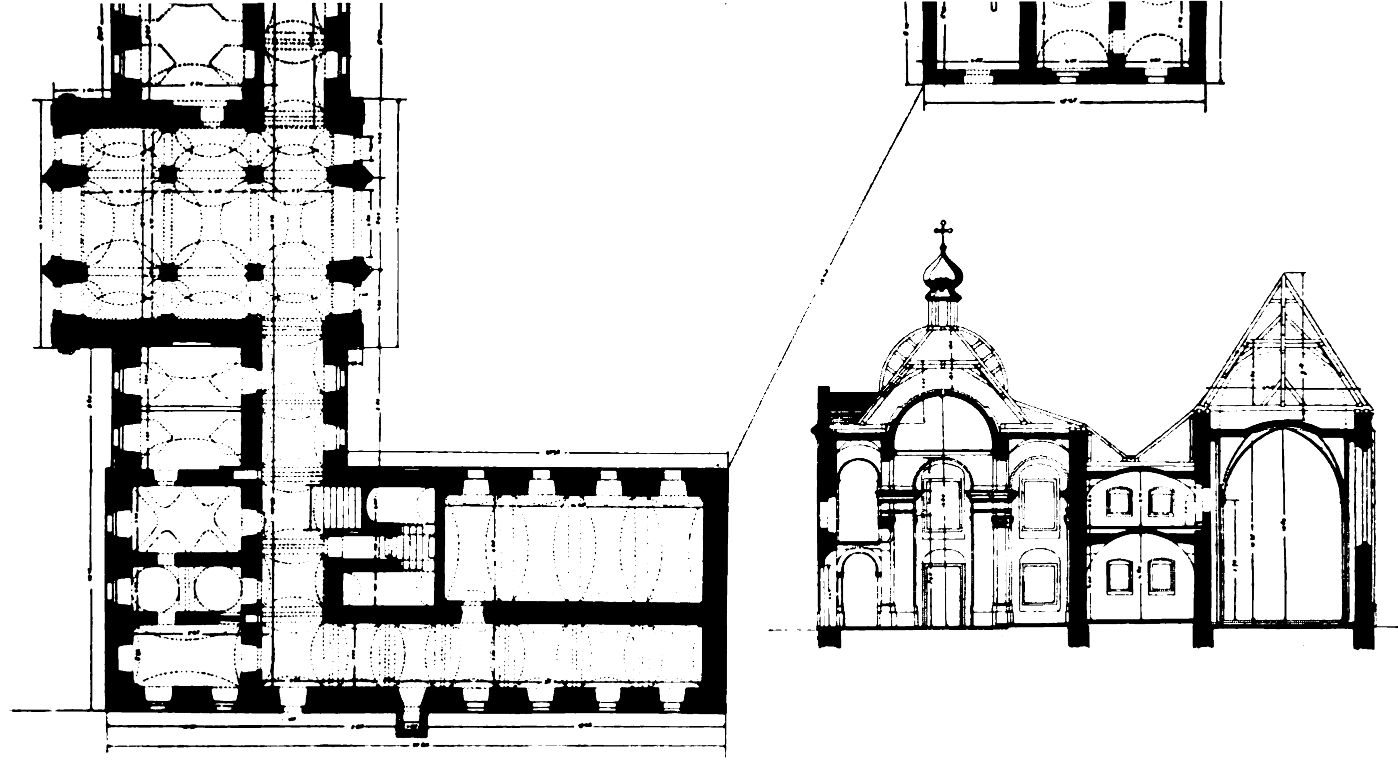
Kalich 25 *cm* vysoký má kuppu stříbrnou barokní, s košem figurálně tepaným a prosekávaným; noha jest novější. (Pochází ze zrušeného kostela sv. Jošta v Krumlově.)

Kasule barokní, bílá, zlatem, stříbrem a hedbávím skvostně vyšívaná.

Bída.

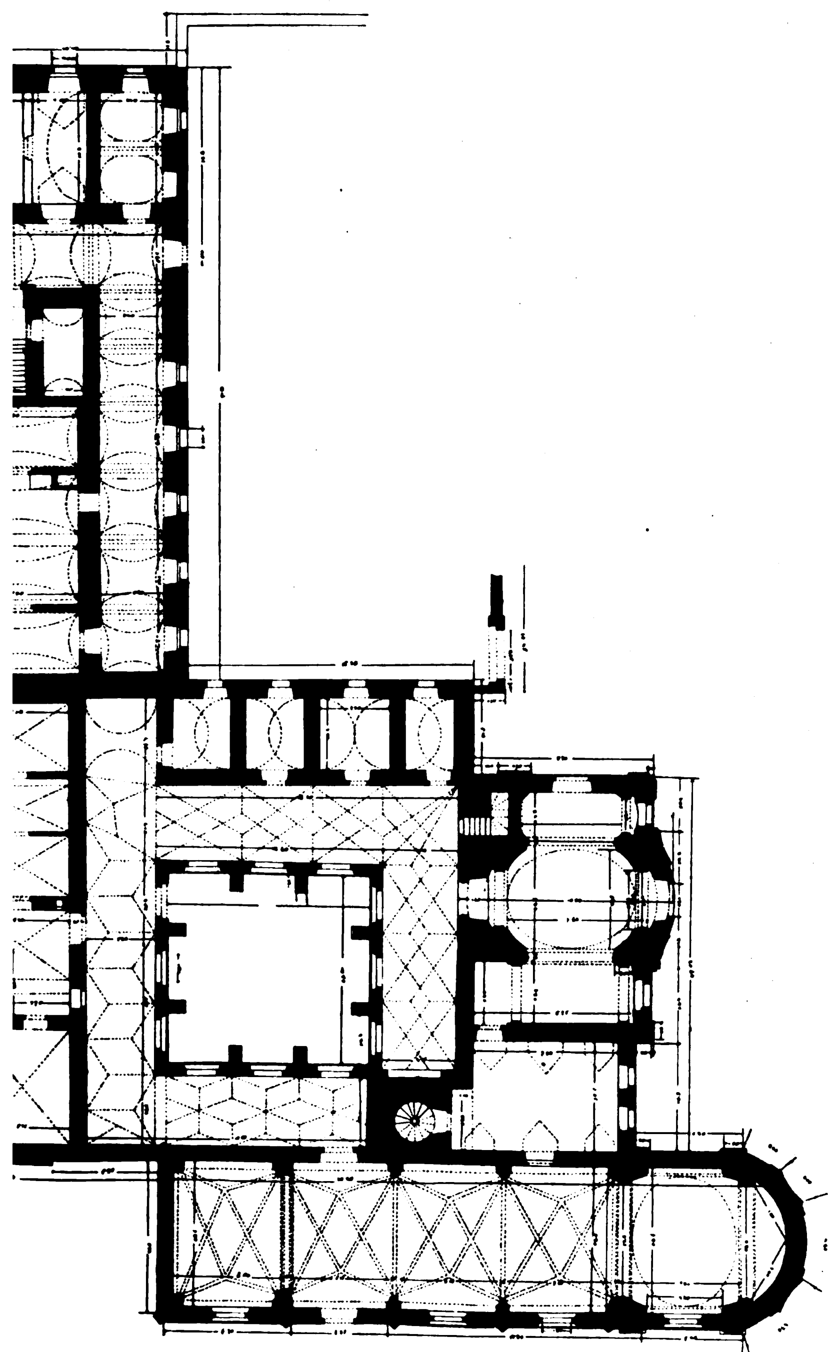
Mohyly v lese Mojči, kruh z hrubých kamenů, chudé nálezy v museu na Ohradě (Mitth. d. C. C. XVIII., 56.)

Digitized by Google

Obr. 7. Budějovice. Půdorys chrámu s konventem a residencí. Průřez kostela a kaple škapulířové.

Digitized by Google

Digitized by Google

Borovany.

Trajer J., Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis, p. 348 a t. d — Braniš J., Zpráva české reálky v Budějovicích r. 1888; týž Mitth. d. C. C. 1890, p. 164—170; týž Dějiny umění středověkého v Čechách, II., 106, 111, 117.

Petr z Lindy, muž původu neznámého, jenž ve službách rožmberských zbohatl a Borovany s některými okolními statky zakoupil, založil r. 1455 v Borovanech klášter řeholních kanovníků sv. Augustina. Založení bylo dne 10. srpna 1455 králem Ladislavem a dne 19. září 1458 papežem Piem II. potvrzeno. Mniši přivedeni jsou z kanonie Třeboňské, ještě za živobytí Petrova zbudován kostel a po roce 1466 za patronatu rožmberského budova konventní. V XVI. věku klášter jen živořil, a když r. 1557 mniši morem vymřeli, zmocnili se zboží Rožmberkové. Roku 1631 byla kanonie z rozkazu císařského obnovena a v první polovici XVIII. století vzkvétala tak, že r. 1729 zbudována věž a za podnikavého probošta Augustina Dubenského r. 1746 kaple škapulířová, po ní nová presbyteř kostelní a proboštství. Dne 14. listopadu 1785 byl klášter zrušen, kostel stal se farním, residence proměněna v zámek, konvent upraven za obydlí faráře a sluhů panských.

CHRÁM NAVŠTÍVENÍ P. MARIE (farní) jest budova orientovaná, dílem z tesaného kamene, dílem z kamene lomového a z cihel provedená, omítnutá. Jižní stěna lodi rozčleněna jest čtyřmi dekorativními opěráčky, které nikoli ze základu, nýbrž v soklu v různé výši od země bez podpory vystupují klínovitě dvěma stranami (0·35 *m*) trojbokého hranolu a po dvakráte jsou přerušeny malou římsou. Dva vybíhají v štítky záclonovým obloučkem lemované a bambulkou zakončené, dva mají na vrcholu cimbuří o třech zubech. Rohový, částečně zazděný pilíř na jihozápadním konci vyniká pravidelně třemi stranami hranolu čtyřbokého, jest rovněž římsami přerušen a štítkem zakončen. Zdivo presbyteře rozčleněno jest pilastry.

V jižní zdi lodní jsou čtyři veliká gotická okna prutů a kružeb zbavená, presbyteř má s každé strany jednoduché okno barokní. V západním průčelí patrno jest původní okno gotické, později v okrouhlé proměněné a konečně docela zazděné. Vysoký průčelný štít proveden jest z cihel neomítnutých a rozčleněn na spůsob panelu lesénkami a hrotitými obloučky, profilovaná obruba jest čistě vypracována z granulitu, ozdobný kříž na vrcholu jest uražen. Barokní věž kryta jest ozdobnou cibulovitou bání. Ze síňce k jižní straně kostela později přilepené vcházíme dveřmi v minulém století dosti prostě upravenými do vnitra, jež elegantními rozměry mile překvapuje. Jest 32·68 *m* zdéli, 8·10 *m* zšíři a 12·20 *m* zvýši. Tři páry opěrných pilířů uvnitř umístěných a z líce zdi na 80 *cm* vystupujících děl loď na čtyři nestejně dlouhá travée (6·30—5·20—6·10—6·30 *m*). Západní z nich vyplňuje empora, na níž býval kůr mnišský. Patky klenby její za-

Digitized by Google

loženy jsou u samé dlažby, z každého kouta vystupují dvě silná, hruškovitě profilovaná žebra rozvětvující se v čtyřpaprskovou hvězdu; při výšce 3·80 *m* působí klenba tísnivě a otvírá se do lodi bohatě profilovaným hrotitým obloukem.

Obr. 8. Borovany. Klenba chrámová a vrch oltáře.

Opěráky 0·73 *m* široké mají hrany otupené žlábkem a šikmým páskem a na čelné straně příporu válcovitou, dvěma třetinami obvodu vystupující; táž spočívá na 0·45 *m* vysokém, osmihraném podvalu, má attickou patku a hlavici z oblounů a žlábků složenou, polygonalní deskou krytou.

Digitized by Google

Od hlavic rozvětvují se hruškovitě profilovaná žebra hvězdové klenby se svorníky různé velikosti a podoby. Presbyteři nejbližší, veliký lichoběžníkový svorník nese znak Petra z Lindy, následující ozdoben jest jetelovým čtyrlístkem, třetí trojlístkem, ve čtvrtém jest otvor.

Barokní kněžiště má závěr eliptický, stěny pilastry a římsami rozčleněné, klenbu báňovitou, zašlými freskami zdobenou. Původní presbyteř byla polygonalní a měla na venek opěráky o dvou ústupcích.

Obr. 9. Borovany. Okno ambitu.

Z výzdoby chrámové má uměleckou cenu hlavní oltář, slušná barokní řezba z r. 1679 s pěknými sochami, a intarsiemi zdobená sedadla mnichů na kůru.

Ciborium stříbrné, pozlacené, 41 *cm* vysoké jest bohatá augšburská práce z r. 1685, ozdobená emailovými medailonky a drahokamy.

Z prvního travée lodi vedou jednoduché dvéře do sakristie v minulém století zbudované. V ní jest veliká síň kredenční, na hořejší části posud intarsiemi zdobená, a cínová, porouchaná lavatoř v podobě koule s dračí hlavičkou na výtoku.

K sakristii přiléhá v ozdobném slohu barokním zbudovaná kaple škapulířová, 12·70 *m* dlouhá a 9 *m* široká se stěnami pilastry rozčleně-

Digitized by Google

nými a klenbou báňovitou, jež ozdobena jest pěknými freskami. Uměleckou cenu má i oltář, kazatelna a sochy ve výklencích; dvě intarsiemi zdobené stolice jsou již velmi sešlé. — Železné krávy, ovce atd. obětní symboly.

Z nevelikré ale solidně zbudované stavby bývalého konventu má uměleckou cenu ambit, do něhož se z lodi kostelní zmodernisovanými dveřmi v severní zdi prolomenými vstupuje. Chodba čtverečná, 4 *m* široká obkličuje 10 *m* dlouhé a široké nádvoří, do něhož na 90 *cm* z líce zdi vystupují po každé straně dva 53 *cm* široké opěráčky. Až do výše prvního patra mají tvar obyčejný, dále však osazeny jsou prohnutou, římsovitě přečnívající kosinou, nad níž vynikají ze stěny klínovitě, ostrou hranou pětibokého hranolu; nahoře jsou kosmo seříznuty a patrně pozdějšími opravami porouchány. Mezi opěráky otvírají se po každé straně nad soklem čistě vypracovaným tři okna, prutů a kružeb zbavená ale tvaru zajímavého. V severním, východním a jižním křídle překlenuta jsou hrotitými oblouky s rameny skoro přímými, v západním křídle jsou oblouky okenní polokruhové, nad nimi však přepínají se vysoké oslí hřbety tvaru skoro záclonového.

Obr. 10. Borovany. Část klenby ambitu.

Opěráky, sokl, ostění i oblouky jsou z jemného granulitu čistě provedeny.

Rovněž rozmanitě s hravou libovůlí provedeny jsou klenby ambitu. V jižním křídle, z jehož stěny vynikají slabé trojboké opěráčky kostelní, jest klenba hvězdovitá, zdobená na svornících erbem Petra z Lindy a pětilistou růží, v západním křídle jest poloviční hvězdová klenba, jejíž konsoly zapuštěny jsou na jedné straně v pilířích, na druhé ve stěnách proti osám oken. V severním a východním křídle jsou klenby síťové s žebry v rohových polích ledabyle spletenými. Profily jsou suché, hledané, úpadek prozrazující.

Jihovýchodní roh ambitu vyplněn jest věží. Zvony jsou těžko přístupné.

Digitized by Google

1. Průměr 105 *cm*, výška 84 *cm*, má kolem čepce minuskulní nápis:

x ad honorem x summe trinitati ⊕ 7 ⊕ individue ⊕ unitati ⊕ anno ⊕ domini ⊕ milesimo ⊕ quadringentesimo ⊕ nonagesimo ⊕ octavo
iohanes cantarista (lvíček.)

Obr. 11. Borovany. Zámek.

Na plášti sv. Jan Evg.

Dva menší zvony byly r. 1890 v Budějovicích od R. Pernera přelity; první měl průměr 73 *cm* a vážil 245 *kg*, kolem čepce byl minuskulní nápis:

⊕ anno domini ⊕ m° ⊕ cccc° ⊕ xxxviii· ⊕ fusa ⊕ est ⊕ campana ⊕ in honore sci ⊕ wencesslay ⊕ amen

Na plášti relief čtverhraný, 13 *cm* dlouhý a 10 *cm* široký, v něm krucifix, na jeho koncích pelikáni, u paty lebka, po stranách P. Maria a sv. Jan, nahoře andělé s odznaky slunce a měsíce a kolem drobounký nápis

o vos omnes qvi tran
ſitis figoram hanc conſpicite
memores mei ſemper ſi
tis et mundom nonc deſpicite

Relief byl vyříznut a uložen v městském museu budějovickém, odlitek pak i se starým nápisem dán na nový zvon.

Druhý 69 *cm* v průměru, vážil 200 *kg* a měl kolem čepce nápis:

✠ ave ○ maria ○ gratia ○ plena ○ dominus ○ tecum ○ bene

ZÁMEK, bývalé proboštství, jest úpravná, v polovici minulého sto letí vážnějším slohem barokním provedená jednopatrová budova o třináct osách s dvojpatrovým středem trojosým, z fronty vystupujícím. Průčelí jest rustikou a pilastry vkusně rozčleněno.

Na náměstí pranýř kamenný s letopočty 1656 a 1739.

Nedaleko městečka u Stropničky kamenná barokní socha sv. Jana Nep. s andílkem držícím krucifix a nápisem na podstavci:

HONORI
AC VENERATIONI
DIVI IOANNIS
NEPOMVCENI
PATRONI EREXIT
F. P. P. C. B
LAT. *)

Boršov.

Trajer J., H.-st. Beschreibung d. D. B., p. 92. Sedláček A., Hrady, zámky a tvrze, III., str. 291.

KOSTEL SV. JAKUBA V. (farní) darován byl r. 1290 od Alberta z Boršova klášteru Vyšebrodskému, nynější stavba pochází z konce XV. století.

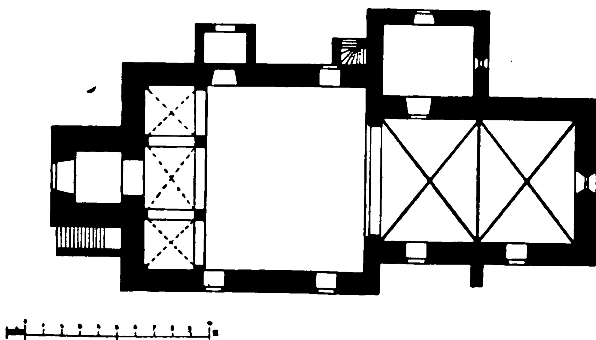
Budova orientovaná z lomového kamene má pouze rohy z kvádrů jest hrubě omítnuta a skládá se z kněžiště, lodi a průčelné věže; k severní straně kněžiště přiléhá sakristie, k lodi pozdější sínec. Na straně západní jest do věže vchod gotický, prostě otupený, okna věžní jsou čtverhraná s otupeným ostěním, střecha nízká, valbová. Před gotickým, poněkud živěji

*) t. j. 1735. Franciscus Plank, praepositus Canoniae Borovanensis Lateran.

Digitized by Google

článkovaným portálkem severním jest malý barokní sínec. Do sakristie vedou z venku dvéře s vodorovným nadpražím, jichž ostění prutem jest lemováno. Na východní straně presbyteře vystupují z drsné střikové omítky čtyři prázdné, hladké štítky, zde zachovalo i původní podobu gotické okno dvojdílné s jednoduchou plamenovou kružbou. Z jižní strany presbyteře vystupuje slabý, nepatrně osazený opěrák a na téže straně lodi spatřuje se páska s letopočtem 1496 a vedle ní malé štítky, na jednom namalována pětilistá růže, na druhém mistrovské znamení. Střecha lodi jest nyní nízká, dle zachovaného štítu sáhala však původně až k okapu věže.

Obdélná, přímo uzavřená presbyteř jest 8 *m* dlouhá a 6·7 *m* široká, přepjatá dvěma travée gotické křížové klenby, jejíž žlábkem otupená žebra vycházejí od konsol, které mají podobu lidských hlav a protínají se v malých svornících; na jednom jest hrubě vytesána tvář Kristova, na druhém pětilistá růže. Ve východní stěně jest původní okno gotické. po jižní straně dvě okna nemotorným rozšířením úplně změněná. Gotický triumfální oblouk jest jednoduše otupen.

Obr. 12. Bořšov. Půdorys kostela.

Loď 12 *m* dlouhá a 10 *m* široká má strop na rákos omítnutý, po každé straně dvě rozšířením v obdélník úplně pokažená okna a v pozadí barokní kruchtu na dvou pilířích. Klenba sakristie jest pozdější, valená, v prvním patře nad ní depositář. Z původní výbavy zachovala se jen křtitelnice kamenná, kalichovitá, 89 *cm* vysoká a 95 *cm* v průměru. Kalich její zdobí 8 štítů s těmito znaky: 1. vodorovné břevno, 2. 𝔐, 3. ležící půlměsíc, 4. dva listy révové, 5. hvězda, 6. štít svisle rozpoltěný, 7. vodorovné břevno, 8. pětilistá růže.

Hlavní oltář, slušná barokní práce, ozdobená sochami P. Marie, sv. Benedikta, sv. Bernarda, sv. Linharta a sv. Floriána. Při stěně kněžiště slušná dřevěná barokní socha sv. Václava a v lodi soška sv. Šebestiána pocházející ze sbořeného kostela sv. Víta u Habří. Na stěnách lodi dva veliké obrazy ze 17. století; na jednom sv. Malachiáš, papež Benedikt XII. a blah. Gaufrid; na druhém sv. opatové Robert, Alberik a Štěpán.

Dřevěná tabulka v lodi nad severním vchodem s nápisem: 1230 aedifi: ren. 1809 zaručuje jen datum obnovy, neboť stavba sama usvědčuje slohem letopočet 1496.

Dva kalichy, jeden s tepaným košem, druhý s tepanou nohou, a malý pacifikál jsou z doby rokokové a práce nevelké ceny.

Digitized by Google

Ve věži visí tři těžko přístupné zvony. *1.* Největší, bachratého tvaru, 86 *cm* v průměru a 59 *cm* výšky má na čepci mezi čtyřmi pásky minuskulní nápis:

† Maria virgo virginum maria mater gracie mater misericordie tu nos a hoste protege in hora mortis suscipe

† anno domi' m'ccc'lxxxxv nicolas dux ma deposce nobis omnium remisionem criminum tuum placando filium

isler son budweis

Kolem pláště jest pěkně zřetelně odlit otočený provázek s uzlem na kličku, pod ním tři malé reliefy: P. Maria, sv. Jakub a sv. Bernard, nad věncem dva nepravidelné pásky. Dílo to patří k nejzajímavějším památkám našeho zvonařství.

2. Prostřední zvon tvaru štíhlého, 55 *cm* v průměru a 47 *cm* výšky má kolem čepce mezi dvojitým páskem minuskulní nápis:

ave maria gracia plena dominus tecum benedicta tu in mulieri

3. Nejmenší, 47 *cm* v průměru a 37 *cm* vysoký, barokními ornamenty a krucifixem zdobený, jest puklý.

Březí.

(Okr. Trhosvinský).

Hromadný nález bronzů (Mitth. d. C. C. XIX., 186. Mitth. d. anthrop. Ges. XXIII., 56. — Památky XV., 777. J. Richlý Die Bronzezeit in Böhmen 66.)

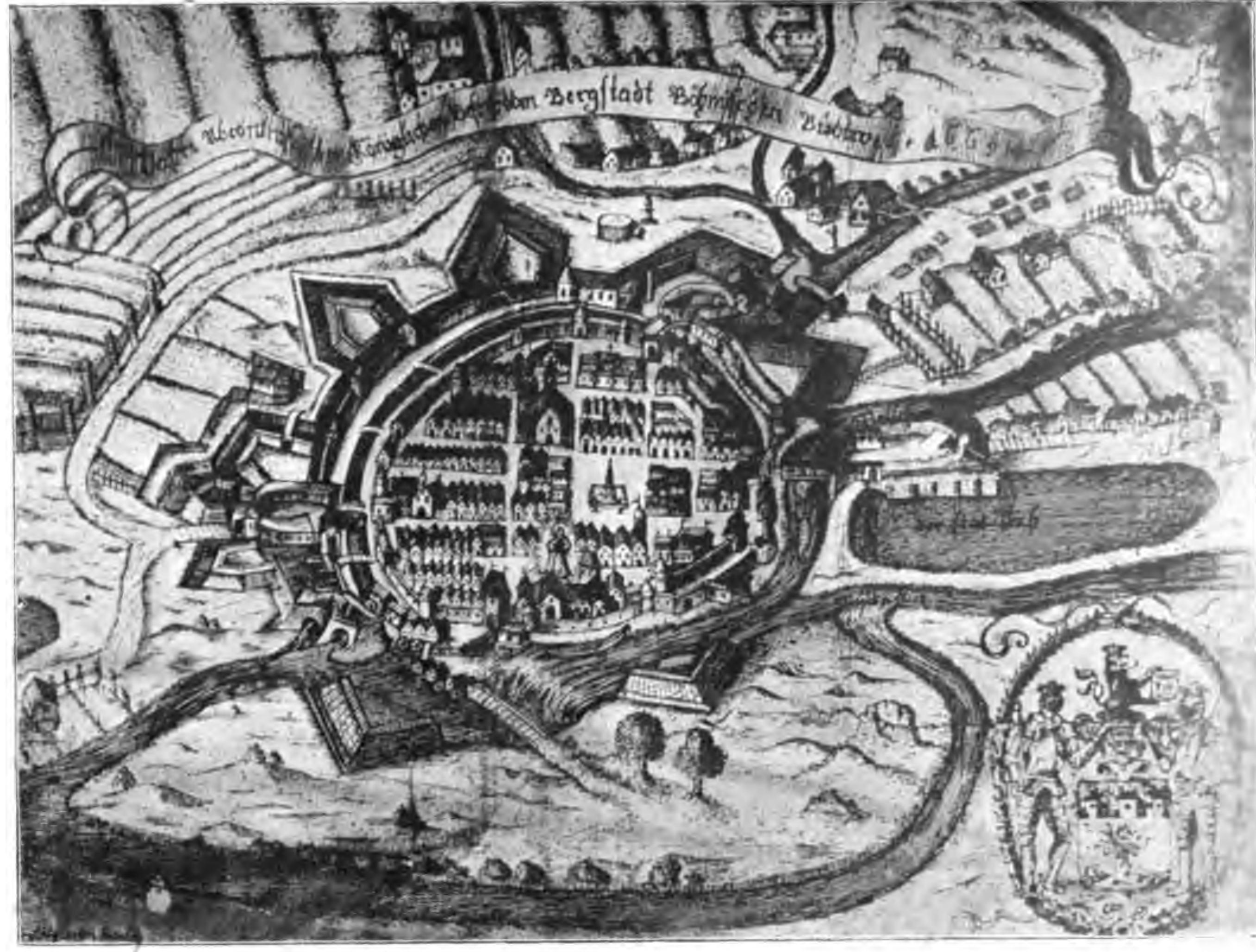
Budějovice České.

Trajer J., Hist.-st. Beschreibung d. D. B. p. 1—29. — Mikovec B. Starožitnosti a památky, I. 38. — Grueber B., Die Kunst des Mittelalters in Böhmen I. 91, II. 7, 14, 57, 59, 118; IV. 37, 38, 104. — Braniš J., Zpráva české reálky v Budějovicích 1887. Týž Dějiny středověkého umění v Čechách, I., str. 95—97, 103; II., 22—24, 41, 52, 138. — Huyer R., Geschichte des Bräuwesens in Budweis.

Nynější město založeno bylo od krále Přemysla II. r. 1265 a jest pravidelnou rozlohou svou vzorným příkladem města Otakarského. Veliké náměstí tvoří pravidelný, orientovaný čtverec, kolkolem loubím obklíčený. Z každého rohu náměstí vybíhají v pravém úhlu dvě ulice a uprostřed severní strany jedna ulice užší, domem krytá; v přiměřené vzdálenosti vedou napříč čtyři ulice se stranami náměstí rovnoběžné a kromě toho po východní a severní straně úzká ulička hradební.

HRADBY MĚSTSKÉ byly v našem století většinou odstraněny; ze zbytků ponejvíce na západní, k řece přiléhající straně města zachovaných a dle starých rytin můžeme však posud učiniti si obraz starého opevnění.

Digitized by Google

Obr. 13 Budějovice. Pohled na město r. 1666.

Digitized by Google

Hradba byla dvojí: vnitřní a vnější. Vnitřní, z lomového kamene zbudovaná, 1·4 *m* silná a 7 *m* vysoká zeď měla původně uvnitř dřevěné

Obr. 14. Budějovice (pohled od řeky) z roku 1665.

podsebití, které ve XIV. století zaměněno chodbou zděnou, prejzovými stříškami krytou. Z ní vystupovaly bašty okrouhlé neb klínovité, nevysoké

Obr. 15. Budějovice (náměstí) r. 1665.

do města otevřené, kryté štíhlými prejzovými střechami. V době Karlově sesílena byla hradba tato vysokými čtverhranými věžemi, které byly z lomo-

Digitized by Google

vého kamene s kvádrovými rohy a měly střechy valbové. Mohutné věže byly rovněž nad hlavními branami, jež měly zvláště zajímavé předbranní, a nad vodní brankou, která byla blíže mlýna. Hlubokým příkopem teče na stranách, kde město k řece nepřiléhá, rameno Malše, t. zv. Mlýnská stoka. Vnější hradba byla z parkánu jen 3 metry vysoká a něco přes metr silná, podsebití na ní nebylo, obránci kryli se jen slabou poprsní, bašt neměla mnoho a ty byly nekryté, dovnitř otevřené. I před vnější hradbou byl příkop, kterým tekl potok Dobrovodský.

Obr. 16. Budějovice. Věž u Zadního mlýna se zbytkem hradební chodby.

Z opevnění posud zachovaly se: 1. tři čtverhrané věže ze XIV. století. Nejpěknější z nich jest na severozápadní straně města u Zadšího mlýna, v půdorysu 8 *m* dlouhá a 5·5 *m* široká; má vysokou, prejzemi krytou valbovou střechu s malebnými arkýři na vnějších stranách. Na vnitřní straně přiléhá k ní dobře zachovaný zbytek hradební chodbičky, spočívající na pěti vysazených kamenných nosičích, z nichž krajní živě jsou článkovány. Věž v Široké ulici na jižní straně města pozbyla již své původní úpravy a jest dosti prostou. Dobře zachována jest věž při ústí Malše, zajímavá tím, že hořejší patro jest mnohem slabší. Od této věže až k bývalé vodní bráně u Předního mlýna zachovaly se značné zbytky vnitřní i vnější hradby s kusy branného ochozu opatřeného střílnami terrakottovými a s několika staršími baštami, z nichž nejpěknější jest okrouhlá Otakarská v biskupské zahradě, 7·5 *m* v průměru a ve zdivu až k štíhlé prejzové střeše 8 *m* zvýši.

CHRÁM SV. MIKULÁŠE (kathedrálný a děkanský) založen byl s městem ve druhé polovici XIII. století, jak patrno z bully Bonifáce VIII., dané v Římě 3. dubna 1297. Úplně přestavěn r. 1519—25 jako stejnolodní o 6 pilířích, r. 1551 se sesul, načež s ponecháním zbylé presbyteře nově byl zbudován, po požáru 1641 opět přestavován a do r. 1649 uveden celkem v nynější podobu; ve druhé polovici minulého století proměněna poslední travée bokových lodí v uzavřené kaple.

Digitized by Google

Budova orientovaná, omítnutá, kromě částečně zachovaného zdiva kůru barokní, bez umělecké ceny. Průčelí pilastry rozčleněné má tři prosté vchody a nad nimi výklenky s dřevěnými sochami sv. Mikuláše, sv. Václava a sv. Víta, výše tři okna čtverhraná, ve štítě pilastry ozdobeném okno polokruhové a nad ním výklenek se soškou P. Marie. Zdi bokové rozčleněny jsou pilastry, prolomeny prostými vchody a čtverhranými okny. Staré opěráky pětibokého závěru spojeny jsou v pořímsí oblouky, okna pokažena a přepažena; celé stavení kryje ohromná tašková střecha s hrubým krovákem o dvou báňkách.

Kůr 20·95 *m* dlouhý a 8·42 *m* široký má stěny rozčleněné pilastry s barokními hlavicemi a klenbu valenou s kuklicemi, štukaturou zdobenou. K němu druží se 25·70 *m* dlouhý a 24·35 *m* široký prostor, rozdělený šesti hrubými pilíři na tři lodi, z nichž prostřední jest o málo vyšší než bokové; hlavní loď má klenbu valenou s kuklicemi, v bokových jsou klenby křížové. Hrubé štukové římsy na pilířích, nad arkádami a štukové ornamenty po klenbě jsou dosti nezdařilou výzdobou. V pozadí zřízena v XVII. století kruchta toskánskými sloupky podporovaná. Po severním boku kůru jest kaple sv. Auratiana a za ní sakristie farní, po jižním boku kaple Marianská se sakristií kapitulní.

Obr. 17. Budějovice. Hradební věž u Malše.

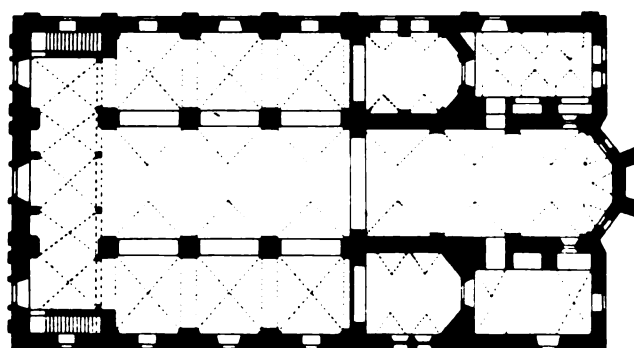
H l a v n í o l t á ř z doby empiru (1791) bez ceny, s t o l i c e k a n o v n i c k é, barokní, dosti prosté, pocházejí ze Zlaté Koruny, pěkná sochami a reliefy zdobená barokní k a z a t e l n a z chrámu theatinského v Ostruhové ulici v Praze. Slušně k o v a n á b a r o k n í m ř í ž k a dělí kůr od lodi. V severní lodi slušný barokní o l t á ř sv. J a n a N e p. s pěkným obrazem z r. 1760, v jižní podobný o l t á ř sv. A n n y z r. 1771; při pilířích oltáře sv. Barbory a sv. Kateřiny z doby empirové bez ceny z r. 1791. Barokní s k ř í ň v a r h a n ozdobena jest mohutnými postavami obrů. Uměleckou cenu mají v kaplích i o l t á ř sv. A u r a t i a n a, slušný barok z polovice XVII. století, a o l t á ř P. M a r i e, skvostné stucco lustro.

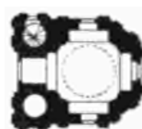
Digitized by Google

Na triumfálním oblouku epitaf z šedého mramoru s nápisem:

Ultima
Parentum consolatio
Summa Familiae expectatio
Majorum cumulaturus merita
dum altiora honorum culmina Scandere capit
Virescente Fortunæ Flore
humilem elegit Tumulum
Altiſsima Coeli gaudia Conscensurus
Illmus DD. Leopoldus S. R. J. Comes Berchtoldt
L. B. ab Ungarschitz
S. C. R. A. M. Cam. et Cons. Ord. S. Steph. Eq:
Reg. Boh. Apel: Aſs. R. Dist: Bech: part. Bud:
Cap. Reg. Obiit 1 Jan. 1769

Obr. 18. Budějovice. Půdorys chrámu sv. Mikuláše.

Ve farní sakristii pěkná barokní skříň ze Zlaté Koruny a jiná slušně vyřezávaná, zapuštěná ve stěně.

Monstrance stříbrná barokní z 18. stol., 92 *cm* vysoká, bohatě tepaná, skvostně ozdobená smaltováním a drahokamy. Na noze čtyři smaltové obrázky sv. evangelistů, v záři smaltový obrázek večeře Páně, emailovaní andílkové, klasy a listí, hrozny z granátků, tepané podoby Boha Otce a Ducha sv. Korunka z drahokamů.

Kalichy pěkné dva, jeden rokoko tepaný, emaily zdobený, 30 *cm* vysoký, druhý empir 32 *cm* vysoký. Mosazné svícny renaissanční čtyři 43 *cm* vysoké, dva 40 *cm* vysoké.

Z paramentů uměleckou cenu má kasule barokní a kappa příslušného pluvialu, zlatem a stříbrem bohatě vyšívaná, a čtyři mitry, dvě zlatem a dvě stříbrem vyšívané ze stol. XVIII.

Nedaleko od severozápadního rohu kostela stojí mohutná, asi 70 *m* vysoká věž, zbudovaná mezi l. 1549—1577 od mistra Vincence Fuggerala.

Digitized by Google

Zdi 3 *m* silné jsou vně z kvádrů, vnitř z lomového kamene, slabě lomené oblouky oken prozrazují stopy gotiky, hlásná pavlač s toskánským sloupením a trojitá, mědí krytá báň jsou renaissanční. Jižní stranu zdobí kamenné znaky, říšský a městský, nad vchodem do šneku, jenž až k prvnímu patru sáhá, jest letopočet 1553.

Obr. 19. Budějovice. Část průčelí chrámu sv. Mikuláše.

Zvony vynikají pěknou harmonií. Největší »Pummerin« má průměr 1·82 *m*, výšku 1·47 *m*, váží 61 ct. 23 l., kolem čepce mezi barokními ornamenty jest nápis:

HOC OPVS DEO B : V : MARIÆ S. NICOLAO AVRATIANO DONATO IN HONOREM FABRIPARATVM DEPELLAT LONGE FVLMINA BELLA LVEM VERBVM CARO FACTVM IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM MDCCXXIII SYLVIVs KREYZ LINCENSIs ME FVDIt

Na plášti P. Maria Budějovická, sv. Mikuláš, sv. Auratián a sv. Donát.

Digitized by Google

Obr. 20. Budějovice. Monstrance kathedr. chrámu.

2. »Marta«, průměr 144·5 *cm*, výška 120 *cm*, váha 31 *ct* 13 *l*, nahoře mezi barokními ornamenty nápis:

+ SANCTE DEVS · SANCTE FORTIS · SANCTE IMMORTALIS MISERERE NOBIS + SYLVIVS KREYZ LINCENSIS ME FVDIT

Na plášti nejsv. Trojice a sv. Vít, pod ním

S. VITVS

Digitized by Google

Kolem věnce:

+ CAROLVS SEXTVS TERAVGVSTVS CVM ELECTA CONIVGE SVA ELISABETHA REGIA PROLE GRAVIDA CORONANTVR PRAGÆ QVINTA ET OCTAVA SEPTEMBRIS ✳ DEO VERO LAVS ET GLORIA

3. »Poledník«, průměr 121·5 *cm*, výška 98 *cm*, váha 19 *ctů.* 13 *l*, na čepci mezi barokními ornamenty nápis:

+ AB IGNE FVLGVRE ET TEMPESTATE LIBERA NOS DOMINE IESV CHRISTE SYLVIVS KREYZ LINCENSIS ME FVDIT

Na plášti P. Maria a sv. Jan a Pavel; na věnci:

+ CVM BINIS ALYS ETIAM HOC SVM TEMPORE FVSA

4. »Octava«; průměr 92 *cm*, výška 74 *cm*, váha 7 *ct.* 76 *l*, na čepci mezi barokními ornamenty nápis:

SILVIVS CREYZ GOSS MICH IN LINZ ANNO 1723

Na plášti sv. Marketa, sv. Alžběta a sv. Karel Bor. a nápis:

HONORI
ET
VENERATIONI
DIVIS
CAROLO ELISABETHÆ
ET
MARGARETHÆ
IN
ANNO ISTO
FVSA

5. Průměr 64·5 *cm*, výška 53 *cm*, má kolem čepce nápis:

GOSS MICH PAVL HAG IN PODWE ANNO 1684 SANCTA MARIA ORA PRO NOBIS

Pod ním barokní ornament, na plášti Matka Boží s Ježíškem.

V báni *6.* »Stříbrný zvon«, průměr 102·5 *cm*, výška 90 *cm*, na temeni medaile, kolem čepce jemný renaissační ozdobný pás; na plášti s jedné strany krucifix a pod ním:

REX GLORIÆ
VENI NOBIS CVM PACE
MDCXXX

s druhé strany P. Maria a pod ní:

MARIA
HILF MIR VON NOT
O MARIA

Na věnci jemný ornamentek a po straně:

ADALBERTVS ARNOLD HAT MICH GEGO

Digitized by Google

7. Umíráček, průměr 45 *cm*, výška 35 *cm*, kolem čepce nápis:

IESVS MARIA IOSEPH S: BARBARA REIN
SOLLEN ALLEN STERBENDEN GNEDIG VND PARMHERZIG SEIN
SILVIVS CRVCE GOSS MICH IN PUDWEIS ANNO 1705

Na plášti krucifix, P. Maria a sv. Barbora.

Na věnci:

PALTH : FRA : MARDETSCHLEGER K : K : M: V: A : ZEIGWART VND DES: E: ANNA BAR: ROS: HABEN MICH MACHEN LASSEN ANNO 1705

8. Veliký hodinový cimbál v průměru 97·5 *cm* váží asi 12 *ctů* a má kolem čepce nápis:

BEATUS SERVVS QVI CVM DOMINVS VENERIT INVENIT EVM VIGILANTEM + VIGILATE ERGO QVIA NESCITIS DIEM NEQVE HORAM · 1 · 5 · 3 · 8

9. Malý cimbál v průměru 43·5 *cm* má jen letopočet 1583.

KAPLE »ÚZKOSTI PÁNĚ« několik kroků východně od kathedrálného chrámu zbudována r. 1727. Vysoká barokní stavba, vně dosti jednoduchá, omítnutá, v podobě osmihranu s čtverečnými věžičkami v průčelí, má prostý vchod, v tambouru čtverhraná okna; věžičky a prejzy krytá kuple mají na vrcholech plechem pobité báňky. Vnitřek 7·20 *m* dlouhý a 6·70 *m* široký ozdoben jest slušnými freskami, v báni zobrazen Bůh Otec, kolem andělé s nástroji umučení, v tambouru a pendentivech allegorie osmera blahoslavenství. Na oltáříku jest pěkný obraz Spasitele v zahradě Gethsemanské, na stěnách visí slušné obrazy sv. Josefa, sv. Tomáše Aq. a sv. Teresie.

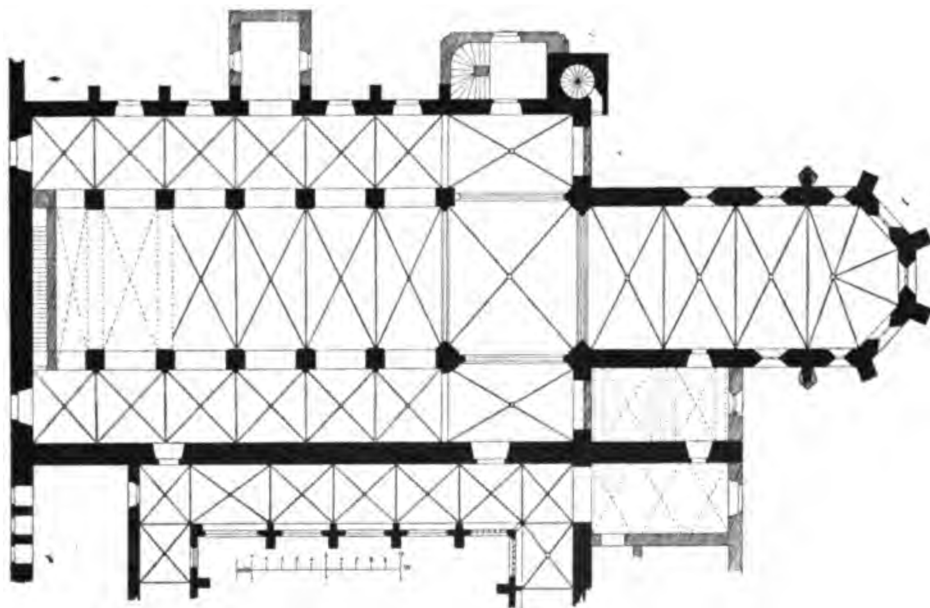
CHRÁM OBĚTOVÁNÍ P. MARIE (klášterní) s bývalým klášterem dominikánským jest nejstarší a nejpamátnější budova města. Založen byl dle listiny ze dne 10. března 1265 v opisu zachované zároveň s městem a vysvěcen dne 3. června 1274 (patrně jen kůr!); r. 1381, 1463, 1521, 1560 a 1728 postižen požáry, jimiž však zdivo mnoho neutrpělo. Ve druhé polovici XVII. století provedeny v lodi chrámové značné změny arkád a oken, též klášter byl v době baroku v hořejším patře přestavěn. R. 1865 byl kostel opraven, při tom však kaple po bocích presbyteria zbořeny.

Klášter byl západním, k řece obráceným křídlem v hradbě městské, stranu severní zaujímá orientovaný chrám, k jehož jižnímu boku přiléhá budova konventní s ambitem. Kůr chrámový jest z lomového kamene, jen na opěrácích, ostění, římsách a ozdobách užito tesaného pískovce. Při pětibokém závěru vystupují na 120 *cm* z líce zdi čtyři 1·12 *m* široké opěrné pilíře a při počátku závěru dva pilíře o něco slabší. Přerušeny jsou pouze slabou pásovou římsou, jinak vystupují bez osazení až k římse odkapní, kde jsou sedlovitě zakončeny. Po stranách kůru, kde bývaly kaple, opěráků není. Tři vysoká a úzká okna závěru mají ostění v pravoúhlých a šikmých ústupcích se rozšiřující, jsou dvojdílná s kružbami ze tří trojlistů sestrojenými; dvě okna v bokových stěnách mají ostění podobně pro-

Digitized by Google

filované, ale jsou užší, bez prutů. Po severní straně kůru jsou dvě kratší okna dvojdílná s kružbou trojlistou a ostěním jednoduše vyšpaletovaným, po jižní straně bývala dvě podobná, jedno jest však zazděné.

V severovýchodním koutě mezi kůrem a příčnou lodí vyniká z poŕímsí zchátralý chrlič v podobě žáby a v poŕímsí příčné lodi šest hrubých krakorců, jež bezpochy nesly pavlač, na kterou se vystupovalo ze šneku, který k severovýchodnímu rohu příčné lodi v podobě hrubé čtverhrané vížky jest připojen. Severní zeď lodi příčné jest z dobrých cihel a prolomena oknem trojdílným s kružbou z čtverlistů sestrojenou. Vchod zde umístěný s letopočtem 1667 na vodorovném nadpraží byl v době baroku

Obr. 21. Budějovice. Půdorys chrámu klášterního.

patrně rozšířen a přistavěna k němu nepěkná předsíňka, nad níž zřízeno malé oratorium. I západní stěna příčné lodi jest cihelná, dále však užito na podélné části chrámu zdiva smíšeného a jen na ozdobných částech tesaného kamene. V koutě mezi severním ramenem příčné lodi a lodí hlavní jest druhý zchátralý chrlič. Ze severní zdi lodi bokové vystupuje šest opěráků neosazených, přerušených pásovou římsou, zakončených kosinou, před níž býval štítek. Mezi třetím a čtvrtým opěrákem přistavěna jest v minulém věku kaple sv. Anny úplně beze slohu; okna severní bokové lodi nabyla rozšířením ohyzdného, obdélného tvaru. Opěráky ze zdi hlavní lodi vystupující jsou slabší, cihelné s malým ústupkem, zakončené kosinou s čelným štítkem, jenž původně vybíhal v malou křížovou kytici. Okna mezi nimi jsou nyní polokruhová, ale na podkroví bokových lodí posud zbývají zpodní části ostění a prutů původních dvojdílných oken gotických. K se-

Digitized by Google

verozápadnímu rohu chrámu připojena jest jednopatrová věž hradební, v západním, z lomového kamene provedeném, neomítnutém průčelí jsou tři úplně předělaná okna; cihelný štít rozčleněn hrubě gotickými obloučky na způsob panelu. Na jižní, ku konventu obrácené straně kostela jsou okna hlavní lodi rovněž přeměněna v polokruhová a okno příčné lodi prutů a kružeb zbaveno. Ze vchodů do ambitu vedoucích jest zadní barokní s vodorovným nadpražím, přední (v příčné lodi) gotický ale dosti pozdní se slabým profilem. Střechy jsou taškové.

Vnitřek chrámu skládá se z kůru, lodi příčné a podélného trojlodí.

Obr. 22. Budějovice. Pohled na kůr klášterního chrámu od severu.

Kůr ve světlosti 21·28 *m* dlouhý, 8·50 *m* široký a 18·60 *m* vysoký, uzavřen jest pěti stranami osmiúhelníka a zklenut gotickou křížovou klenbou ve třech polích s šestidílným závěrem. Oblé přípory počínají ve výši bankálu oken konsolami, z nichž první dvě v podobě mužské a ženské hlavy považují se za podoby krále Přemysla II. a jeho manželky Kunhuty. Kalichovité hlavice přípor v závěru jsou ozdobeny lupením, na jedné jest podoba vepříka v dubovém listí žaludy chroustajícího. Štavnatě profilovaná žebra klenby protínají se ve velkých svornících, tři poslední okrášleny jsou pětilistou růží, křížem a Beránkem.

Triumfální oblouk, v šikmých a pravoúhlých ústupech rázovitě profilovaný, spojuje kůr se stejně vysokou lodí příčnou, která nevybočujíc z šířky chrámové jest 20·40 *m* dlouhá a 7 *m* široká. Pasy od triumfálního oblouku k prvnímu páru pilířů vedenými rozdělena jest na tři travée, zklenutá gotickými křížovými klenbami, jichž žebra hruškovitě profilovaná mají u patek konsolky v podobě lidských hlaviček; svorníky v ramenech jsou malé, prostřední velký svorník jest opatřen otvorem.

K lodi příčné druží se podélné trojlodí 29·40 *m* dlouhé. Hlavní loď 8 *m* široká má stejnou výšku s kůrem a jest od 9·43 *m* vysokých lodí bokových oddělena dvanácti silnými pilíři. Již první pár pilířů jest nestejný, jižní pilíř jest článkován živěji, severní pak ozdoben »znamením«, totiž no-

Digitized by Google

sičem v podobě lvíčka a reliefem nahého, poněkud nestydatého děcka, což zavdalo příčinu k místním pověstem o původu stavby. Ostatní pilíře jsou celkem kvadratické, původní gotické arkády jsou skryty pod polokruho-

Obr. 23. Budějovice. Klenba presbyteře klášterního chrámu.

vými oblouky v XVII. věku na půl cihly zklenutými. Z téže doby jsou i pilastry v hlavní lodi k pilířům přilepené a zakončené pěkně modellovanými štukovými hlavicemi, na nichž spočívá silně vyložená, zubořezem ozdobená barokní římsa, zakrývající patky hruškovitě profilovaných žeber go-

tické křížové klenby. V posledním travée zřízena v XVII. století hrubá barokní kruchta.

Severní, 4·87 *m* široká loď boková má gotické křížové klenby s žebry terrakottovými, která při stěně vycházejí z ozdobně tesaných konsol. Nosič

Obr. 24. Budějovice. Diecesní museum. Vyšívaná kasule.

oblouku do příčné lodi se otvírajícího ovit jest listím břečtanovým, následující konsola zdobena jest obloučky a listy nad lidskými hlavičkami, třetí představuje pelikána mláďata napájejícího, nad nímž vine se obruba z obloučků, kterými hlavičky vyhlédají, čtvrtá má podobu trojitého obličeje, z jehož úst rostlinný ornament se vyvíjí, pátou zdobí tři růže, šestou

Digitized by Google

vinné listy a obloučky. Konsoly při pilířích jsou jehlanovité, na svorníku prvního travée jest štítek s orlicí.

Obr. 25. Budějovice. Diecesní museum. Vyšívaný šat na sošku Bohorodičky.

Jižní, 4·50 *m* široká loď boková má rovněž klenby křížové, gotické ale žebra vycházejí při stěně od jednoduchých jehlanových konsol, při pi-

Obr. 26. Budějovice. Diecesní museum. Velum vyšívané.

Digitized by Google

lířích bezprostředně od pilastrových přípor s otupenými hranami. Na jednom svorníku jest hlava Spasitelova.

Nábytek chrámový pochází na mnoze z doby nejnovější, starší pamětihodné kusy jsou: *1.* Zbytek stříbrného oltáře, věnovaného roku 1678 bývalé kapli Marianské,*) umístěn jest nyní v kapli sv. Anny; na počátku našeho století byl ozdob zbaven a předělán, čímž pozbyl umělecké ceny. *2.* Kazatelna barokní, zdobená reliefy výjevů ze života sv. Dominika, sochami Nejsv. Trojice, sv. Dominika a čtyř dílů světa. *3.* Pěkně vyřezávaná barokní skříň varhan. *4.* Na hlavním oltáři milostný obraz Panny Marie, dle pověsti r. 1410 měšťanem Václavem Institorem z vlašského města Benny přinesený a klášteru darovaný. Malován jest na obdélné, 129 *cm* dlouhé a 65 *cm* široké desce bez podkladu, kolem jest minuskulní nápis:

s · ist · tzw · wissen · aller · man ·
chleich · das · dicz · pild · vnser · lieben · frawn · pild · ist · Als ·
sy · in · dem · tempel · was · E
das · sy · sancto · Joseph · gemahen
ward · Also · dienet · in · dy · engl · Auch · ist · sy · i · lapte ·
also · gemalt · i · ein · stat · haist · osana · vd · leit · i · maylan ·

Na spodní části desky jsou pozdější frakturou vypsány zázraky, jež se před originalem v Italii r. 1410 staly. Jest tedy budějovický obraz kopií asi v XVI. století shotovenou. Nad hlavou P. Marie jest skvostná renaissanční korunka s niellovaným ornamentem.

V sakristii po jižní straně presbyteře umístěné a barokní štukaturou ozdobené jest slušná barokní skříň s malovanými krajinkami, pěkný obraz sv. Rosy a dva kalichy rokokové tepané, jeden stříbrný, 27 *cm* vysoký s emailovými medaillonky, druhý 26 *cm* vysoký s kuppou stříbrnou a nápisem SPB 1768.

Náhrobky: *1.* Za hlavním oltářem ve zdi závěrné deska obdélná z červeného mramoru, v hořejší třetině štít oválný, vejcovkou vroubený, rozdělený na tři pole, v hořejších dvou lilie, v dolejším šestipaprsková hvězda. Vedle štítu hrubě tesané ornamenty a andílkové držící blány s nápisy

STELLAM CAT : FLORENT REDOLENTI LILIA CHRISTE
LVX TIBI SIM GRATA SIM TIBI GRATVS ODOR

V renaissančním rámci nápis:

D O M
DOCTRINA MORIBVS AC PIETATE
PRÆSTANTI DO : CONRAD(O) RESCHO
A TONDORF TVRINGENSI ARTIVM AC
PHLOSOPHÆ MGRO, HVIVS INCLITÆ

*) Kaple Marianská bývala po severním boku kůru, v XVII. století dostalo se jí barokní úpravy, r. 1865 byla zbořena.

Digitized by Google

CIVITATIS BVDWI : A PHARMACIS CI
VI CONSVLARI MDCXI · QVARTA OCT,
TREBONÆ DEFVNCTO, HIC Q : SEPVL
TO · VII · EIVSDEM, VIRO PERDILLC
TO, MOESTISSIMA CONIVNX
EVFROSINA · RESCHIN · HOC
AMORIS ERGO, POSTERITATI
SPECTANDVM LVGENS
POSVIT MONVMENTVM
CVIVs anIMa nexa sIT Deo
CALENDIS MARTII

Tamtéž ve dlažbě *2.* deska žulová necelá, silně vyšlapaná, na ní štít s kosmým břevnem, nad ním přilba s fafrnochy, klenot půl nějakého zvířete, z nápisu minuskulního možno čísti jen:

18 amuti x anno · dom
180?

3. deska červená mramorová s vypouklým obrazem modlící se paní, u nohou dva úplně vyšlapané znaky, z minuskulního nápisu čitelno jen:

pohrzben · urozena mladola pani Katerzina

4. Deska z červeného mramoru s erbem Kořenských, nápis vyšlapán.

5. Deska z červeného mramoru, v hořejší polovici rozhojněný erb Vřesovců, v dolejší nápis:

LETA PANIE 1634 · 12 SEPTEMB
RIS · VMRZEL · WYSOCZE VROZE
NY PAN PAN FERDINAND EVSEBI
VS · SWATE RŽIMSKE RŽISSE
HRABIE Z WŘZESOWICZ · A
Z DAVBRAWSKE HORI · A TVTO
POCHOWAN : WIEKV GEHO · 7 · LET

6. Deska žulová otlučená, erb kus loukotě s dvěma špicema, z vyšlapaného minuskulního nápisu zbývá jen:

orate pro eo

7. a *8.* Desky žulové s nápisy setřenými, na jedné lev se sekyrou, na druhé strom, jejž orel a lev drží; patrně měšťanské náhrobky z XVIII. století.

Na prvním pilíři hlavní lodi *9.* deska obdélná, v hořejší třetině znak: orel dvojhlavý nesoucí srdečný štít rozdělený tenkým páskem, v hořejším poli tři lilie, v dolejším hřeben pětizubý, nad štítem koruna s pěti pštrosími péry a ptákem větvičku držícím; pod znakem nápis:

D O M
ÆTERNA
BENEDICTI PICCHI PATRITII

Digitized by Google

ANCONITANI
MEMORIA
ANTIQVÆ VIRTVTIS VIRI
ADEO ET HOMINIBVS VERE BENEDICTI
VEXILLIFER CATAPHRACTORVM
EQVITVM INCLITI HEROIS D
BALTHASAR COMITIS MARAD
AS VIC QVE PRO DEO FIDE ET
CÆSARE STRENVE PVGNANS SE
MPER VICTVRVS HEV OCCVBVIT
ADOLESCENS MAX : SPEI
ANNO DOMINI M · DCXIX
PETRVS SVPREMVS VIGILI
ARVM MAGISTER IOAN BAP
ET CÆSAR CAPITANEI CH
ARIS : FRATRI MOER POS

Ve dlažbě hlavní lodi: *10.* Deska žulová, erb: kus kola (loukoť, dvě špice a náboj), minuskulní nápis setřen. *11.* Deska žulová s nápisem:

D O M
SEPVLTVRA PRÆNO
BILIS AC CONSVLTIS
SIMI DOMINI IOANNIS
ANTONII AICHLER
VIRI CONSVLARIS
CIVITATIS BVDVI
CENÆ QVI OBIIT XVI
APRILIS MDCCLXI
ÆTATIS SVÆ LIII
CVIVS ANIMA
REQVIESCAT
IN PACE

12. Deska žulová, na ní znak: ve štítu pás, nad ním dvě, pod ním jedna lilie, helm v klenotu půl muže, kolem fafrnochy pozdně gotické, nápis úplně setřen.

13. Na desce žulové kříž, dvě měšťanské značky a dole letopočet 1 · 4 · 6 · 9

14. Deska mramorová, červená, silně popukaná s nápisem vhloubeným

· Ano dm · 1531 iars de
2 · tag september ist ge
storben die erber fraw
dorothea ain tachter-
hansen nimezfols vnd
am havsfraw paim

Digitized by Google

gracʒen ſeybel an ſamſ
tag anthoni der got gene
dig ✠ iſt

15. Na desce žulové kříž gotický s nosy, po stranách slunce a měsíc bez nápisu.

16. Deska žulová, na ní kříž na žerdi, kolem stopy majuskulního nápisu z konce XIII. nebo počátku XIV. století.

17. Na menší desce žulové kříž, pod ním preclík, nápis setřen.

18. Deska mramorová, červená s nápisem:

Hir ligt begraben der Edl
vnd feſt Caſpar Robmhapp
vom Suche der geſtorben
iſt am Mitwoch vor Jubilate
Im Mccccc vnd Im xxiii
Jar dem got genadig
vnd Parmhertʒig ſey
Pod tím erb Rabenhauptů ze Suché.

19. Malá deska žulová, do ní vhlouben nápis:

+ HIER RUHET IN GOTT
FERDINAND BERN
HARD BURGERLI
TUCHMAGHERMAISTER
SEINES ALTERS
74 IAHR
GESTORBEN
DEN 28 MAY
A · 1770
GOTT VERLEYHE
IHM DIE EWIGE
RUHE

V severní lodi: *20.* Deska bílá, mramorová, na ní znak: ve štítě velbloud, nad přilbou koruna s rohy, mezi nimiž ruka držící klíč; nápis většinou setřen, tak že možno číst jen:

. . . Obdormivit in dno A : M · DC · LXXI die VII Aprilis et hoc reconditvs tvmvlo

V jižní lodi ve stěně za zpovědnicí zazděna *21.* veliká deska z rudého mramoru, na níž čistě vytesána podoba rytíře bezvousého v plné zbroji s hlavou nepokrytou; v levici drží štít s erbem Kunášů z Machovic.

Část ozdob i většina nápisu na okraji bohužel osekána tak, že zbývá jen:

vheho to ſobotu po ſwatem hawle vmrʒel vroʒeni a ſtatecʒni rytierʒ
pan Jan . . . . . .

Digitized by Google

22. V dlažbě deska žulová bez nápisu, na ní vyryta část kříže na oblouku, štít, v němž pás, nad štítem přilba s fafrnochy, na ní stojí kohout.

23. Vně na opěráku presbyteře upevněna jest deska pískovcová, na ní znak: štít vodorovně dělený, v hořejším poli půl panáka držícího feruli, v dolejším tři kosmé pruhy, nad přilbou rovněž půl panáka; nápis švabachem vhloubený:

Veith dütman maller Von
minchen ligt hie begraben
Gim acht Jar alt? golt genad
im amen 1585

Do budovy konventní vchází se od východu vedle sakristie portálem barokním, ozdobeným sochou P. Marie a znakem řádu dominikánského. Na římse jest nápis:

SANCTA MARIA BENEDICAT INTRANTES ET EXEVNTES

na oblouku:

TRIGINTA AC VNO LOCVS HIC PRIOR VRBE STAT ANNO

což zavdalo příčinu k mylným domněnkám o dřívějším původu kláštera.

Gotický ambit přiléhá k jižní lodi chrámové křídlem 29·75 *m* dlouhým a 3·60 *m* širokým, na sedm nestejných travée rozděleným, západní křídlo jest 30·30 *m* dlouhé a 3·30 široké, jižní 29·50—3·50, východní 31·50—4·20, severní má kromě rohových toliko pět polí. Klenby jsou křížové, žebra energicky profilovaná spočívají na rozích chodby a na straně do dvora většinou na příporách, při stěnách pak na konsolách dílem prostých, dílem ozdobnějších, ale valně již znešvařených; svorníky jsou buď hladké, nebo zdobené erby (střela a orlice) a znaky cechovními (sekyra s ocilkou a preclík). Pruty a kružby, ač též porouchané, zachovaly se pouze ve dvou šestidílných severovýchodních oknech, kružba jest bohatá, z druhé polovice XIV. století. Do rajského dvora má ambit jednoduché, opravami porušené opěráky. Západní křídlo jest dle detailu nejstarší, z XIII věku, ostatní zbudována postupem doby. K jižnímu křídlu přiléhá bývalá studnice (Brunnenhaus) v podobě osmihrané 3·85 *m* v průměru a 4·76 *m* vysoké kaple s elegantní gotickou klenbou, dvojdílnými okny, ozdobenými trojlistou kružbou, a s dvojbokými, římsem přerušenými opěráčky.

Bývalá kapitulní síň při východním křídle ambitu ztratila přestavbami úplně cenu; k ní přiléhá věž, která má v prvním patře posud gotickou křížovou klenbu a zbytky původních, čtverhraných, kamenným křížem rozdělených oken; hořejší patra jsou barokní.

Letopočet 1772 značí, kdy dostalo se jí poslední ozdoby a cibulovité báně.

Visí tu dva zvony; větší 112 *cm* v průměru a 87 *cm* výšky má nahoře nápis:

G · W · I · KOHLER

na plášti jest sv. Dominik a pod ním:

CANE MICANTE VERA QVIES EX SIDERE SPERATVR.

Digitized by Google

Menší 85 *cm* v průměru, 72 *cm* výšky má na čepci:
G · W · I · KOHLER

Obr. 28. Budějovice. Okno v klášterním ambitu.

na plášti jest sv. Petr Martyr a pod ním:
A FVLMINE ET GRANDINE EXVRGENTE LIBERET NOS SANCTVS PRÆSENS

V budově klášterní chová se několik cenných obrazů, a sice:

Digitized by Google

1. Deska dřevěná s rámem 73·5 *cm* vysoká a 62 *cm* široká, na jedné straně namalováni jsou sv. Šťastný a Přibyk, mezi nimi pod křišťálem relikvie s nápisy na pergamenových proužcích:

de ligno dni
s · Felicis et Adaucti m
s petri appli

Na rámci jsou vymalováni dva andělé s páskou, na níž jest nápis: Sanctus Ad — auctus martir cristi · Sanctu͞ Felix ✕ presb͞r — martir cristi

Na druhé straně desky vyobrazen jest pod křížem, na němž visí nástroje umučení, Kristus ukazující rány s andělem, který krev z boku Spasitelova do kalicha zachycuje; červeně natřený rám zdobí jednoduchý zlatý ornament. Celek zajímavá památka ze XIV. století.

2. Na desce i s rámem 94 *cm* vysoké a 82 *cm* široké Madonna s Ježíškem typu Vyšebrodského na zlaté půdě, do níž vryty aureoly kolem hlav a dva andělé s korunou. Na rámu osm drobných scen ze života P. Marie. Pozdějším přemalováním utrpěly zvláště obrázky na rámci.

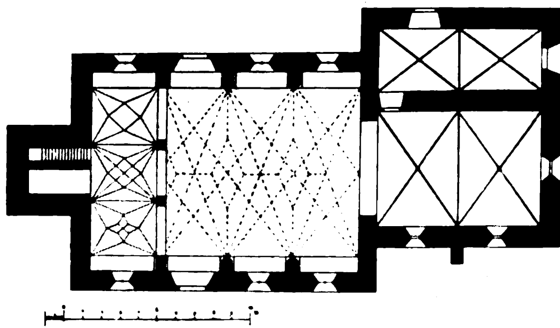
Obrazy na plátně malované: *1.* Smrt sv. Josefa od Raaba (dříve oltářní). *2.* P. Maria růžencová (oltářní). *3.* Ecce Homo. *4.* Sv. František de Paula. *5.* Sv. Vendelín. *6.* Stětí sv. Jana. *7.* Sv. Petr Martyr. *8.* Několik slušných obrazů z křížové cesty.

KOSTEL SV. ANNY (seminářský) založen s klášterem kapucínským r. 1614 od císařovny Anny, r. 1786 zrušen, později opět otevřen, průčelí v našem století upraveno, nad jednoduchým vchodem nápis:

PRO DEI HONORE ET S · ANNÆ PATROCINIO RENOVATA ET MAIOR FACTA.
· 1 · 6 · 1 · 5 ·

Jednoduchá obdélná stavba kapucínská, 28·80 *m* dlouhá, 8·10 *m* široká s klenbou valenou a kruchtou na toskánských sloupech v pozadí; po straně dvě kaple 4·95 *m* zhloubi s klenbami valenými. Ze starého nábytku zachoval se jen hlavní oltář, kapucínský barok. Čtyři renaissanční, 28 *cm* vysoké, mosazné svícny bývaly majetkem cechu řeznického.

KOSTEL SV. JANA KŘ. A SV. PROKOPA (hřbitovní) byl již v XIII. století farním staré osady Budějovické. Stavba gotická, orientovaná, z lomového kamene, omítnutá, skládá se z presbyteria, k němuž po severním boku přiléhá sakristie, lodi a průčelné věže.

Obr. 29. Budějovice. Půdorys kostela sv. Jana a sv. Prokopa.

Na západním průčelí stopy sgraffitové rustiky

Digitized by Google

a zazděného vchodu. Věž má ve třech spodních patrech úzká okénka, ve čtvrtém velmi jednoduchá okna gotická, v nejvyšším okna v polokruhu překlenutá, dřevěný říms a cibulovitou, plechem krytou báň, na jižní straně znáti letopočet 1461.

Loď nemá vně opěráků ani římsy, po každé straně tři okna dvojdílná a jedno trojdílné s novými pruty a kružbami a moderně gotický vchod s vodorovným nadpražím. Presbyteř má po jižní straně opěrák neosazený, zakončený kosinou se štítkem a dvě úzká gotická okna s nosy. Ve východní zdi presbyteře jest gotické okno dvojdílné s kružbou novou, do sakristie rozšířené okno čtverečné. Střecha lodi i presbyteře jest tašková.

Kněžiště přímo uzavřené, 8·60 *m* dlouhé a 6 *m* široké přepjato ve dvou polích gotickou klenbou křížovou. Hrubá, hruškovitě profilovaná žebra vycházejí od jehlanových konsol a protínají se v hladkých svornících. Skrovný vchod do sakristie s vodorovným nadpražím a otupeným ostěním má dvéře železem pobité s rosetami.

Triumfální oblouk jest hrotitý, otupený s římsky na patkách.

Loď 14 *m* dlouhá a 10·60 široká s osou poněkud k jihu pošinutou má po každé straně tři na 90 *cm* vystupující, při stěnách hrotitými oblouky spojené opěráky a klenbu gotickou síťovou, v konstrukci valenou s kuklicemi a slaboučkými dekorativními žebry.

V pozadí zděná kruchta na dvou nizoučkých, osmibokých pilířích, jež podporují tři gotické, žlábkem otupené oblouky, a klenbu hvězdovitou s žebry suše žlábkovanými. Poprseň jest rozdělena hrubými pruty. Vůbec jest všecka kamenická práce nezhledná.

Sakristie má křížovou gotickou klenbu ve dvou travée, současnou a stejnotvárnou s presbyteří.

Nábytek moderně gotický bez ceny; na bokovém oltáři dřevěná socha P. Marie s Ježíškem, dosti prostá, štafírováním pokažená práce z XV. století.

Kalich stříbrný, 30 *cm* vysoký, barokní, krásně tepaný, osmi emailovými medaillony zdobený, má vezpod nápis:

Curavit
fieri P. Matthias
Pichler pro Mnro
Spin: Coronae Cist: ord: loci
professus, Praepositus
in Frauenthal
Ao. 1739.

Druhý, 23 *cm* vysoký má na číši koš stříbrný, barokní, tepaný a prosekávaný, nohu novou. U sakristie stará cínová kropenička ze XVI. století s oušky a nožkami. Dva svícny mosazné s prsténci, 31 *cm* vysoké.

Na věži visí čtyři zvony:

Digitized by Google

1. Průměr 96 *cm*, výška 74 *cm*, kolem čepce nápis:

TENTO ZWON SLIT GEST KE CZTI A CHWALE PANV BOHV A SWATEMV IANV A SWATEMV PROKOPOWI

Na plášti 1546

pod tím krucifix s P. Marií a sv. Janem.

Obr. 30. Budějovice. Radnice.

2. Průměr 84 *cm*, výška 70 *cm*, kolem čepce slova:

+ BALTHAZAR + MELCHIOR + CASPAR + LVCAS + MARCVS + MATHEVS

Digitized by Google

3. Průměr 75 *cm*, výška 60 *cm*, kolem čepce legenda neúhlednou minuskulí:

Anno mdxl · viii da pacem domine in diebus nostris quia non est alius qui pugnet pro nobis nisi tu deus noster allelvia

Na plášti malý krucifix.

4. Průměr 56 *cm*, výška 45 *cm*; barokní ornamenty, na plášti znak zvonařský a kolem něho nápis:

IOS · PERNER IN BUWEIS
1804.

KOSTELÍČEK NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE, při morovém špitále r. 1515 založený a r. 1766 obnovený, jest nízká, orientovaná stavba z lomového kamene, omítnutá. Tři prosté vchody a dvě čtverečná okna upraveny v minulém století, na stěnách polygonalního závěru ve výklencích zašlé fresky (Nejsv. Trojice, Pieta, sv. Alžběta), na prejzové střeše slušně kovaný kříž a nový krovák.

Obr. 31. Budějovice. Část malby v radní síni.

Vnitřek 10·60 *m* dlouhý a 4·23 *m* široký zakončen jest slabě vystupujícími třemi stranami polygonu a má gotickou klenbu křížovou ve třech nestejných polích. Tenká, mělce žlábkovaná žebra vycházejí od hrubých konsol. Na klenbě pěkné fresky (Abraham s třemi mládenci, sv. Augustin, andělé se symboly Nejsv. Trojice) a na stěnách dekorativní malba v slohu rokoko; v témže slohu kovány pěkné svícny nástěnné.

Oltářík barokní nevelké ceny, dva krumplované obrázky; Madonna typu Vyšebrodského z XV. věku s drobnými obrázky na rámci jest nyní v městském museu. Dva kalichy slohu rokoko, tepané, jeden 27 *cm*, druhý 26 *cm* vysoký.

RADNICE z r. 1730, elegantní, v střízlivém slohu barokním provedená, omítnutá stavba o jedenácti osách s dvěma vchody. Nad vysokým

Digitized by Google

prvním patrem maskované druhé, nízké patro, nad ním attika, z níž vypínají se tři štíhlé věže s cibulovitými báněmi; prostřední vystupuje ze štítu pilastry a římsou rozčleněného. Na attice mezi věžemi čtyři allegorické sochy. Pod štítem na druhém patře v mírném štukovém reliefu znak městský, nad ním znaky Čech, Moravy a Slezska, po stranách Curtius a Scaevola, nejvýše chronogram:

DoMVs
IVstItIÆ
gVBERNANTE
gLorIoso CaroLo VI
restaVrata

Obr. 32. Budějovice. Zbrojnice s hradební věží.

V bývalé radní síni pěkná fresková malba znázorňující soud Šalamounův s allegoriemi (ruka dítěte plastická).

Bývalá zbrojnice, při hradbě severně od klášterního chrámu, jest prostá, omítnutá stavba s vysokými, ozubenými a střílnami prolamovanými štíty. Na východním průčelí letopočet 1 · 5 · 3 · 1 a tři hrubě pracované masky.

Na bývalé solnici v České ulici deska mramorová, dva andělé drží říšského orla, v srdečném štítě znak rakouský s písmeny I · I, v rozích letopočet 1 · 7 · 0 · 7 ·

Masné krámy, částečně z polovice XVI. století s ozubenými štíty se střílnami; v nadpraží profilovaným pilířkem rozděleného vchodu tři štítky, na prostředním znamení mistrovské.

PRÁCE SOŠNICKÉ:

Kašna na náměstí z r. 1727, velmi pěkné dílo F. Bauguta. Uprostřed veliké, ozdobně založené nádrže pilíř s maskami vodu chrlícími; na něm čtyři atlanti nesou mušli, nad níž vypíná se socha Samsona trhajícího lva, z jehož tlamy vodomet vytryskuje

Sousoší morové před bývalou Pražskou branou z r. 1716, průměrné umělecké ceny. Široký podstavec ozdoben jest městským znakem,

Digitized by Google

Obr. 33. Budějovice. Kašnan a náměstí.

reliefem sv. Rosalie, sochami sv. Šebestiána, sv. Rocha a barokními ornamenty; výše jest nápis:

THAVMATVRGAE
VIRGINI
HVIATI
ET
HIS BEATIS PATRONIS
PRO HONORE
POSVIT SENATVS POPVLVSQVE
BVDVICENSIS

Nad tím socha P. Marie Budějovické (dle obrazu v chrámě klášterním), vedle ní sochy sv. Mikuláše a sv. Auratiána.

Digitized by Google

Z téže doby jsou Mariánské sochy před branami Vídeňskou a Lineckou, menší ceny.

U vchodu z České ulice do bývalého hřbitova klášterního veliký kamenný krucifix, u paty jeho lkající M. Magdaléna, po stranách sochy P. Marie a sv. Jana Ev. Zdařilá práce z roku 1741. Na podstavci kříže nápis:

JESV
NAZARENO
REGI IVDEORVM
PRO NOBIS
CRVCIFIXO
POSVIT
THERESIA
AICHLERIN

Obr. 34. Boží muka u Budějovic.

Proti němu na sloupu s korintskou hlavicí Nejsv. Trojice; na podstavci nápisy:

VNI
TRINOQVE
DOMIÑŌ
SIT LAVS
ATQVE
VIRTVS
IN
SAECVLA

Po stranách:

PATRON	AVF DIE
ERASMVS	HEILIGE
JANI	DREYFAL
VND	TIGKEIT
HELENA	TRAVE
IANIN	VND BAVE
ANNO	ICH IN
1741	EWIGKEIT

Na Pražské silnici u rohu Pekárenské ulice stojí na barokním sloupu kamenná soška P. Marie buď starší práce, neb aspoň nápodoba nějaké sošky starší.

Z kamenných Božích muk okolo města zasluhuje pozornosti sloup s kapličkou a železným křížem u trati Pražské dráhy proto, že jest barokní nápodobou nějakého sloupku románského.

Obr. 35. Budějovice. Domy č. 17. a 18. na náměstí.

DOMY.

Na děkanství v přízemí zbytky původní, gotické stavby; část krásně vyřezávané barokní skříně.

Náměstí: Dům č. 4. má gotický portál, č. 7. staré loubí s gotickou křížovou klenbou bez žeber, č. 13. průčelí ve slohu německé renaissance, č. 15. gotický porál, č. 17. gotický portál, nad oblouky loubí velmi pěkný gotický vlys, č. 18. štít s výběžky (přechod z gotiky do renaissance), č. 35 gotický portál.

V Šternekově ulici dům č. 18., z první polovice XVI. století, má přízemí rozčleněné opěráky, spojenými oblouky hrotitými a segmentovými, vchod gotický, mělce profilovaný, nad prvním patrem na způsob vysoké attiky štít s cimbuřím a věžičkami na rozích.

Digitized by Google

V Hroznové ulici (nárožní do Krajinské třídy) č. 34. v prvním patře v nárožním velikém pokoji skvostně vyřezávaný dřevěný strop z první polovice XVI. století.

V krajinské třídě č. 41. attika s obloukovitými štítky, do dvora stopy sgraffita.

Obr. 36. Budějovice. Dům v Šternekově ulici.

V Kněžské ulici č. 16. stopy pěkného ornamentalního sgraffita a letopočet 1557.

V České ulici č. 36. hrubý nárožní arkýř na třech krakorcích, vchod s pozdně gotickým profilem.

SBÍRKY UMĚLECKÉ.

1. Městské museum chová v bohatých sbírkách oddělení průmyslového a kulturně historického zvláště mnoho krásných prací zámečnických, zlatnických, pasířských, konvářských atd. domácích i cizích. Zvonec z bývalého pranéře, průměr 37 *cm*; kolem čepce minuskulní nápis:

(Ptáček) kohoz † pod tento † zwonecz † powedau (korunka) maria (ptáček) hilf.

Digitized by Google

Mezi pozoruhodnými výtvory řezbářskými a truhlářskými vynikají: Madonna Střížovská ze XIV. stol. 90 *cm* vysoká, veliký relief svatých čtrnácti pomocníků z r. 1493. z Rožemberka; socha Boha Otce s tělem Spasitelovým, domácí práce z XVI. stol., Pieta z XVI. stol., útěk do Egypta (barokní).

Pěkné řezby ze slonoviny z XVI.—XVIII. století. Truhly barokní skvostně řezané a vykládané ze Zlaté Koruny, Plava, Roudného a Litvínovic. Některé znamenité obrazy deskové jako Madonna se sv. Kateřinou a sv. Markétou (dle pověsti ze Zl. Koruny), jihočeská Madonna s obrázky na rámci z XV. století, oltářní obrazy z Doudleb z r. 1494.

Počtem i kvalitou vyniká sbírka českých sklenic a pohárů broušených i rytých ze XVII. a XVIII. století. Bohatá jest i sbírka mincí, památek místních a zvláště důležitá kollekce praehistorických předmětů nalezených u Plava, Hoštic, v okolí města i jinde v Čechách.

2. Museum diecésní vyniká řadou zajímavých řezbářských prací z dob pozdní gotiky, pěknou kollekcí nádob bohoslužebných (gotické ciborium) a zvláště bohatou sbírkou mešních rouch (vyšívané kasule z XV. až XVIII. století) a lidových výšivek shotovených k účelům církevním.

Buková u Olešnice.

Římské mince.

Cižkrajice.

Sedláček A., Hrady, zámky a tvrze, III, 258.

Po celé severní straně vsi hradební zeď z lomového kamene, omítnutá, na vrchu prejzemi krytá, s branou v polokruhu překlenutou; podobně zbytky hradeb na západní straně osady. Z bývalého zámečku, jenž před mnoha lety vyhořel, sneseno hořejší patro, tak že zbývají jen přízemní zdi patrné na chalupě čís. pop. 31. Zbytky svědčí století XVI.

Čákov Velký.

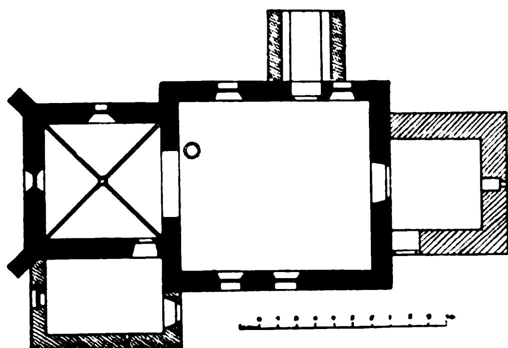
Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 85. Sedláček A., Hrady, zámky a tvrze, III str. 293. Mohyly ze VII—VIII. století (Bericht des städt. Museums in Budweis 1892—3, pag. 36).

KOSTEL SV. LINHARTA (farní) uvádí se r. 1350 mezi farními dekanátu Bechyňského. Stojí uprostřed návsí na kopečku a obklíče jenst hřbitovem. Zdá se, že býval opevněn, neboť »teprve před lety byly kolem něho urovnány staré rokle a kopečky.«

Digitized by Google

Nízká, orientovaná, z lomového kamene vystavěná a nyní čistě omítnutá budova skládá se z přímo uzavřeného kněžiště, k jehož severní straně přistavěna jest sakristie, obdélné lodi, k níž po jižní straně druží se rovněž pozdější síneс, a průčelné, v našem století zbudované věže. Presbyteř má na rozích jednoduché opěráky, gotický vchod ze síncе do kostela má pěkně profilované ostění, okna kromě jediného za hlavním oltářem pozbyla rozšířením původního tvaru.

Čtverečná, 6 *m* dlouhá a rovněž široká presbyteř má gotické křížové klenutí, jehož na hranách otupená žebra vystupují skoro od dlažby a protínají se v hladkém svorníku. Ve východní stěně jest malé gotické okno, jiné po jižní straně rozšířeno. Hrotitý triumfální oblouk jest na straně k lodi obrácené šikmo otupen.

Obr. 37. Čákov. Půdorys kostela.

Loď 10·10 *m* dlouhá a 9 *m* široká má strop na rákos omítnutý a po každé straně dvě rozšířením pokažená okna. Sakristie má klenbu barokní, valenou s kuklicemi.

Z výzdoby chrámové sluší vytknouti: Tři dřevěné, nyn pozlacené sochy sv. Linharta, sv. Korbiniána a sv. Prokopa na hlavním oltáři; pěkná práce ze XVI. století. Socha P. Marie na oltáři bokovém pochází z věku XV.

Kamenná křtitelnice, 95 *cm* vysoká, 80 *cm* v průměru, ozdobena jest na kalichu prázdnými štítky, na jednom kamennická značka ⅂. Dva starší mosazné svícny gotické s prsténci, několik měděných, jednoduše tepaných kropěnek a bronzový, z hrubě pracovaného náprsního kříže upravený barokní pacifikálek.

V lodi vezděn hrubě tesaný náhrobek s nápisem:

LETA PANIE 1529 VMRZEL VROZENI
PAN GIRZI CZAKOWECZ Z BOHVSSICZ
A NA CZAKOWCZI TV STRZEDV PRZED
SWATIM PROKOPEM W TRZI HODINI
NA NOCZ A TVTO TIELO GEHO POCHOWANO
GEST GEHOZTO DVSSI PAN BVOH RACZ
MILOSTIW BEITI A GI DO KRALOWSTWI
NEBESKEHO PRZIGITI AMEN

Pod nápisem vyšlapaný znak.

Digitized by Google

Zvony: *1.* Průměr 105 *cm*, výška 80 *cm*, nápis minuskulní ve dvou řádcích:

x leta x od narozeny x syna x bozyho x m° x ccccc° x xxxvi x tento x
zwon x slyt x gest x ke czty x a chwale x pa

x nu bohu x a wssy x trogyczy x swate x swatemu x lynhartu x a wosady x do wsy x do czakowa

2. Průměr 55 *cm*, výška 44 *cm* má kolem čepce nápis:

A IOSEPHO PERNER BVDVICII 1777
(Relief sv. Linharta.)

3. Umíráček; průměr 47, výška 37 *cm*, má nápis:

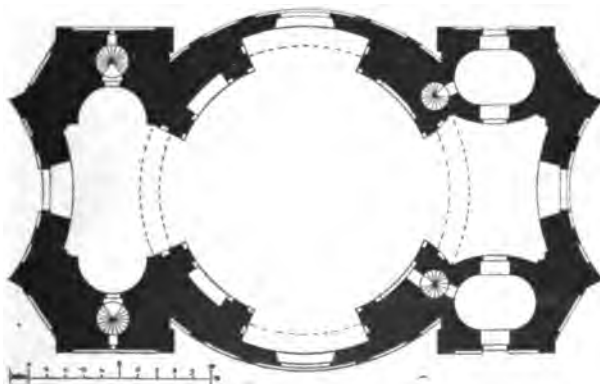
HEILIGE MARIA BITT FÜR UNS IN DER STUNDE UNSERES ABSTERBENS
(Relief sv. Míchala.)

V diecesním museu Budějovickém chová se pěkná dřevěná soška sv. Máří Magdaleny ze XVI. stol. z kostela Čakovského a uměle kovaný kříž náhrobní ze hřbitova tamtéž, pocházející z počátku XIX. stol.

Dobrá Voda.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 86.

KOSTEL PANNY MARIE BOLESTNÉ (farní od r. 1786) nejušlechtilejší barokní stavba okresu Budějovického, založen byl dne 12. července 1733 a dokonán r. 1739. Stavbu provedl Kilian Dintzenhofer za 10.000 zl., ozdoby štukatérské Jan Bapt. de Allio z Vídně a freskové malby V. V. Reiner za 700 zl. a výživu.

Obr. 38. Dobrá Voda. Půdorys kostela.

Na půvabném návrší stojí budova orientovaná, přesně symetrická k podélné ose, římsami a pilastry vkusně rozčleněná. V západním průčelí jest jednoduchý velký portál s vodorovným nadpražím, nad ním obdélné, segmentovým obloukem přepjaté okno, nahoře pak mohutná, ve voluty se ztáčející římsa, nad níž stojí kamenná socha P. Marie a po stranách dva andělé s nástroji umučení Páně. Neveliká průčelná věž, nízkou báňovitou střechou krytá, neutlumuje attikou vroubenou a prejzemi krytou báň ko-

stelní; dvě veliká okna po stranách lodi a jedno ve stěně závěrné jsou rovněž obdélná, segmentovým obloukem překlenutá.

Chrám skládá se z kněžiště, lodi a předsíně, v níž umístěna jest kruchta.

Kněžiště má podobu obdélníka s konkavnými stranami, v osách 6 *m* zdélí a 7·5 *m* zšíři. Zklenuto jest plochou českou kuplí, na níž elegantní štukaturou lemovaná freskov á malba znázorňuje Hagar s Ismaëlem na

Obr. 39. Dobrá Voda. Pohled na kostel.

poušti. Východní stěna má okno pro effekt světelný, po obou stranách jsou vchody do sakristií, nad nimiž v prvním patře jsou oratoria do vnitra presbyteře velikými okny opatřená.

V kruhovité, 14·5 *m* v průměru mající lodi vyniká ze zdiva čtvero, pilastry, jež nad štukovými hlavicemi ozdobné římsy nesou, rozčleněných pilířů, které spojeny jsou segmentovými oblouky vtipně vycítěného tvaru tak, že přední a zadní se vychylují, tento nad kruchtu, onen do kněžiště; postranní přepínají se nad mělkými kaplemi. Na pendentivech mezi oblouky spočívá vysoká báňovitá klenba bez tambouru a bez lucerny. Pendentivy zdobeny jsou obrazy sv. evangelistů v štukových rámcích, báň vyplňuje

Digitized by Google

pěkná komposice allegorická. Uprostřed zobrazen jest v oblacích od andělů nesený trůn, na něm srdce mečem probodené; nad tím nesou andělé trnovou korunu a výše baldachýn. Kolem jest divoká skalnatá krajina, v ní kaplička s vytékajícím zdrojem dobré vody, kterou jakýsi muž chvatně nabírá; opodál klečící kmet drží v rukou vzhůru pozdvižených srdce, vedle něho zříme jinocha a jinde opět horníka s kahanem ze skalní sluje vycházejícího. Obraz vztahuje se ku prameni dobré vody, který v údolí

Obr. 40. Dobrá Voda. Pendentiv báně.

pod kostelem v jednoduché kapličce rourou vychází, a k dolování na stříbro, jež v blízkých skalách bylo podniknuto.

Západní část chrámu velikostí a podobou odpovídá presbyteři s připojenými sakristiemi a tvoří v přízemí prostrannou předsíň, nad níž jest umístěna kruchta. Fresková malba na dolejší klenbě zobrazuje Veronikon obklíčené anděly nesoucími nástroje umučení Páně, na hořejší klenbě na kruchtě Mojžíše oslazujícího dřevem vody Mara. Obojí malba trpí velice provazy od zvonů.

Digitized by Google

Pozoruhodnou jest i výzdoba chrámová. Hlavní oltář jest pěkná práce z napodobeného, nyní však již oslepléhо mramoru. Na svobodně stojící mense jest tabernákl s krásně tepanými bronzovými dvířky, za mensou

Obr. 41. Dobrá Voda. Fresková malba: Mojžíš.

při zdi architektura sloupů a říms obkličuje nový obraz nevelké umělecké ceny, mezi sloupy stojí bílé štukové sochy. Podobně boкové oltáře sv. Rodiny a sv. Jana Nep. jsou umělecká práce štukatérská, za poslední dostal Jan B. de Allio 700 zl. rýn. I obrazy na oltářích těch mají cenu uměleckou.

Digitized by Google

Obr. 42. Dobrá Voda. Kazatelna.

Digitized by Google

Kazatelna, v lodi po straně epištolní umístěná, jest skvostná, cele pozlacená, řezbářská práce v slohu rokoko, hojně ozdobená sochami a reliefy, avšak oltář sv. Kříže naproti ní postavený postrádá umělecké ceny a spíše ruší ladný dojem vnitra.

Ve stěnách presbyteře jsou dvě mosazné tabulky s vyrytými nápisy:

1. Anno MDCCLXIII—XXIV. Junii consecrata est capella B. V. M, Dolorosae ad bonam aquam dicta a Reverendissimo ac Illustrissimo D. D. Joanne Andrea Kayser Episcopo Themiscyrensi et Suffraganeo Pragensi. Id quod in perpetuam rei memoriam hanc in laminam sculptum est.

Druhá jest sem přenesena ze starší kaple, která nedaleko kostela stávala, později však byla zrušena a přestavbou v soukromý domek proměněna. Nápis zní:

14. Augusti. Ad maiorem Dei Jesu Christi et B. V. M. Dolorosae gloriam et honorem fundatores P. F. Joannes Charminski ab Ebenfeld et Dorothea coniuges 1630.

Monstrance stříbrná, pozlacená, 83 *cm* zvýši jest barokní dílo Jos. Riedla z r. 1838. Velký kalich 27·5 *cm* vysoký s emailovými medaillony ve slohu empir, menší 23 *cm* vysoký má na kuppě koš stříbrný, prosekávaný, barokní; noha nová. Pacifikál 25 *cm* vysoký, tepaný, z doby rokokové.

Zvony tři nevelké, novější.

Doubravice.

Sedláček A., Hrady, zámky a tvrze, III, str. 281.

Mohyly (Mitth. d. anthrop. Ges. XXIII, 43. Bericht d. städ. Museums in Budweis 1892—3, p. 35.).

ZÁMEČEK, prostá, jednopatrová budova barokní, jest od r. 1736 majetkem obce Budějovické.

Doudleby.

Sedláček A., Hrady, zámky a tvrze, III, str. 287. Trajer J., H. st. B. d. D. B,, p. 104 Braniš J. Děj. střed. um. v Č. II, 22.

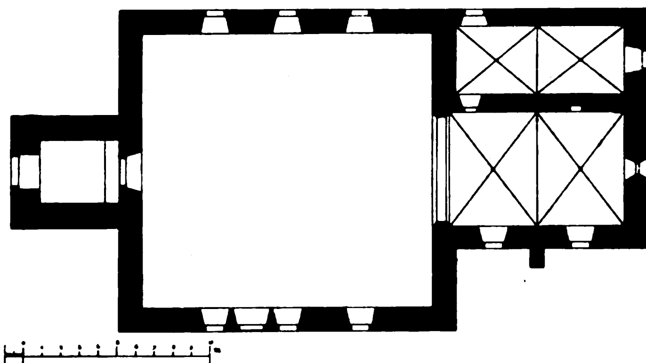
Hradiště, mohyly (Památky XIV, 470).

Na starém hradišti kmenovém farní CHRÁM SV. VINCENCE býval ve XIV. století prvním rozsáhlého soujmenného dekanatu. Původní budova byla patrně dřevěná, neboť nezbylo po ní ani stopy, nynější pochází z posledních let století XV. (1494).

Digitized by Google

Stavení orientované skládá se z presbyteře, k níž po severním boku druží se sakristie, obdélné lodi a průčelné věže. Zbudováno jest až na malé výminky z kamene lomového, a hladce omítnutý vnějšek jest nejvýš jednoduchý. Starý trnož jest na hořejším okraji jednoduše otupen, římsa nevhodná úplně moderní, všechna okna rozšířena ve sprosté čtverhrané otvory. Gotický sloh budovy prozrazuje se vně jediným z líce jižní zdi presbyteře vystupujícím opěrákem, jenž uprostřed je přerušen odkapem a nahoře zakončen hůrkami krytou kosinou; dále pak jižním bokovým vchodem, který má ostění velmi pozdního gotického profilu a na vodorovném nadpraží štítek s pětilistou růží. Vedle něho zazděna jest malá kamenná gotická kropenka. Střecha kostela kryta je taškami, věž má kryt stanový, v báňku vybíhající.

Kněžiště 9·30 *m* dlouhé, 6·10 *m* široké a z míry vysoké jest přímo uzavřeno a přepjato dvěma travée gotické křížové klenby, jejíž na hranách mělce vyžlábkovaná žebra vybíhají z vějířovitých konsolek a protínají se v malých svornících zdobených pětilistou růží. Sanktuarium ve zdi po straně evangelia upravené má bohatě pracované, pozdně gotické ostění a slušně kovanou železnou mřížku.

Obr. 43. Doudleby. Půdorys kostela.

Převýšený hrotitý triumfalní oblouk jest na hranách jednoduše otupen Loď stropem na rákos omítnutým krytá jest 15·60 *m* zdéli a 14·70 *m* zšíři; pozadí vyplňuje jednoduchá barokní kruchta. Po každé straně jsou tři obdélná okna, na jižní straně výše vzpomenutý vchod gotický, druhý na západní straně do podvěžní síňce jest sice v polokruhu překlenut, ale má pozdní gotické článkování.

Průčelná věž usvědčuje se valenou klenbou síňce, prostým vnějším vchodem s vodorovným nadpražím i okny jako přístavek z doby baroku.

Sakristie jest obdélná, 9·20 *m* dlouhá, 3·70 *m* široká a poměrně dosti vysoká místnost, současná s presbyteří. Přepjata jest ve dvou polích gotickou křížovou klenbou, jejíž žebra se protínají ve svornících pětilistou růží zdobených. Z presbyteře vede do ní vchod gotický s ostěním jednoduše otupeným.

H l a v n í o l t á ř, dřevěná barokní architektura, ozdobných detailů většinou již zbavená, ozdoben jest velmi zajímavou památkou středověkého malířství, o b r a z e m M a r i a n s k ý m provedeným na desce 112 *cm* vysoké a 84 *cm* široké v prvních letech XIV. století dle pověstné Madonny sv. Lu-

Digitized by Google

káše, chované v Sta. Maria Maggiore v Římě. V levém dolejším rohu přimalována jest postava klečícího donatora s orační páskou s nápisem:

„Ora pro nob' sca dei genitrix“

Kazatelna a dva bokové oltáře v lodi jsou barokní práce nevelké ceny, jen obrazy sv. Vincence Fer. a sv. Anny zasluhují povšimnutí. Pozoruhodným zbytkem původní výzdoby jest Pieta z první polovice XVI. století, pěkná řezba v životní velikosti, nedávno slušně obnovená. Na stěnách presbyteře umístěné sochy sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv Jana Nep. a sv. Floriana jsou slušné barokní práce. V lodi visí 12 obrazů sv. apoštolů ze 17. století. Pěkná barokní křtitelnice z červeného mramoru, válcovitý dřík starší křtitelnice podpírá nyní v předsíni mušli kropenky.

Ve dlažbě spatřuje se několik prostých, silně vyšlapaných náhrobků z první polovice XVI. století. Na třech posud možno čísti minuskulní nápisy:

1. anna ko
marzycka
1521

2. wanick
komarziczky
1521

3. markeṫa k
omarziczka
1541

Monstrance 72 *cm* vysoká, stříbrná jest tepaná, přeplněná barokní práce z první polovice našeho století. Kalich 24 *cm* vysoký se stříbrným, tepaným barokním košem. Dva mosazné, 26 *cm* vysoké svícny renaissanční a jeden starší, 32 *cm* vysoký svícen cínový, oblý s prsténci.

Na věži visí čtyři zvony, archaeologickou cenu má pouze umíráček 55 *cm* v průměru 44 *cm* vysoký, vážící 115 *kg*; má kolem čepce mezi dvěma pásky uncialní nápis:

+ CASPAR + BALTHAZAR + MELCHIOR

Největší zvon, 103 *cm* v průměru, 83 *cm* zvýši jest přelit a má kolem čepce nápis:

DURCH FEUER PIN ICH GEFLOSSEN IOHANN LEOPOLD GAMMEL HAT MICH GEGOSSEN IN LINZ ANNO 1813.

Na plášti barokní ornamenty, krucifix a pod ním:

KARL TELTZETER PFARHER IN DEINDLES

Digitized by Google

Doudleby. Madonna.

Digitized by Google

Dále dva zvony z nejnovější doby, jeden z nich z lité oceli.

V kostnici uložena jest Pieta, řezba z doby baroku nevelké ceny, pak různé barokní ornamenty kdysi s oltářů sňaté a kovaný kříž z první polovice našeho století.

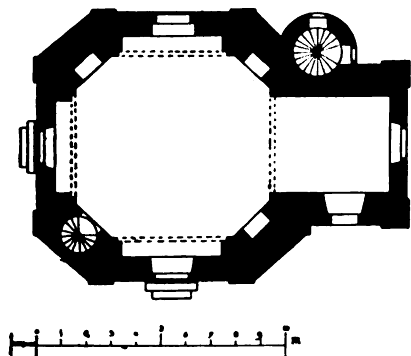
Z kostela Doudlebského pocházejí i deskové obrazy z konce XV. století, jež jsou nyní v městském museu Budějovickém.

Na cestě k Plavu stojí stará kamenná Boží muka, sloupec čtyřhraný, otupený a na něm kaplička jednoduchá.

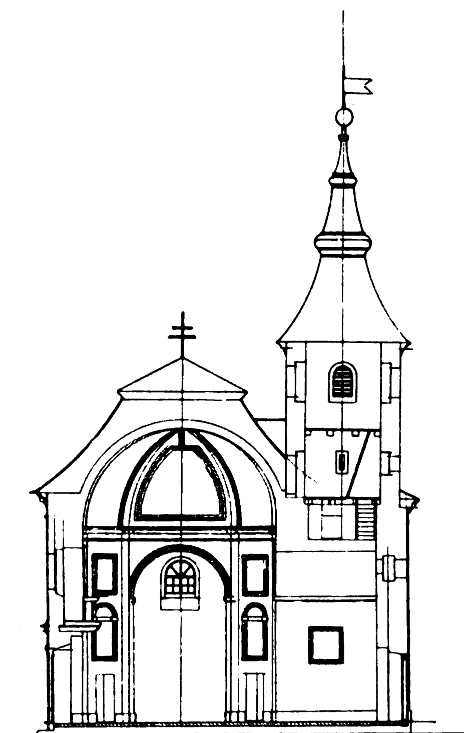
Dříteň.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 119.

KOSTEL SV. DISMASA (filialní) býval ve XIV. století farním, v nynější podobě jest pěkná, orientovaná barokní stavba z konce 17. století. Skládá se z čtyřhrané oltářnice, nad níž se pne věž, osmiboké lodi a obdélného, v nedávných letech pseudoromanským slohem zbudovaného přístavku na straně západní.

Obr. 44. Dříteň. Půdorys kostela.

Obr. 45. Dříteň. Průřez kostela.

Zdivo jest smíšené, omítnutý vnějšek úhledně rozčleněn jednoduchými pilastry a římsami, nad lodí taškami krytá mansardka, věž má prejzemi krytou střechu stanovou.

Jednoduchý hlavní vchod po jižní straně lodi má vodorovné nadpraží, nad ním nápis:

HÆC EST PORTA DOMINI IVSTI
INTRABVNT PER EAM AN̄O 1691

Digitized by Google

a z kamene tesaný erb Schwarzenberský. Kromě toho jest po jižní straně vchod do přístavku a na východní straně do kněžiště.

Presbyteř 4·8 *m* dlouhá a 3·8 *m* široká má valenou klenbu a po jižní straně polokruhové okno. Loď 7·8 *m* zdéli a 8·76 *m* zšíři kryta jest stropem báňovitě na spůsob klášterní klenby sestrojeným, po každé straně jsou dvě okna polokruhová.

Na hlavním oltáři vystupují tři kříže s Kristem a oběma lotry, pod nimi sochy P. Marie, sv. Jana E. a sv. Maří Magdaleny, pěkné barokní řezby. Na bokovém oltáři spatřuje se cenný obraz sv. Barbory. Barokní kazatelna jest sešlá.

Kalich 25 *cm* vysoký má kuppu se stříbrným, tepaným a prosekávaným renaissančním košem, sprostá noha jest novější. Bronzová miska pod konvičky ozdobena jest krásně tepanými ornamenty a nástroji umučení Páně.

Na věži visí dva zvonky; *1.* 45 *cm* v průměru a 35 *cm* zvýši s barokními ornamenty a nápisem:

GOSS MICH NICOLAVS LÖW IN PRAG

2. 41 *cm* v průměru a 33 *cm* zvýši má na plášti relief sv. Jana Nep. a nahoře nápis:

A JOSEPHO PERNER FVSA BVDVICY 1776.

Dubné.

Trajer J., H.-st. B. d. D. B., p. 80. — Sedláček A., Hrady a zámky, III., str. 288

KOSTEL NANEBEVZETÍ P. MARIE (farní), jmenuje se již ve XIV. stol. mezi farami dek. Bechyňského. Při rozšiřování oken r. 1730 objeven na klenbě presbytáře letopočet 1525, na věži nedávno snesené byl nápis: STAWIEL WOGIRZ 1575 (patrně Ctibor Vojíř z Protivce, jenž by tehdy patronem).

Budova z doby pozdní gotiky, orientovaná, z lomového kamene, omítnutá, bez opěráků. V průčelí barokní sínec s jednoduchým vchodem, po severní straně pozdně gotický vchod s vodorovným nadpražím a dveřmi dubovými, plechem a starým kováním hrubě pobitými. Okna s každé strany tři v lodi a jedno v presbyteři, bez prutů a kružeb, mají špalety svrchu zaokrouhlené, ve světlosti však posud patrným jest oblouk hrotitý. Střecha jest prejzemi krytá. K východní zdi kněžiště přistavěna barokní sakristie, po jižním boku kněžiště stávala věž, která měla původně střechu valbovou.

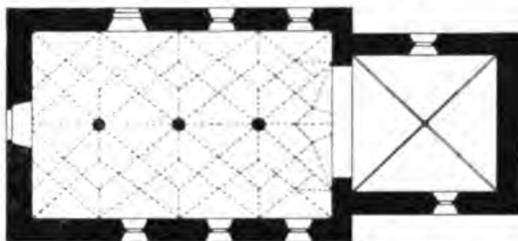
Presbyteř přímo uzavřená, 7·8 *m* zdéli a 7·2 *m* zšíři přepjata jest gotickou křížovou klenbou, jejíž prostá, na hranách žlábkem otupená žebra bez konsol z koutů vystupují a protínají se ve svorníku, zdobeném pětilistou růží. V severní stěně jednoduchý výklenek čtverečný s hrubě kovanou, rosettami posázenou mřížkou. Triumfální oblouk polokruhový, neotupený.

Digitized by Google

Loď 15·9 *m* dlouhá a 9·8 *m* široká rozdělena jest na dví třemi osmibokými, v ose stojícími pilíři, které nesou dosti hrubou síťovou klenbu, jež má místo žeber jen slabě vynikající hrany.

Nábytek jest chatrný barok z minulého století, pouze tabernákl na hlavním oltáři zdobí slušnější řezba.

Ve dlažbě spatřujeme 11 náhrobků z XVI. stol. se znaky a nápisy téměř úplně vyšlapanými, v předsíni osmihraný podstavec pozdně gotické obětnice s diamantovanou patkou.

Obr. 46. Dubné. Půdorys kostela.

Zvony jsou zatímně umístěny, při čemž největší jest částečně nepřístupným.

1. Průměr 113 *cm*, výška 93 *cm*, kolem čepce mezi čtyřmi páskami minuskulní nápis:

x en x (reliefek P. Maria s Ježíškem) ego x campana x nunquam x pronuncio x vana dále nepřístupno x bartholomeus x nomen x habet x in x nova x civitate x pragensi x ave x maria x gracia x plena

Na plášti reliefy: Sv. Anna sama třetí a P. Maria, na věnci mezi dvěma pásky úzký gotický ornament.

2. Průměr 65 *cm*, výška 54 *cm*, velmi starý, úplně bez ozdob, jen na vrchu mezi uchy † † †

3. Nápis kolem čepce:

GEORG WENTZL KOHLER GOSS MICH IN BVDWEIS ANNO 1741.

Na plášti relief sv. Jana Buriana.

4. Nový r. 1880.

Habří.

Trajer J., H.-st. B. d. D. B., p. 81. — Sedláček Aug. Hrady a zámky, III., str. 292.

Ves připomíná se již r. 1264 a byla od r. 1623 majetkem kláštera Vyšebrodského.

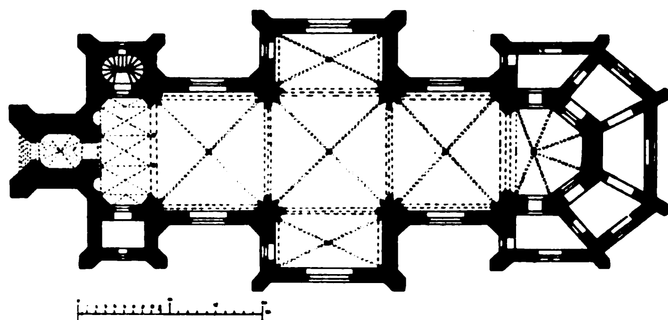
Nedaleko vsi na výšině za myslivnou u lesa SŘÍCENINY KOSTELA SV. VÍTA. Posud stojí jižní část lodi, která mívala ve světlosti 16·8 *m* délky a asi 9 *m* šířky; vzdálenost triumfalního oblouku od podélné stěny 2·3 *m*. Triumfalní oblouk byl nahoře otupen, kněžiště bylo asi 9 *m* dlouhé. Loď klenuta nebyla. Zdi jsou z lomového kamene bez opěráků. Tři gotická okna po jižní straně lodi mají ostění z cihel, jednoduše vyšpaletované; po prutech a kružbách není stopy; šířka oken i s ostěním 2·2 *m*.

Digitized by Google

Hluboká.

Hradiště »Hrádeček«, mohyly (Mitth. d. anthrop. Ges. XVI., 87). Plalstav u myslivny »Stará Obora«, mohyly (Mitth. d. anthrop. Ges. XXIII, 24). »Baba«, kamenné valy (Mitth. d. anthrop. Ges. XIII., 4 a XIII., 8). Ilg A, Mitteilungen d. C. C. 1890 p. 243, 244. Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 82.

KOSTEL SV. JANA NEP. (farní) r. 1845—46 v moderním slohu gotickém zbudovaný jest prostorná, 50 *m* dlouhá, 13·25 *m* široká stavba v podobě kříže (příčná loď 26 *m* dlouhá, 11·40 *m* široká) s průčelnou věží, zajímavá pro studium novodobého směru romantického. Ze souvěké výzdoby uvésti sluší oltářní obrazy sv. Jana Nep. od R. Müllera, sv. Eleonory od Fr. Čermáka a sv. Josefa od G. Watzka. Dále jest tu kamenná socha P. Marie od H. Gassera a pěkná kamenná křtitelnice.

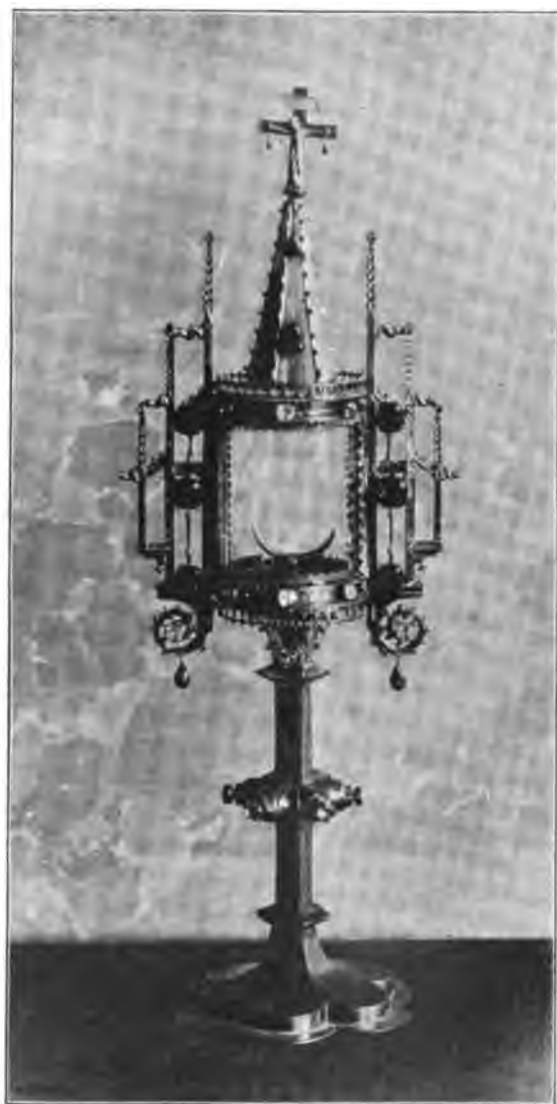
Obr. 47. Hluboká. Půdorys kostela.

Z prací starších má kostel monstranci pozdně gotickou z XV. věku, 58 *cm* vysokou, táž pochází z Vacova a byla r. 1852. pro chrám Hlubocký obnovou upravena a při tom drahokamy posázena; druhá, 54 *cm* vysoká monstrance barokní, tepaná, nevelké ceny, podobně kalich 25 *cm* vysoký barokní s košem stříbrným, prosekávaným.

LOVECKÝ ZÁMEK OHRADA zbudován byl za knížete Adama Františka ze Schwarzenbergu v prvních letech XVIII. století (1712—13) od pražského stavitele Pavla Ig. Beyera, jenž tehdy byl v službách knížecích, dosti střízlivým, ale vkusným slohem barokním.

Obdélné dvoupatrové stavení s průčelím o 19 osách ozdobeno jest pilastry s korintskými hlavicemi a elegantním portálem, jenž má vně i do dvora pilířovou předsíň, nad níž umístěn balkon. Střecha jest mansardská, tašková. Střed prvního a druhého patra zaujímá skvostný sál, jehož strop Jiří Werle r. 1715 ozdobil freskami, znázorňujícími báji o Dianě. Na stěnách sálu visí deset velikých obrazů štvanic od J. J. Hamiltona

Digitized by Google

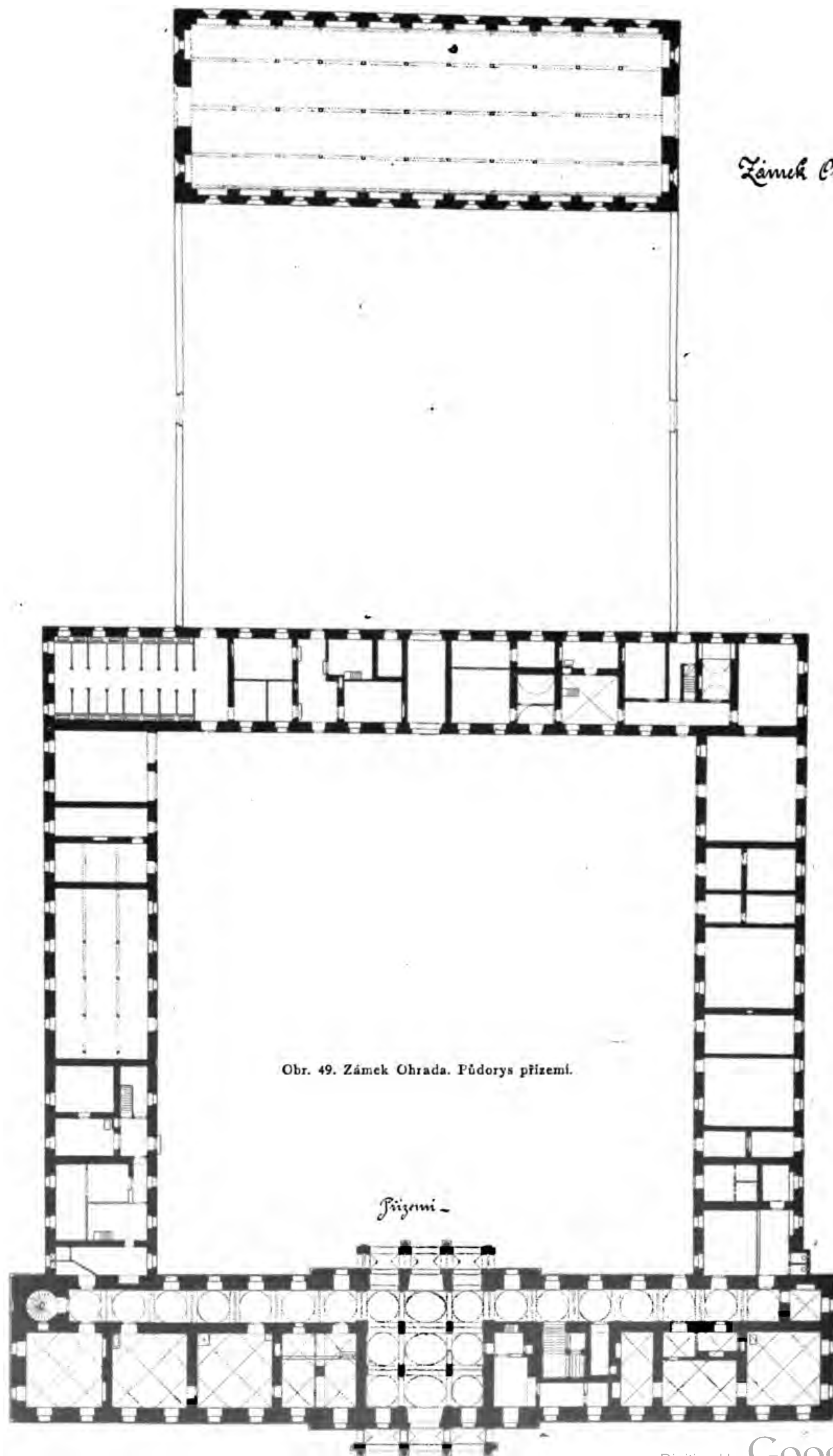

Obr. 48. Hluboká. Gotická monstrance.

(1710—1713) malovaných, díla vysoké ceny. V kapli jest obraz sv. Eustachia od Pietra van Roy.

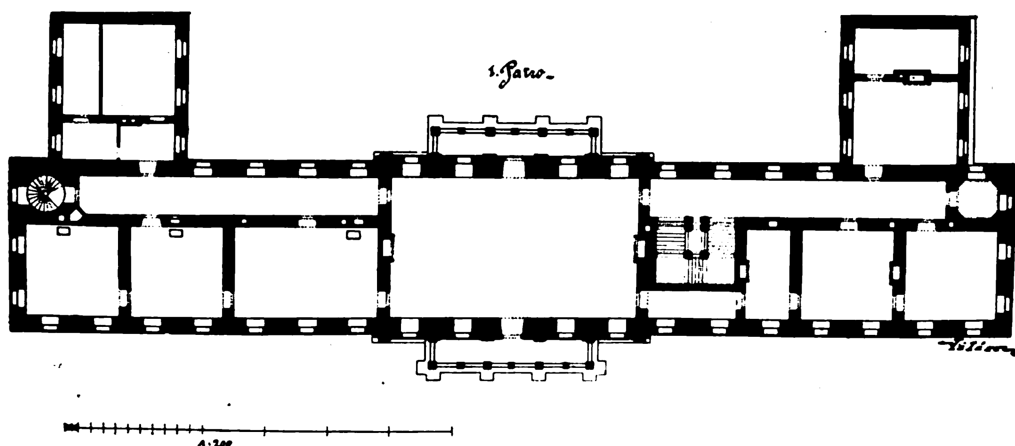
Kromě pověstných sbírek přírodnických jest tu i přes 1000 kusů chovající sbírka pravěkých starožitností nalezených na panstvích schwarzenberských.

Digitized by Google

Obr. 49. Zámek Ohrada. Půdorys přízemí.

Digitized by Google

Obr. 50. Zámek Ohrada, I. patro.

Obr. 51. Zámek Ohrada.

Digitized by Google

Obr. 52. Zámek Ohrada. Portál.

Digitized by Google

Obr. 53. Zámek Ohrada. Lovecký sál.

Zámek Hluboká.

Literatura: J. Koula: Památky arch. XVII., 2. A. Ilg: Mitth. d. C. C. XVI. Bd., 4. H.

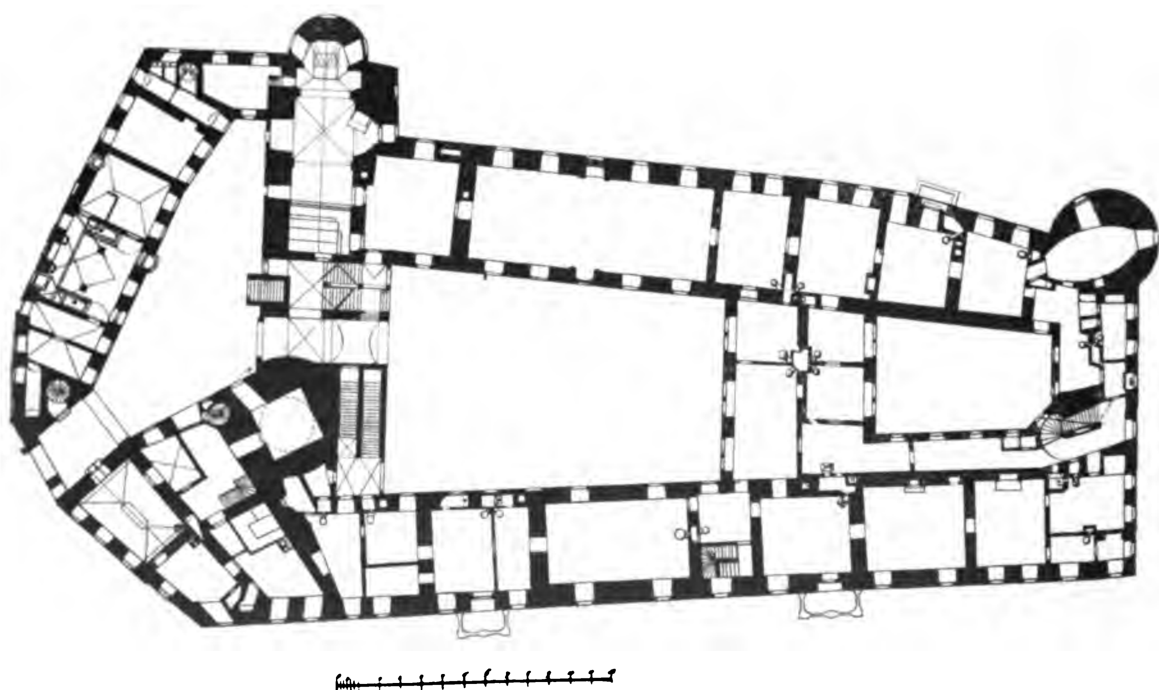
Příkrý ostroh vládnoucí úvalu Budějovickému lákal zajisté již v pravěku k založení hradiště, na němž ve středověku zbudován byl pevný hrad, v dějinách českých tragickou smrtí Závišovou proslulý. Pokud z půdorysu, nákresů a modellu starého zámku možno určiti, stával původní středověký palác hradní na konci ostrohu, při nynějším druhém dvoře zámeckém, a okrouhlá, do nynější stavby pojatá nárožní věž jest jeho zbytkem. U hlavní brány stávala jako na jiných hradech českých okrouhlá hláska skoro v těch místech, kde nynější vysoká věž zámecká se vypíná.

Budovy hradní byly však v XVI. věku za vlády pánů z Hradce slohem renaissančním, ještě více však v XVII. a XVIII. století za Marradasů a Schwarzenbergů slohem barokním nákladně přestavěny a rozšířeny tak, že na počátku XIX. věku vlastní zámek obkličoval dvé dvorů, před ním pak na rozsáhlém předhradí spatřovaly se rozmanité budovy úřednické a hospodářské.

Digitized by Google

Obr. 54. Hluboká Starý zámek dle modellu.

Obr. 55. Hluboká. Starý zámek; I. patro.

Digitized by Google

Ve druhé čtvrti našeho století přeměněna jest konečně Hluboká v nádherný, moderně gotický zámek; při tom podržena sice stará základní podoba hlavní budovy i řečená nárožní věž, ale opevnění i předhradí zmizela úplně, ustoupivše parku před zámkem se rozkládajícímu.

Po stránce umělecké asi nejzajímavější částí barokní budovy byl vysoký, štukaturami a malbami vyzdobený sál ve východním křídle, z něhož posud zachovaly se mramorové krby, nyní v knihovně a v jízdárně umístěné.

V nádherných místnostech nynějšího zámku snesen jest ze všech rozsáhlých panství knížecího rodu Schwarzenberského značný poklad uměleckých prací. Ledacos jest ještě původu rožmberského, jiné skvostné kusy pořídili nádhery milovní Eggenbergové, přemnoho bylo ode dávna rodinným majetkem vždy umění příznivých knížat ze Schwarzenberga a rovněž mnoho bylo právě pro nádhernou výpravu knížecího sídla v nedávných dobách získáno. Tak na př. spatřujeme v jedné z komnat nevelíké, intarsiemi (Adam a Eva) zdobené barokní dvéře, pocházející z knížecího paláce na Hradčanech; starobylý strop skvostné knihovny přenesen jest sem částečně z rodného knížecího hradu Schwarzenberga v Bavořích, a krásné barokní skříně na knihy v téže síni zakoupeny v Augšburku patrně z některého zrušeného kláštera.

Z různých oborů výtvarnictví zastoupen jest tu zvláště umělecký průmysl takovým množstvím namnoze vzácných předmětů, že není odvětví, které by zde representováno nebylo.

Vzácná tato díla sebrána jsou z ušlechtilé záliby v umělecké tvorbě a vydávají výmluvné svědectví o jemném smyslu, vytříbeném vkusu, interessu i všestranné podpoře, s jakou členové jasného rodu knížecího umění přicházeli vstříc. Tato osobní záliba má ovšem za následek, že při umístění a seskupení předmětů nehleděno vědeckého seřadění dle oborů jako v nějakém museu, nýbrž malebné umělecké výzdoby místností representačních, obytných i kommunikačních. Tak na př. uloženy jsou zbraně nejen ve vlastní krásné zbrojnici, ale i v nádherném schodišti a rozvěšeny i po stěnách komnat knížecích. Proto má tato obrovská sbírka uměleckých prací, jež by jinak veliké museum vyplnily, po přednosti, ba výhradně ráz soukromý.

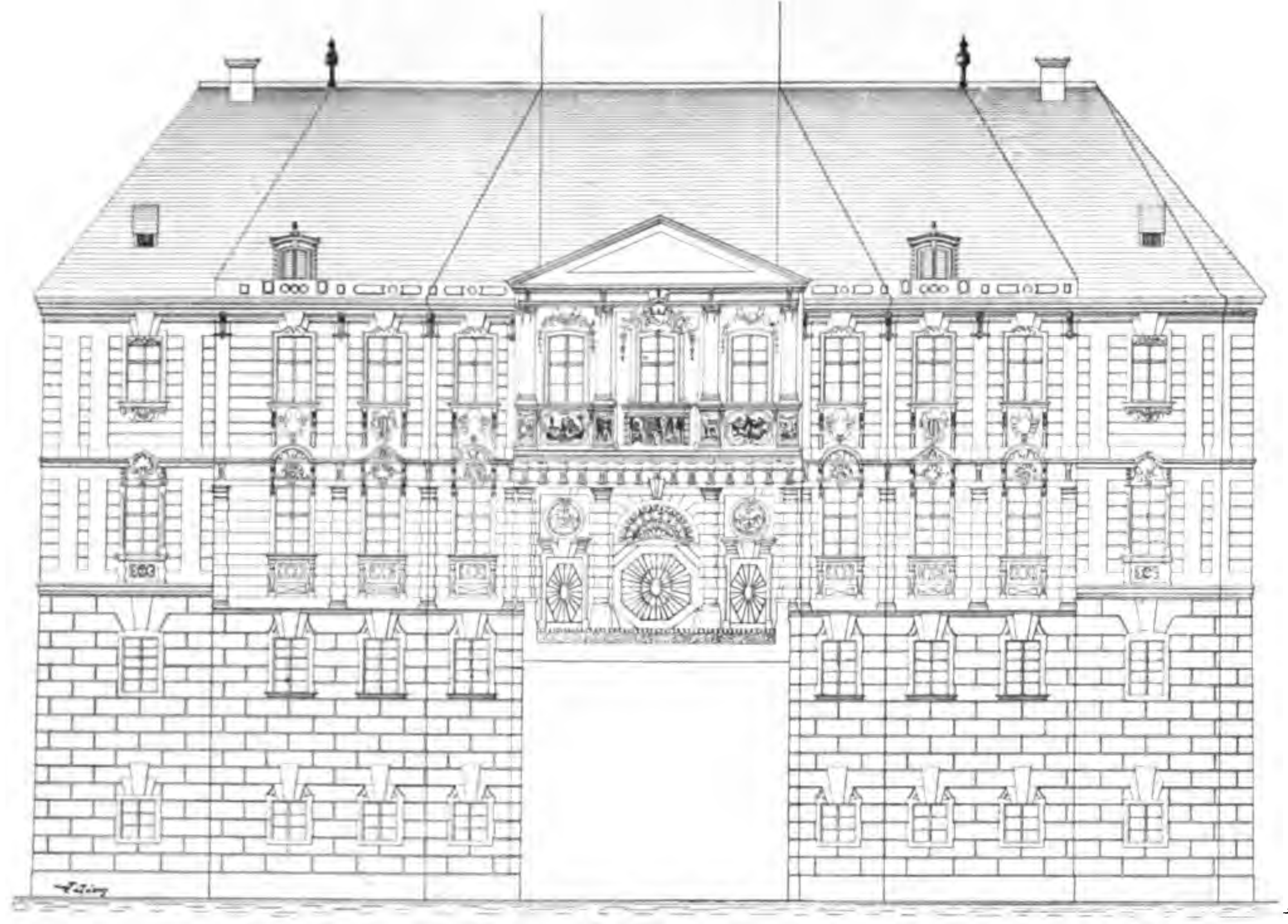
Přes to ovšem zůstává vysoce poučnou jak pro příchozího lajka, jehož krasocit tříbí, tak i pro zkušeného odborníka, který tu najde zajímavá unika, zvoucí k zevrubnému studiu.

K podrobnému vypsání uměleckých pokladů zámku Hlubockého bylo by třeba obsáhlé monografie, v rámci tohoto soupisu můžeme vytknouti toliko předměty nejdůležitější a ty, jež jsou domácího původu, ostatek pak uvádíme souborně.

I. Kaple.

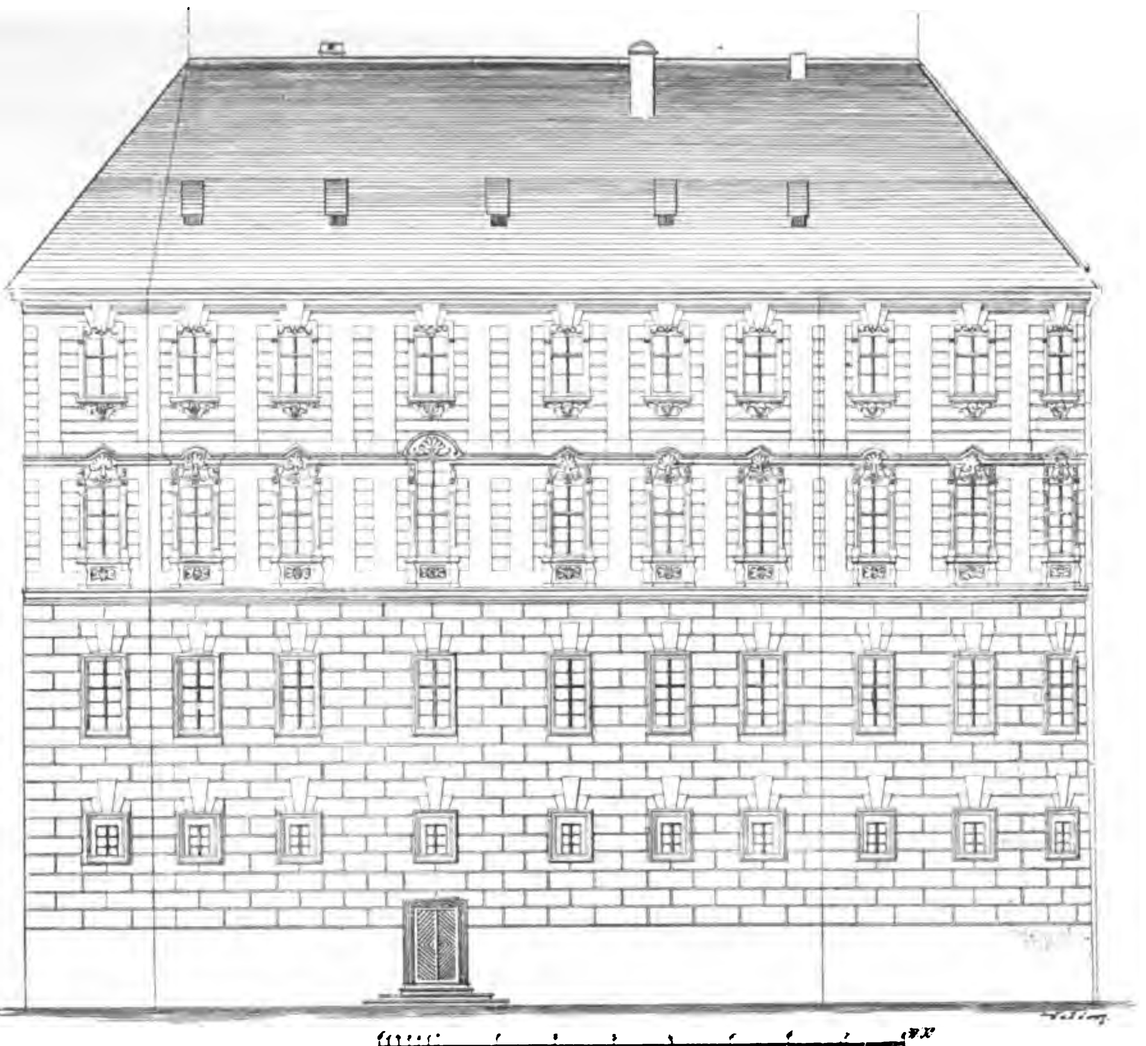
V moderně gotický oltář pojaty jsou části staré křídlové archy ze hřbitovního kostela sv. Václava v Netolicích.

Digitized by Google

Obr. 56. Hluboká. Starý zámek; část hlavního průčelí.

Digitized by Google

Obr. 57. Hluboká. Starý zámek; façada k Podskalí.

Digitized by Google

Obr. 58. Hluboká. Krb ze starého zámku.

Digitized by Google

Obr. 59. Hluboká. Knihovna.

Digitized by Google

Střed 2 *m* zvýši a 1·35 *m* zšíři vyplněn jest pozdně gotickou řezbou z doby vladislavské a představuje Krista v postavě, po starším spůsobu silně vychýlené, mezi dvěma světci biskupy. Nad sochami jest bohatě řezaný, trojdílný, pozdně gotický baldachýn.

Obr. 60. Hluboká. Stará archa v kapli.

Na líci oltářních křídel jsou čtyři silně restaurované obrázky v zlaté půdě, a sice vpravo křest Páně a narození P. Marie, vlevo obřezání Páně a stětí sv. Jana Křtitele rovněž z vladislavské doby. V predelle po stranách tabernakula jsou deskové obrázky sv. Mikuláše a sv. Václava v modré půdě z první čtvrti XVI. stol. Původně bývala tu asi řezba znázorňující

Digitized by Google

Matku Páně mrtvé tělo s kříže sňatého Spasitele na klíně držící a přáteli obstoupenou. Tento velice pěkný, pozdně gotický relief umístěn jest nyní v ozdobném vrcholu oltáře.

V pozadí kaple stojí slušná, barokní kamenná socha sv. Jana Nep. z XVIII. stol., jež bývala na věži starého zámku.

Z výbavy pozoruhodným jest zvláště stříbrný, částečně pozlacený, 53 *cm* vysoký barokní relikviář z XVIII. stol. v podobě monstrance s ostatky sv. Jana Nep. Noha jest ozdobně tepaná, nad ní poprsí sv. Jana Nep., v paprscích záře po stranách andílkové, nahoře pak poněkud těžký baldachýn zakončený korunkou s křížkem, na němž jsou značky T a J W.

Obr. 61. Hluboká. Relikviář v kapli.

Polycymbalon s prosekávaným košem a malými zvonečky jest rovněž starší práce.

II. Obrazy.

Obrazů jest v zámku celkem 886, z nich nejcennější jsou následující:

Narození Páně, veliký obraz tabulový české školy z XV. stol., restaurovaný; pozadí vyzlacené, krajinka jeví zálibu v přírodě.

Matka Boží s Ježíškem z počátku XVI. stol. restaurovaný.

Ecce Homo z poč. XVI. stol.; oba původu nejistého, přičítají se Kranachovi.

Kopie Madonny Zbraslavské, stará z XVI. stol.

Madonna s Ježíškem hrozen držícím, z XVI. stol., česká práce, bývala v kapli zámecké ve Bzí.

Jan Gossaert (Mabuse): Madonna s Ježíškem s třešněmi pohrávajícím.

F. Snyders: Kohoutí zápas.

» Srnec psy štvaný.

» Kanec štvaný.

» Jelen štvaný.

Digitized by Google

Obr. 62. Hluboká. Obraz narození Páně.

F. Snyders: Říční krajina s rozmanitým ptactvem.

» Štvanice na jelena; v levo polonahý muž s oštěpem troubí »halali«.

« Lev sedmi psy napadený.

« Vlk pěti psy napadený.

» Daněk psy štvaný.

» Dva medvědi psy napadení.

» Býk napadený psy.

Pan Breughel a Henrik van Baalen: Komnata s uměleckými předměty s vyhlídkou do parku; v popředí Venuše, jíž Amor obraz podává. (— Zrak —).

Digitized by Google

Dvě zátiší, práce nizozemská.

B. de Vos: Griffon s ulovenou kachnou. (Sign.: B. de Voss fecit.)

»Dvanáct měsíců« znázorněných výjevy ze života selského na mědėných deskách barvami olejovými od nějakého vlašského mistra (Jakuba de Ponte, řeč. Bassano?) z konce XVI. stol.

Kristus na návštěvě u Marie a Marty; olejomalba na měděné desce, vlašská práce z konce XVI. stol.

»Zvěřinářka«, pěkná práce nizozemské školy.

Jan Jiří Hamilton (1723): Krajina se zvěří.

» » » (1725): Krajina, v ní zvěř.

» » » (1729): Vrány.

« » » (1733): Dva obrazy (portréty) loveckých psů.

» » » (1729): Horská krajina, v ní kanec dvěma psy napadený.

Obr. 63. Hluboká. Nádoba křišťálová ze XVII. století.

G. Tiepolova škola: Šest fantastických krajin.

Werner Tamm: Krajina s divokým ptactvem.

» » Pes hlídá zabitého srnce a pernatou zvěř.

Filip Hamilton: Krajina, v ní bažanti a zajíc.

Z velikého množství starších podobizen zvláště vynikají:

Van der Hoecke?: Arcivévoda Vilém, guvernér Nizozemský.

Neznámý mistr: Císař Ferdinand III.

A. B. Leitner: Děti knížete Ferdinanda ze Schwarzenberga jako Paris, Amor, Juno, Pallas a Venuše.

Mart. Meytens: Dva portréty, a sice knížete Josefa Adama a jeho manželky kněžny Marie Terezie.

F. Stampart: Kníže Adam ze Schwarzenberga.

Hännl Max: Kníže Adam František.

» » Kněžna Eleonora Amalie.

» » Kněžna Eleonora Amalie s princem Josefem Adamem.

Digitized by Google

Obr. 64. Hluboká. Eggenberská dekorace.

Jan Jiří Hamilton: Hrabě Fr. Jos. Serenyi.
F. Oelenhainz: Mnohé portréty, z nich zvláště: kníže Karel Filip jako hulánský podplukovník z r. 1796.
Swiczek (polský malíř v Čechách žijící): portrét knížete Adama.
Z pozdějších portretistů jsou tu čestně zastoupeni: Ammerling (obraz kardinála knížete Bedřicha), Angeli, Lampi, Makart, Schrotzberg, Tonkli a j.
Rovněž četné jsou kopie různých vlašských a nizozemských mistrů.

Digitized by Google

Obr. 65. Hluboká. Eggenberská dekorace.

Skvostně řezané rámce mnohých obrazů mají rovněž znamenitou cenu uměleckou.

III. Gobeliny a výšivky.

V tom oboru honosí se prostory zámku Hlubockého nejen nejčetnějšími, ale i nejkrásnějšími kusy v Čechách. Mnohé z gobelinů daroval patrně umění milovný místodržitel Nizozemský, arcivévoda Leopold Vilém, svému

Digitized by Google

nejvyššímu komořímu, Janu Adolfovi ze Schwarzenberga, jiné opatřeny v Nizozemsku nákladem rodu knížecího. Figurální výjevy provedeny jsou dle obrazů nejslavnějších malířů jako Rubense, Jordaensa a j., podobně krajiny; nemenší uměleckou cenu mají i skvostně komponované obruby.

Gobeliny:

»Decius Mus«, historie znázorněná na 14 velikých kusech označených brusselskou známkou a jmény Geerael v. d. Streken a J. v. Leefdael.

Obr. 66. Hluboká. Gobelin Schwarzenberský ze XVII. stol.

»Proverbia«, znázorněná na 8 kusech označených brusselskou známkou s jmény B. v. Beuren a Cardys.

»Judit a Holofernes«, historie biblická, znázorněná na 8 kusech brusselských se jmény Leyniers a Reydams. Týž předmět znázorněn i na 4 gobelinech jiné řady.

»Kleopatra přijímá vyslance senátu«.

»Ifigenia v Tauridě«.

»Požár Troje«.

»Diana«.

»Král na trůně«.

Digitized by Google

»Historie Telemachova dle Fenelona«, znázorněná na 7 kusech s jménem Jodocus de Vos.

»Stvoření koně Neptunem a sceny jezdecké« ve slohu Rubensově na 8 kusech provedli P. Leyniers a H. Reydams.

»Lovecké výjevy«, a sice: čekaná, rybolov, štvanice, hon, sokolí, výprava na lov a pastýř; 7 kusů.

»Krajiny«, 8 kusů, z nich 5 dle kartonů Lukáše van Uden.

Eggenberský gobelin s rozvilinami, ovocem a festony, uprostřed znak eggenberský.

Schwarzenberské gobeliny, 17 kusů; uprostřed schwarzenberský znak, kolem něho zelené listí, ovoce, ptáci, festony.

Eggenberská dekorace:

Obrovský závěsný koberec z červeného damašku, na něm eggenberský znak mezi bohatou skupinou allegorických postav, trofejí a ornamentů na hedvábí malovaných a applikovaných. Vlašská práce ze XVII. stol. skvostná, ba svého druhu jediná v koncepci i provedení. (1638).

Baldachýn z červeného damašku, uprostřed allegorická postava Slávy, kolem bohaté emblemy a ornamenty, vše na hedvábí malováno a applikováno.

Výšivky:

Pokrývka na mezka (2·10 *m* × 2·30 *m*), na ní zlatem a hedvábím vyšívaný znak eggenberský a ornamenty; vlašská práce ze XVII. století (1638).

Pokrývka koňská ze stříbrohlavu bohatě zlatem vyšívaná (c. 1710).

Pokrývek koňských šest aksamitových s vyšívaným znakem schwarzenberským (1740).

Obr. 67. Hluboká. Pohár stříbrný z XVI. století.

Pokrývka koňská, k císařské korunovaci r. 1764 pro knížete Josefa Adama shotovená s bohatým vyšíváním.

Pokrývky sedlové tři zlatem a stříbrem nádherně vyšívané (c. 1740).

Jiných bohatě vyšívaných sedlových pokrývek 9 a sedel 10.

Digitized by Google

IV. Sklomalby.

Ze 116 starých sklomaleb jsou pouze tři, a sice: Smrt P. Marie, sv. Ondřej a sv. Barbora českého původu z XV. století; ostatní dílem biblické, dílem heraldické jsou práce cizí, namnoze švýcarské z věku XVI. a XVII.

V. Práce kovové.

A. Zlatnické:

1. Pohár stříbrný pozlacený, 44 *cm* vysoký, skvostně tepaný. Na číši v bohatých ornamentech tři krajinky, v nich kůň, lev a jednorožec; na víku podobně krajinky s podobami medvěda, rysa a lvice, vnitř víka vytepaná skupina »Charitas,« na vrcholu oděnec s kopím a prázdným štítem. Augšburská práce z XVI. stol., značka pinie, mistr *H. K.* a značka vzorné práce (~~~).

Obr. 68. Hluboká. Stříbrná konvice. 1631.

2. Konvice stříbrná, částečně zlacená, 16 *cm* vysoká s bohatým tepaným ornamentem rostlinným; elegantní práce ze druhé polovice XVII. stol. značky C. C. S. $^{H\ I}_{\ S}$

3. Konvice stříbrná, částečně zlacená, $15^1/_2$ *cm* vysoká, šestiboká, skvostně zdobená prací tepanou a vrytými postavami biblických žen s nápisy: SARA, REBECA, LEA, RVTH, MICHAL (sic), SVSANNA. Na víku vyryty dva erby a letopočet 1631. Curyšská práce se značkou)|(Z.

4. Pohár stříbrný, 28 *cm* vysoký, tepaný v podobě šišky; na vrcholu genius se štítkem a ptáčkem. Augšburská práce z počátku XVII. stol., značky pinie a ₵.

5 Pohár stříbrný, 28 *cm* vysoký s vytepanými puklami a stříhanými ozdobami. Norimberská práce z XVI. stol., značky HK N a znamení vzorné práce.

6. Pohár svatební v podobě panny koš nesoucí, 23 *cm* vysoký. Bohatě tepaná augšburská práce ze XVII. stol., značka pinie s označením vzorného provedení.

Digitized by Google

7. Pohár stříbrný, tepaný; zpodek stříhaná práce z XVI. stol., nádoba o něco pozdější, vtepaným lupením a ovocem zdobená. Dílo augšburské, značky pinie a želva.

Obr. 69. Hluboká. Práce zlatnické.

8. Pohárek stříbrný, tepaný s labutí na vrcholu. Norimberská práce z druhé polovice XVI. stol., značky N, domeček a znamení vzorného díla.

Obr. 70. Hluboká. Kozlíky do krbu

9. Hodiny cestovní. Schrána okrouhlá, stříbrná v průměru 12 *cm*, kolem skvostně prolamovaná, vzadu krásně tepaný výjev pastýřský. Práce stříbrníka Weinholdta z XVIII. stol.

Mnoho jiných tepaných, lisovaných a rytých předmětů cizího původu; jemné francouzské, benátské a čínské práce smaltové.

Digitized by Google

B. Bronzové:

1. Poprsí Otty Jindřicha, říšského hraběte ze Schwarzenberga, **výtečná** práce doby Rudolfinské snad od Adriana de Vries.

2. Dva kozlíky krbové, zdobené sirénami, jež nesou znaky eggenberské, a po stranách genii. Skvostná práce ze XVII. století.

3. Svícen, původně asi zpodek gotické monstrance. Noha šestidílná, ořech ozdobný; domácí práce z XV. stol., pochází z kostela Chlumčanského.

Obr. 71. Hluboká. Konvice cínová, rytá. (Klabalova.)

Obr. 72. Hluboká. Konev cínová, rytá.

C. Cínové:

1. Konvice cínová, 39 *cm* vysoká, ozdobená vrytým ornamentem dílem gotickým, dílem již renaissančním a minuskulním nápisem

pomoz nam
pane boze

Na uchu dvě nejasné městské značky a ih, na víku štítek s domácím znamením a písmeny G K. Patrně dílo Jiříka Klabala, konváře kutnohorského ze druhé čtvrti XVI. stol.

Digitized by Google

2. Konvice cínová podobná předešlé, 45 *cm* vysoká s minuskulním nápisem

qui canit bis orat
si cor cum lingua laborat

Na uchu značka ježek a G.

Obr. 73. Hluboká. Cínová konvice cechovní z r. 1695.

Obr. 74. Hluboká. Konev cínová.

3. Konvice cínová, 52 *cm* vysoká, r. 1695. knížetem Ferdinandem ze Schwarzenbergu cechu spojených řemesel na Hluboké věnovaná. Na nohách pěkní lvíčkové, na plášti erby řemesel, na vrcholu šiška.

Mnoho cínových konví, mis, talířů a lahví pěkně rytých původu dílem domácího, dílem cizího z XVI—XVIII. stol.

VI. Nábytek.

Skříně a stoly barevným dřívím, perletí a sloní skvostně vykládané, práce namnoze vlašské a nizozemské.

Skříně malbami zdobené.

Digitized by Google

Kabinety ebenové a palisandrové, nádherně vykládané sloní a želvovinou
s ciselovanými okrasami bronzovými.

Celkem přes 400 ozdobně pracovaných, řezaných a bohatě vykládaných kusů.

Z krásných prací hodinářských jsou českého původu:

stojaté hodiny od Bernarda Biswangera v Praze,
stojaté hodiny od Josefa Kotla v Praze,

Obr. 75. Hluboká. Číše Lema... 1605.

Obr. 76. Hluboká. Číše Lemanova. 1605.

stojaté hodiny od Heinemana v Krumlově,
mosazné hodiny od Jos. Kerbera v Karlových Varech,
malé mosazné hodiny cestovní od Mich. Holmera v Praze.

VII. Křišťál, sklo, keramika.

A. Křišťálová lodička v podobě lastury na velmi nízké noze, 24 *cm* dlouhá a 9 *cm* vysoká z XVIII. stol.

B. Sklo:

1. Krásné sklenice českého původu s vbroušenými ornamenty, mezi nimi svého druhu jediná $22^1/_2$ *cm* vysoká, tenká, mělce broušená číše Le-

Digitized by Google

Obr. 77. Hluboká. Broušené sklenice se znakem schwarzenberským.

Obr. 78. Hluboká. Nádoby skleněné v manýře Schaperově zdobené.

Digitized by Google

manova. Nízká noha ozdobena jest svazky ovocnými, na plášti jsou tři allegorické postavy s nápisy POTESTAS, LIBERALITAS, NOBILITAS. Tato sedí na trůnu, držíc dva štíty; na podnoží umístěn jest podpis brusičův C. LEMAN. F. 1605. Mezi postavami jsou rozviliny a různý hmyz. Dle M. de Vosa (ryl. Rud. Sadeler.)

Obr. 79. Hluboká. Skleněná vása, zdobená ve způsobu Schaperově.

2. Pohár, osmiboká, v bronzu montovaná láhev a sklenice, vše zdobeno broušenými ornamenty a znakem schwarzenberským; z první polovice XVIII. stol.

3. Mnohé veliké i menší poháry ornamentálně bohatě broušené se zlatou a rubínovou nití v ořechu podstavce i víčka.

Digitized by Google

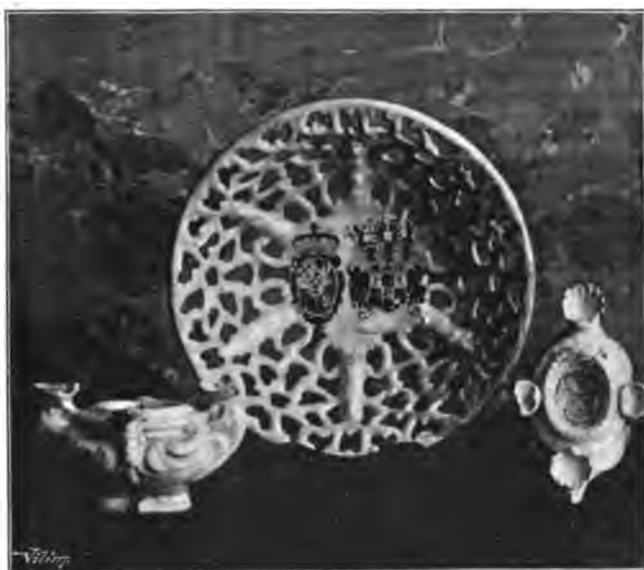
4. Poháry a jiné nádoby ve způsobu Schaperově černým vypáleným ornamentem nádherně zdobené, mezi nimi vása 95 *cm* vysoká, v pozlaceném bronzu montovaná, vše z doby baroku a česká práce.

5. Sklenice benátské, rubínové, dvojité, Mildenské.

C. Keramika:

1. Dlaždičky šestihranné, rozměru 23/30 *cm* a obrubové, rozměru 14/38 *cm*, polévané s žlutými arabeskami v světlemodré půdě. Pocházejí ze zámku Kratochvíle a jsou prací z konce XVI. stol.

2. Mísa majolíková, prolamovaná s malovanými znaky eggenberským a braniborským, česká práce ze XVII. stol.

Obr. 80. Hluboká. Eggenberská mísa a slánky.

3. Dvě slánky majolíkové s eggenberským znakem ze XVII. stol.; práce česká.

4. Majolíky italské, mezi nimi zvláště krásná mísa s historií královny ze Sáby a jiná se znakem altským; solnohradské a tyrolské.

5. Talíře hliněné s lidovými ornamenty domácího původu.

6. Modrý talíř z r. 1668 s velmi pěknou kresbou, domácí jihočeský.

7. Fayence delftské přemnohé.

8. Holičské nádobí velmi pěkné, zvláště překrásně malované a zlacené umývadlo s konvicí.

9. Džbány nassavské a kreusenské, z nich některé se znakem eggenberským ze XVII. stol., datované, pěkně kolorované.

10. Porcelánové nádobí míšeňské, vídeňské, slavkovské, sevreské, höchstské, frankenthalské, japanské, čínské a j. v.

Vůbec cenných prací keramických přemnoho.

Digitized by Google

VIII. Zbroj a zbraně.

A. Zbroj:

Brnění úplná, maxmilianská s norimberskou značkou 3.
Brnění úplné, maxmil. s landshutskou značkou 1.
Jiná brnění úplná 2.

Obr. 81 Hluboká. Polobrnění z XVI. stol.

Polobrnění černé s bohatým, dílem leštěným, dílem vyzlaceným ornamentem (na prsou říšský orel, odznaky vojenské, rozviliny). Mistr Hans Ringler, platnéř v Augšburku ok. r. 1560.

Přední a zadní kus s obojkem, černě kalené, na prsou vyzlacený krucifix a P. Maria; augšburská práce H. Ringlera k. r. 1560.

Digitized by Google

Jiných předních kusů 43, zadních 29; šišáků, morionů a jiných lebek 431.

Obojků 40, nápažníků 24, náholeníků 15, rukavic 35, brní 24, štítů různých 6.

Sedlo středověké těžké, jiné černě kalené s bohatým, zlatem a stříbrem vybíjeným ornamentem z XVI. stol., třetí orientálské.

Lehké brnění koňské s leptaným znakem henneberským z XVI. stol.

Náčelek železný, válečnými odznaky a hradem ze stříbra a zlata ozdobený z XVI. stol., jiné ozdobné náčelky 2.

Náhubek koňský železný, prosekávaný z r. 1514.

Ostruhy ozdobně prosekávané z XV. stol., jiné zlatem vybíjené.

Kotly jezdecké měděné 2.

B. Zbraň sečná a bodná:

Mečů, kordů a šavlí přes 300, práce italské, španělské, německé, z domácích dva (Martin-Rossmarkt, Prag a Pemischem Wutweis), mnohé mají jílce a koše krásně prolamované, vyřezávané a vybíjené.

Kopí, halaparten a oštěpů přes 200, partisany a spontony důstojnické, leptané a zlacené.

Palcát osmižeberný, ciselovaný, ozdobený zvířátky a ptáčky na rukojeti.

Tesáků loveckých 66, mezi nimi jeden s rukojetí z jaspisu řezanou v podobě psa s obojkem brillantovým z XVIII. stol.; většina leptanou prací zdobená.

C. Zbraň střelná:

Luků a samostřílů několik.

Dělové hlavně železné 2, dvojhák 1.

Hlaveň dělová s rozmnoženým znakem rožmberským a nápisem P. W. V. D. R. 1608; druhá podobná s letopočtem 1610.

Hlaveň dělová se znakem města Vratislavě a nápisem:

ILLVSTRI D. WENCESLAO
L. B. A. CHINSKI ETC D. D.
SENAT: WRATISL.
1612.

Hlaveň dělová s eggenberským znakem a letopočtem 1690.

Dvě hlavně dělové se znakem schwarzenberským a letopočtem 1725

Houfnice, zadovka na otáčivém stojanu z XVI. stol. se značkou (Heinrich Reinhold v Innsbrucku).

Tarasnice 4, jedna s hlavní šroubovitou, ozdobnou.

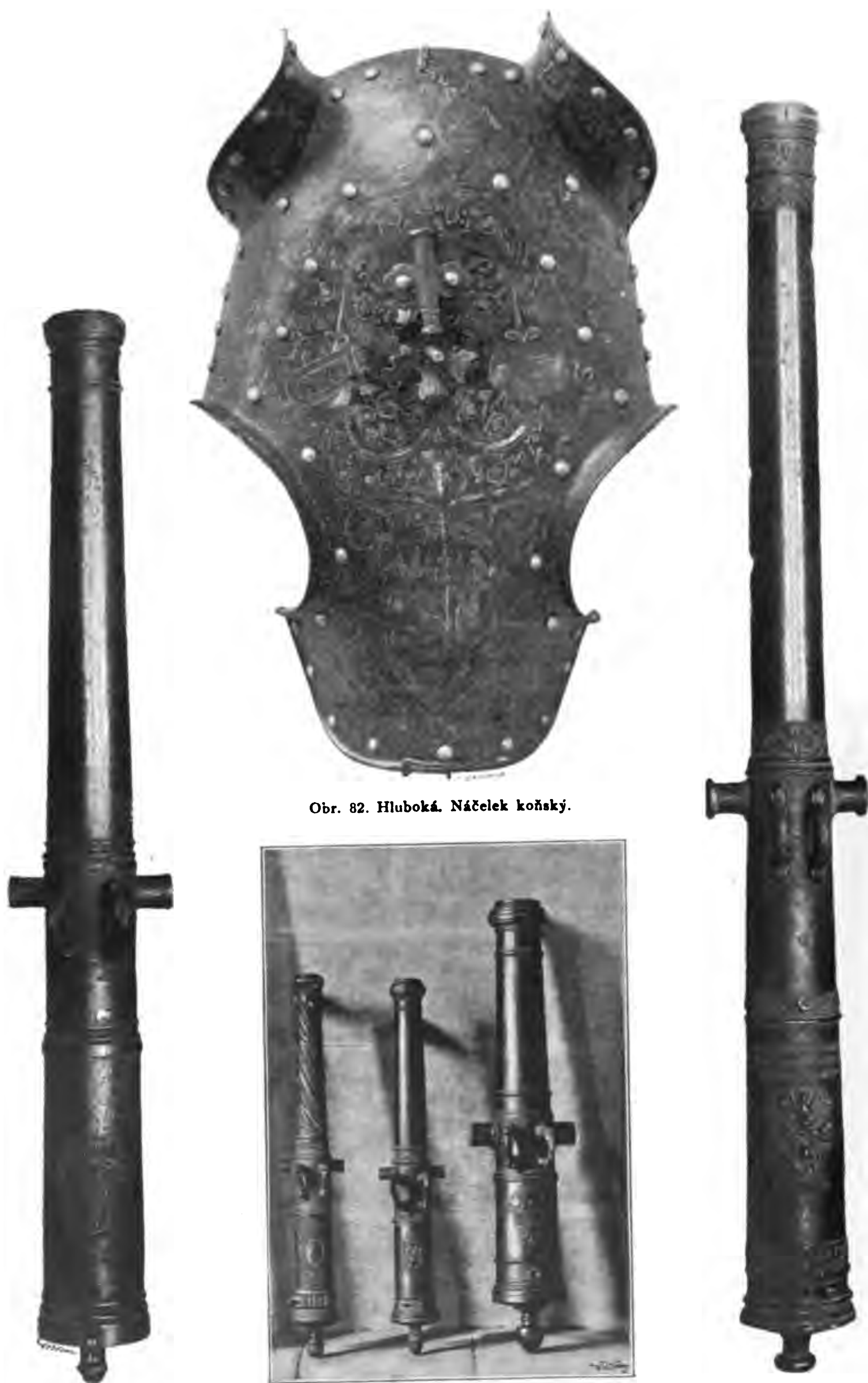
Malých kusů, většinou modellů 16, hákovnic s kovářskou značkou 10, mušketů 170.

Ručnic loveckých a pistolí okolo 500; z domácích puškařů jsou zastoupeni:

Becher Leopold z Karlových Varů,

Benda Jakub z Hluboké,

Digitized by Google

Obr. 82. Hluboká. Náčelek koňský.

Obr. 83. Hluboká. Stará děla.

Digitized by Google

Obr. 84. Hluboká. Náhubek koňský. 1514.

Obr. 85. Hluboká. Houfnice zadovka.

Digitized by Google

Deplann Jan z Prahy,
Drobnig Jakub z Prahy,
Eckart z Prahy,
Eckeimer z Prahy,
Firlinger Jiří z Prahy,
Heinrich Leopold z Prahy,
Hofmonn Frant. z Budějovic,
Junk Josef z Teplic,
Kubík Matěj z Prahy,
Kurtzweil z Prahy,
Löfler F. z Prahy,
Mortheim J. z Prahy,
Neireiter z Prahy,
Perger J. Ad. z Prahy,
Poltz J. Jiří z Prahy,
Poser Pavel z Prahy,
Satvor Frant. ze Mšece,
Sigl Ondřej z Ostrova,
Stifter H. z Prahy,
nejmenovaný z Kutné Hory.

Obr. 86. Hluboká. Puška lovecká. (Neireiter.)

Přemnohé z těchto ručnic, zvláště Poserovy a Neireiterovy, mají zvláště zámky krásně řezané, pažby stříbrem neb mosazí skvostně kované, sloní vykládané a t. d., tak že jsou překrásnými památkami umění ryjeckého.

Na příklad buďtež uvedeny:

Dvě ručnice z počátku XVIII. stol., na hlavni značka jelen a nápis: Poser in Prag; zámky bohatě řezané s motivy honebními, pažby stříbrem kované.

Ručnice křesivka, zámek rytý s jménem: Paul Poser, Prag; kování stříbrné, vypouklé s erby.

Dvě ručnice z XVIII. stol., zámky a pažby stříbrem kované, vypouklé reliefy lovecké, erby schwarzenberské, slova: Poser in Prag, značka jelen.

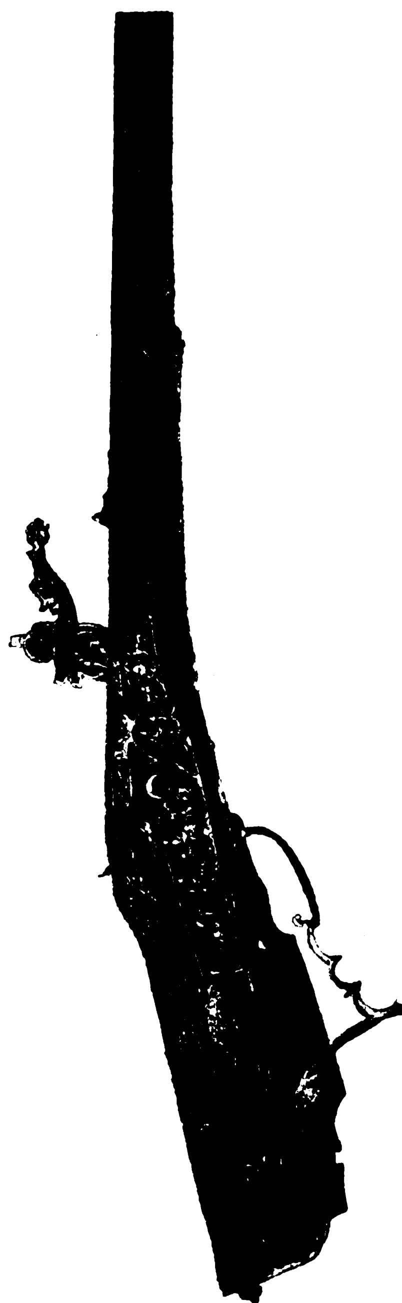
Pistole se zámkem řezaným, kování stříbrné znázorňuje výjev válečný, znak schwarzenberský, slova: Poser, Prag, značka chrt pod korunou.

Digitized by Google

Obr. 87. Hluboká. Ručnice lovecká. (Poser.)

Počátek 18. stol.

Obr. 88. Hluboká. Lovecká ručnice.

Digitized by Google

Pistol stříbrem skvostně kovaná, motivy válečné, vypoukle pracované, stříbrný znak schwarzenberský, slova: Poser a Prag; značka dva chrti pod korunou.

Dvě ručnice; zámek a pažba s vypouklým, skvostně rytým reliefem válečným, částečně zlacené, na čele znak schwarzenberský, na hlavni slova: Neireiter a Prag 1727; značka jezdec.

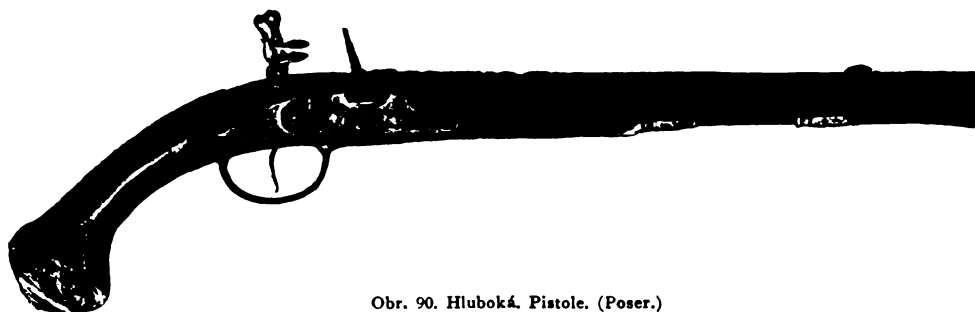
Obr. 89. Hluboká. Pistole. (Poser.)

Dvě ručnice; zámek vypoukle řezaný, kování mosazné s reliefem loveckým, slova: Neireiter, Prag; značka jezdec.

Dvě pistole s řezanými zámky a mosazným kováním; reliefy vypouklé, válečné; slova: Neireiter a Prag, značka dva chrti pod korunou.

Dvě ručnice dětské s řezanými zámky, mosaznými reliefy kované, slova: De Blann, Prag.

Ručnice ze XVII. stol. s rytým zámkem a pažbou mosaznými reliefy kovanou, slova Jean Deplann a Prag.

Obr. 90. Hluboká. Pistole. (Poser.)

Ručnice s řezaným zámkem, mosaznými loveckými reliefy a znakem schwarzenberským, slova: Joan Deplann a Prag.

Některé z pušek vynikají po stránce technické, jako na př. čtyřhlavňová ručnice se čtyřmi křesivkami; hlavně otáčejí se na obratli. Zhotovil ji A. Baroy r. 1700. Podobně zajímavé jsou dvě staré zadovky.

Pozoruhodnými jsou i staré toulce na prach (celkem 118), mezi nimiž dřevěné, železem okované se znakem rožmberským z XVI. stol., jeden krásně vyřezávaný (motiv: lví plen), uzavřený havranem tureckou hlavu klobajícím (schwarzenberský) ze XVII. stol. a jiné různě zdobené.

Digitized by Google

Obr. 91. Hluboká. Ručnice lovecká. (Poser-detail.)

Obr. 92. Hluboká. Lovecká ručnice.

Digitized by Google

K tomuto oddílu možno přičísti i skvostné příbory lovecké, z nichž zvláště pěkný jest jeden o třech nožích s rukojeťmi z jantaru a slonoviny, zdobenými kresbou na folii pod jantarem. Práce ze XVII. stol.

IX. Povozy a koňské postroje.

Obr. 93. Hluboká. Sáně z roku 1710—1720.

Vůz eggenberský, přeskvostná vlašská práce v podobě triumfál ních povozů, shotovená ku vjezdu Jana Ant. knížete z Eggenbergu do Říma r. 1638. od Gioseppa Fiochiniho za 48.000 skudů. Kola jsou bohatě vyřezávaná, mezi nimi zpředu dvě sfingy a dva nosiči, vzadu dvě mohutné, svalovité postavy nesou korbu podélnou, ornamentálně i figuralně vyřezávanou.

Obr. 94. Hluboká. Sáně z roku 1745.

V rozích čtyři bronzovými ornamenty obložené sloupce podporují baldachýn, uprostřed skvostně řezanou Minervou, karyatidami a ornamenty pokrytý. Vše pozlacené, výtečné koncepcí i provedením, krátce dnes jediné umělecké dílo toho druhu. (Srvn. Koula, Zprávy arch. a inž.).

Kočár slavnostní, nádherně malovaný se znaky schwarzenberskými, shotovený r. 1743 za knížete Josefa Adama.

Digitized by Google

Troje sáně barokní, skvostně vyřezávané a pozlacené; jedny z nich od Jakuba Vogla z r. 1743.

Sáně barokní krásně řezané, postříbřené; pro knížete Josefa Adama dle návrhu inženýra Andrea Altomonte provedl řezbář Jiří Pichler r 1745.

Postroj k saním stříbrohlavový se zlatými portami a třásněmi z r. 1728.

Postroj k saním Altomontovým (1745) z modrého aksamitu.

Postroje koňské safiánové s bronzovými ozdobami zlacenými ok. r. 1780.

Postroje koňské modré, aksamitové z posledních let XVIII. stol. s ozdobami bronzovými ve slohu empiru.

Obr. 95. Budějovice (Klašter). Obraz sv. Šťastného a Přibyka.

Holšovice.

Hromadný nález z doby bronzu (J. Richlý: Die Bronzezeit in Böhmen, 73).

Digitized by Google

Homoly.

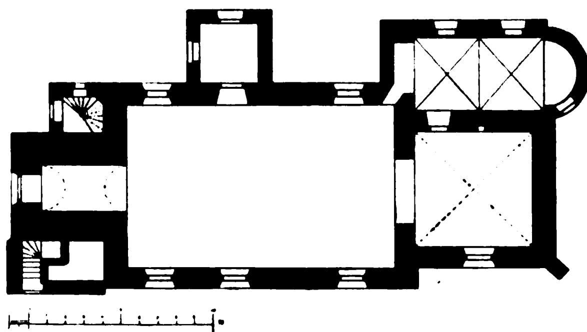
Mohyla (J. Richlý: Mitth. d. C. C. XXI., 167). — Při prozkoumání p. konserv. Richlým nalezeny střepy a různé předměty z kosti i bronzu.

Hosín.

Mohyly (Mitth. d. anthrop. Ges., XIV., 217).

Braniš J., Mittheilungen d. c. c. 1889, p. 126. Týž Děj. střed. um. v. Č. I., 11, 49. — Trajer J., H.-st. B. d. D. B., p 89.

KOSTEL SV. PETRA A PAVLA (farní) již r. 1330 připomínaný, na jižním konci vsi vysoko položený, byl do r. 1899, kdy kromě staré romanské části nové budově ustoupil, vně velmi prostý, orientovaný, z lomového kamene, omítnutý. Skládal se ze starého romanského kostelíčka, jenž byl sakristií, a k němu připojeného většího kostela s průčelnou věží. Vchody i okna rozšířením znešvařeny tak, že vnějšek byl beze slohu.

Obr. 96. Hosín. Půdorys starého kostela.

Původní romanský kostelík, nejstarší stavba na Budějovicku, má apsidu 1·76 *m* hlubokou, 3·05 *m* širokou a 3·20 *m* vysokou, zklenutou polobání. Loď od osy apsidy poněkud k jihu pošinutá jest 6·90 *m* dlouhá, 3·87 *m* široká, zdi jsou 1·10 *m* ztloušti, v západní stěně 1·20 *m* hluboký výklenek. Apsida nemá oken, v severní zdi lodi byla dvě nejapně rozšířená okna, rovněž předělán je vchod po jižní straně do presbyteře kostela vedoucí. V době gotiky byla loď zklenuta ve dvou travée křížovou klenbou, jejíž žebra vycházejí od hrubých konsol.

Kněžiště zbořeného kostela bylo 6·40 *m* dlouhé a 6·20 *m* široké, přímo uzavřené, v koutech byly oblé přípory, ale klenba byla pozdní, jednoduchá křížová bez žeber. Po straně evangelia gotický, obloukem lemovaný výklenek s mřížkou růžicemi zdobenou. Triumfalní oblouk byl polokruhový,

Digitized by Google

loď 14·35 *m* dlouhá, 8·90 *m* široká, poměrně nízká se stropem na rákos omítnutým.

V dlažbě presbyteře 1. **náhrobek** mramorový, na něm dva štíty, v jednom šikmo ležící meč, ve druhém tři ryby, kolem rozviliny, nápis úplně vyšlapán;

2. s nápisem:

LEŤA PANIE 1718 DNE 27
LEDNA PO WIKONANEM 65
ROKV WEKV SWEHO A 15
LETV DVCHOWNI PRZI
CHRAMV PANIE TOMTO
PRACZVGE . . . . .
VSNVL A K ODPOCZINKV
MISTO TOTO SOBIE
OBLYBIL DWOGCZTI
HOD: A WISO: VCZENY
PAN GIRZVI FRANHAV
SER NIEKDEYSSI FARARZ
HOSINSKY KDEZ . . . .
RADOSTNEHO Z MRTWICH
WSTANI OCZEKAWA

Pod tím v ornamentu kalich a lebka s dvěma hnáty.

Obr. 97. Hosín. Gotická monstrance.

V lodi čtyři náhrobky Hlubockých vrchních z 18. stol. téměř úplně vyšlapané; na jednom ve štítu srdce, na jiném štít rozčtvrcený, v němž půlměsíc s hvězdou se střídá. V sínci k severní straně lodi připojeném gotická kamenná **křtitelnice** 80 *cm* vysoká, 90 *cm* v průměru, sloužila za kropenku; kalich ozdoben štítky, na nich: 1. hvězda, 2. pětilistá růže, 3. lilie, 4. ryba a nad ní převrácená koruna. Ve dlažbě sínce **náhrobek**, na něm štít s greifem a nápis:

LETA PANIE 1714 DNE 5 AVGVSTI
W PANV VSNVL VROZENY A
STATECZNY WLADYK PAN ON
DRZEG SSWANKFRANKSTER GE
HO STARZI 66 LET KTERY WIS. O W: K:

Digitized by Google

DOMV ZE SSWARTZENBERGKV PRZI
HOSPODARSTWI OD PISARZSTWI
AZ GAKOZTO PRZES 40 LET
ZASLAVZILY OFFICIR Z OBZWLASSTNI
K. MILOSTI ZA HOSPODARZSKYHO
RADDV POWISSEN W CZIAS NA
WSSTIWENI BOZIHO SKRZE SMRT
CZASNAV AZ DO TOHOTO HROBV
PONIZEN BYL

Při bourání starého kostela objeven jest náhrobek s nápisem:

LETHA PANIE 1643 7 DNE MIESIC
ZE VNORA ZIWOT SWVG DOKONAL
VROZENI PAN LEONHARDT DWOR
ZIANOWSKI Z DWORZANOWA NIE
KDEISSI GENERAL DON BALTHASSA
ROWSKI STOLMISTR GENZ ZA
SWE HRDINSKE SKVTKI PRZI B
ITWIE NA BILE HORZIE SWEHO
ERBV WZACTNIE NABIL WIEKV
MAGE 34 LET W TOMTO MISTIE
A CHRAMV PANIE ODPOCZIWA W
ESELEHO A RADOSTNEHO Z MRTW
ICH WSTANI OCZIEKAWAGE

Pod tím štít, v něm obrněnec s vytaseným mečem, nad štítem turnajský helm s obrněncem v klenotu a fafrnochy.

Nábytek kostelní byl chatrný barokní, uměleckou cenu má pouze kazatelna, zdobená na schodišti a poprsni reliefy ze života sv. Petra a Pavla, na klobouku sochami dvou apoštolů a Spasitele sv. Petrovi klíče podávajícího.

Monstrance, pozdně gotická, řemeslná práce 62 *cm* vysoká, od ořechu vzhůru 43 *cm* původní, stříbrná, zdobená soškami sv. Petra, sv. Pavla, sv. Václava a sv. Jakuba, na šestibokém převráceném jehlanu, jenž od ořechu vzhůru se šíří, a na stříšce vrytým ornamentem okrášlená, má místo původního cilindru kolečko s paprsky a nohu empire z našeho století.

Kalichy stříbrné, barokní: *1.* 24 *cm* vysoký s vysekávaným košem a tepanou nohou, na níž vrytý nápis

Nicolaus Cus' Woleſſnitzký 1713 Ewa Magdalena Woleſſnitzka

2. 25 *cm* vysoký s tepaným, prosekávaným košem a hrubě tepanými andílky na ořechu.

Křtitelnice cínová, renaissanční, k víku 80 *cm* vysoká má nohy zakončené drápy koule držícími, nahoře akanthovými listy kryté, na kotlíku tři kruhy ve lvích hlavách, na víku 38 *cm* vysokém tři okřídlené hlavičky andělské a sošku sv. Jana Křtitele.

Digitized by Google

Zvony: *1.* Průměr 122 *cm*, výška 100 *cm*, kolem čepce nápis:

☛ A FVLGVRE ET TEMPESTATE CONSERVA NOS SANCTE PETRE 1760.

Na plášti barokní ornamenty, sv. Petr a znak schwarzenberský; na věnci nápis:

AVS DEM FEVÉR BIN ICH GEFLOSSEN ZVR GOTTES EHR HAT MICH GEGOSSEN ANTON PEGL IN BVDWEIS ANNO 1760.

2. Průměr 100 *cm*, výška 83 *cm*, kolem čepce nápis:

PETER ANTONI IACOMINI GOSS MICH IN PVDWEIS A° 1755.

Na plášti rokokové ornamenty, krucifix a sv. Pavel; na věnci nápis

S: PAVLE PRAEDICATOR VERITATIS ET DOCTOR GENTIVM INTERCEDE PRO NOBIS.

3. a *4.* nepřístupné.

Nedaleko vsi na cestě k Hluboké kamenná Boží muka asi 3 *m* vysoká s erbem Marradasovým a letopočtem 1636.

Hrdějice.

V kapličce na návsí 75 *cm* vysoká soška P. Marie, dosti hrubá řezba ze XVI. století, bývala ve zbořené kapli Těšínské. Jsou tu i sošky sv. Františka a sv. Antonína, barokní bez umělecké ceny.

Chřenovice.

R. 1836 nalezeny zde celé nádobky.: (Kalina von Jaethenstein: Opferplätze, 161; A. Schmitt: Archaeologická mapa).

Svatý Jan.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., 359.

KOSTEL SV. JANA NEP. (farní) r. 1732 založený, později ambitem a věží cibulovitou baní zakončenou rozšířený, daleko široko dominující, stavba z dáli vábná, vskutku však velmi prostá, barokní, z lomového kamene, omítnutá, bez umělecké ceny.

Délka kostela ve světlosti 21·40 *m*, šířka 6·50; presbyteř třemi stranami šestiúhelníka uzavřená má strop na rákos omítnutý a dvě okna čtverhraná, loď rovněž na rákos omítnutý strop, šest čtverhraných oken a tři prosté vchody; v pozadí podklenutá kruchta.

Digitized by Google

Hlavní oltář rokoko řezba nevelké ceny. Ciborium 23 *cm* vysoké, měděné se stříbrným, tepaným košem a ornamentálně rytou nohou ze XVII. století.

Ze tří zvonů jest starší prostřední, 48 *cm* v průměru a 38 *cm* vysoký; má kolem čepce nápis:

GEORG VENCE KOHLER ANNO 1727

Na plášti sv. Dominik, sv. Jan Nep. a nápisy:

CONCORDANS EXIVIT SONVS EARVM	DEVM VOS ORATE FRVCTVS CONSERVATE NOSTRI PATRONI

Obr. 98. Komařice. Hlavní brána.

Jaroslavice.

Hradiště na levém břehu Vltavy.

Komařice.

Sedláček A., Hrady a zámky, III, str. 273. Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 79. Braniš J. Mitth. d. C C XVI, 212.

ZÁMEK — od roku 1623 majetek kláštera Vyšebrodského — jest elegantní renaissanční stavba dvoupatrová, dvojkřídlá, zbudovaná v l. 1565 až 1566; východní křídlo má 8 os, jižní 4 osy, k severnímu boku východního křídla přistavěna v XVII. století nízká věžička. Na kraji východního průčelí skvostná brána z tesaného kamene s mohutnou rustikou, v náplních vedle polokruhového oblouku stylisované trojlisty, nad obloukem deska s nápisem:

Erb Kořenských (kohout)	GIRZIK · KORZE NSKI · Z TERESSOW A ANA · KOMARZ ICZICH 15	KRISTINA KORZ IENSKA Z DRACH OWA · A NA KOMA RZICZICH 66	Erb Dráchovských (ušatec)

Digitized by Google

Kolem znaků krásně stylisované ornamenty, nad deskou pěkně profilovaný říms, nad okny prvního patra výklenek s krucifixem. Na průčelí nyní obíleném znáti posud sgraffitovou rustiku; na jednom z přízemních oken krásně kovaná mříž.

Do dvora bývaly v přízemí i v obou patrech chodby s arkadami na toskánských sloupech, nyní jsou až na dva přízemní oblouky zapaženy slabou okny prolamovanou zídkou, z níž sloupky vně i vnitř vynikají. Vchod pod přízemním loubím má pěkně profilované renaissanční ostění, nad ním dvě hezké, akanthovým listem a šupinami zdobené konsolky nesou říms, pod nímž jest letopočet 1565 a štítky s erbem Kořenských a Dráchovských.

Obr. 99. Komařice. Pohled z nádvoří.

Na pidestalech sloupků v prvním patře rovněž tabulky s letopočtem 1565 a erby Kořenských a Dráchovských.

Uvnitř zachovala se posud uměle tesaná ostěn dveří vedoucích z chodebí do komnat, zvláště pěkné u nynějšího pokoje opatského v prvním patře má nadpraží zdobené skvostně pracovanou růží, znakem Kořenských a Dráchovských a nápis

GIORGII — CROSENCIE — CRISTINA — DRACOSCA
· 1 · 5 · — · 6 · 5 ·

patrně usvědčující vlašského kamenníka češtiny neznalého.

V domácí kapličce sv. Bernarda, umístěné v prvním patře přistavěné vížky, jest na oltáříku slušně řezaný barokní rám.

Před zámkem stojí kamenná barokní socha P. Marie.

Koroseky.

Bronzová jehlice (Mitth. d. anthrop. Ges. XIX, 95).

Digitized by Google

Kostelec.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 110.

Mohyly z doby bronzu (Mitth. d. anthrop. Ges. XIII, 16. J. Richlý: Die Bronzezeit in Böhmen 186).

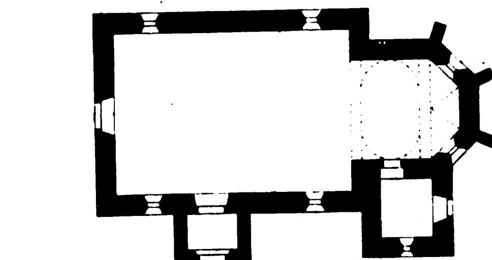
Obr. 100. Komařice. Nadpraží portálu opatského pokoje.

KOSTEL SV. VAVŘINCE (farní), jmenovaný již ve XIV. století mezi farami dekanátu Bechyňského, stojí na okrouhlém hřbitově; budova orientovaná z lomového kamene, omítnutá, skládá se z $^5/_8$ oltářnice, lodi a po jižním boku presbyteře stojící věže.

Digitized by Google

V západním průčelí prostý vchod a nad ním okrouhlé okno, obé pozdější; po jižní straně přistavěný sínec, z něhož vede do kostela portálek gotický s hrubým ostěním bez profilu. U závěru presbyteře tři opěráky bez ústupku, zakončené kosinami prejzemi pokrytými. Okna v závěru tři (zadní zazděno), v lodi po každé straně tři, gotická, znešvařená bez kružeb. Věž v nynější podobě r. 1862 zbudovaná má střechu stanovou, plechem krytou, střecha kněžiště jest prejzová, nad lodí tašková.

Presbyteř z pěti stran osmiúhelníka sestrojená, 5·7 *m* dlouhá, 5·22 *m* široká a 5·57 *m* vysoká, přepjata jest barokní klenbou českou s třemi lunetami, po epištolní straně jednoduchý gotický výklenek (sanctuarium). Triumfální oblouk lomený, neotupený.

Obr. 101. Kostelec. Půdorys kostela.

Loď 12·35 *m* dlouhá, 8·55 *m* široká a 6·35 *m* vysoká má strop na rákos omítnutý a v pozadí hrubou dřevěnou kruchtu.

Hlavní oltář barokní bez ceny, rovněž kazatelna a oltářík sv. Jana N. Oltář sv. Kříže, selský barok z r. 1676, ozdoben jest nepříliš uměle na dřevě malovanými obrázky: Ukřižovaný s P. Marií a sv. Janem, pohřeb Páně, Matka Boží bolestná, sv. Veronika; po stranách dosti slušné sošky sv. Václava a sv. Floriána. Nad prostředním obrazem namalovány dva zašlé znaky s letopočtem 1676.

Ve stěně lodi zazděn částečně vyšlapaný žulový náhrobek s erbem Poněšických (ve štítě ruka držící dvě střely a táž na helmu jako klenot) a nápisem:

Letha 1580 v pátek — na den swate Lydmily umrzel gest uro —
zeny Pan Jan Ponie — szyczky z Poniesicz na Poniesiczich tuto —
odpoczíwa telo ge — ho Pan Buoh racz — dvsi geho milost — iw byty.

(Doplněno dle pamětní knihy.)

Kalich 24 *cm* vysoký má kuppu s košem renaissančním stříbrným, prosekávaným, noha jest pozdější, ve slohu empiru.

Zvony: *1.* Průměr 90 *cm*, výška 75 *cm*, kolem čepce nápis:

⊕ TENTO ⊕ ZWON ⊕ GEST ⊕ DIELA KE CZTI A CHALE (sic) PANV ⊕ BOHV ⊕ SLOWO ⊕ PA ⊕ ZVSTAWA ⊕ NA WIEKI ⊕ BVD BOHV ⊕ CHWALA CEST GENZE NA WIKI (sic) ⊕ POZEHNANI GEST [redacted] 1565 MCIΣFVNOR :

Na plášti krucifix.

2. Průměr 73 *cm*, výška 60 *cm*, na vrchu barokní ornamenty a pod nimi kolem nápis:

DA PACEM DOMINE IN DIEBVS NOSTRIS QVIA NON EST ALIVS QVI PVGNET PRO NOBIS NISI TV DEVS NOSTER OMNIPOTENS ANNO 1699

Digitized by Google

Na plášti:

FERDINAND SCHWARZEN DER HERRS

VS FÜRST ZV BERG HERR HAFT WITTINGAV

Na opáčné straně krucifix s P. Marií a sv. Janem a vedle něho:

IOANNES PRICQVÉY CIVIS
CLATOWIENSIS ME FVDIT

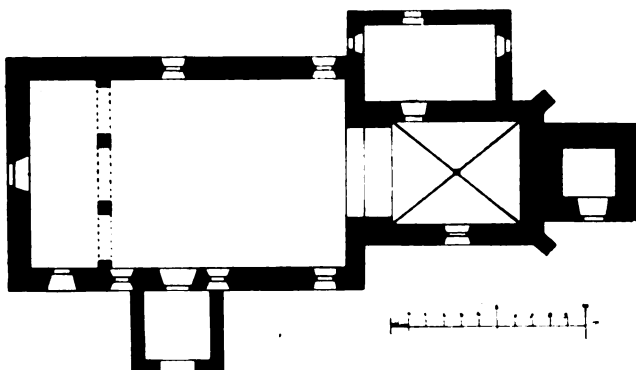
Po bocích reliefy sv. Vavřince a sv. Václava.

3. Průměr 45 *cm*, výška 35 *cm*, bez nápisu a bez ozdob; patrně nejstarší.

Ledenice.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 429. Sedláček A, Hrady a zámky, III. str. 190.

KOSTEL SV. VAVŘINCE (farní), jmenovaný již ve XIV. stol. mezi farami dekanátu Bechyňského, orientovaná budova z lomového ka-

Obr. 102. Ledenice. Půdorys kostela.

mene, omítnutá, stojí uprostřed okrouhlého hřbitova a skládá se z obdélné lodi a čtverečného kněžiště, k němuž na východní straně přiléhá r. 1782 vystavěná věž a po severním boku sakristie.

V západním průčelí jest portálek gotický s ostěním jednoduše otupeným, nad ním okno pozdější, polokruhové. Po jižní straně lodi vchod prostý s vodorovným nadpražím, před ním přilepený sínec a nepěkné schodiště na kruchtu. Presbyteř má na rozích dva hrubé opěráky; okna po jižní straně 3 v lodi a jedno v kněžišti a dvě po severní straně lodi rozšířená v prostý tvar obdélníka. Římsa moderní, kostelní střecha tašková, na věži plechem pobitá cibulová báň.

Kněžiště čtverečné 7 *m* dlouhé a široké má v koutech oblé přípory, od nichž bez hlavic vycházejí žebra na hranách otupená, která se protínají ve svorníku zdobeném osmipaprskovou hvězdou. Vchod do sakristie má hrubé ostění s vodorovným nadpražím z dob gotiky.

Digitized by Google

Triumfalní oblouk 1 *m*, gotický, neotupený, sesílen jest pasem 1·80 *m* širokým a nesl původně věž. Loď 16·80 *m* dlouhá a 10·25 *m* široká má strop na rákos omítnutý, v pozadí barokní kruchtu na dvou pilířích.

Nábytek chrámový nemá umělecké ceny; pozoruhodna jest pouze barokní stolice v presbyteři z r. 1690. Předek její ozdoben jest malovanými hlavičkami andílků a barokními ornamenty, na vysokém lenochu jsou v náplních na dřevě malované obrazy P. Marie a sv. Josefa, mezi nimiž býval erb Kořenských z Terešova, nyní na faře uložený; v ozdobě na vrcholu obrázek sv. Štěpána krále.

Kalich staré kamenné křtitelnice 64 *cm* vysoký, 96 *cm* v průměru, erbíkem rožmberským zdobený, jest nyní v síňci kropenkou.

Monstrance stříbrná, 58 *cm* vysoká, barokní s figurkami slušně tepanými; ciborium 33 *cm* vysoké, barokní, krásně tepané; kalich 24 *cm* vysoký, v slohu rokoko, tepaný.

Zvony: *1.* Průměr 95 *cm*, výška 80 *cm*, má kolem čepce nápis:

GEORG WENTZEL KOHLER GOSS MICH IN BVDWEIS A · 1735.

Na plášti:

INITIO FVSA
CAMPANA STETIT
DVCENTIS ET XIIII ANNIS
REFVSA PERENNET

Pod tím relief: sv. Václav.

2. Průměr 75 *cm*, hojnost barokních ornamentů, na plášti erb schwarzenberský s nápisem:

ANNO 1826

a na druhé straně:

EXALTO, CONVOCO POPVLVM DEI.

3. Průměr 60 *cm*, výška 56 *cm*; hrubá práce s nápisem na čepci:

G · W · KOHLER 1726.

na plášti krucifix a sv. Jan Nep.

Na hřbitově pěkně kovaný náhrobní křížek.

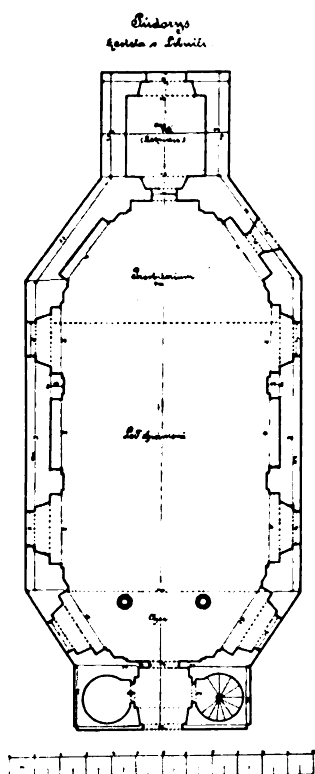
V uličce u náměstí kamenný pranýř, hrubá práce ze XVII. století.

Libnič.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 91.

KOSTEL NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE (farní), založený r. 1713, v nynější podobě zbudován 1788, stojí v pěkném sadě proti domu lázeňskému. Prostá barokní stavba z lomového kamene a z cihel v podobě obdélníka na obou koncích třemi stranami osmiúhelníka rozšířeného s věží na jižním závěru přistavěnou.

Digitized by Google

Obr. 103. Libnič. Půdorys kostela.

Osa směřuje od severu k jihu. Vnějšek čistě omítnutý, v severním průčelí vchod s vodorovným nadpražím, nad ním okno polokruhové, štít římsou vroubený, po každé straně tři v polokruhu překlenutá okna a dvě čtverhranná do podkruchtí. Střecha taškami krytá, na věži stanová s báňkou na vrcholu.

Vnitřek 18·5 *m* dlouhý a 9·25 *m* široký má plochou klenbu s lunettami. Nábytek bez umělecké ceny.

Větší zvon 74 *cm* v průměru a 56 *cm* vysoký, barokními ornamenty, reliefem Nejsv. Trojice a znakem schwarzenberským zdobený ulit jest 1810 od Jana Pernera v Budějovicích, menší dva jsou novější.

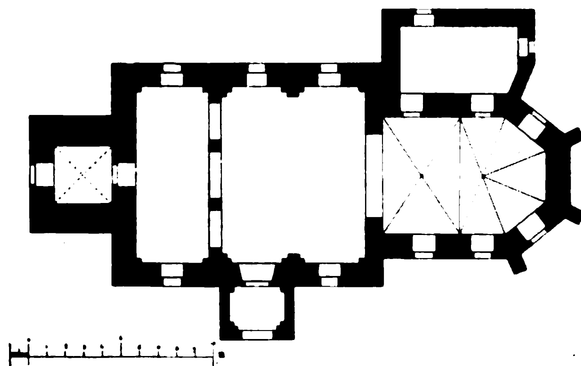
Lišov.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 431.

KOSTEL SV. VÁCLAVA (farní) jmenuje se již ve XIV. stol. mezi farními dekanátu Bechyňského. Stará gotická budova skrovných rozměrů, barokními přídavky znešvařená, byla r. 1860 kromě průčelné věže zbořena a na místě jejím zbudován jest větší kostel v moderním slohu románském. Obraz P. Marie Sněžné ze XVII. stol. Dva kalichy barokní s kuppami tepaným košem zdobenými. Velký zvon 100 *cm* v průměru, 77 *cm* vysoký s nápisem:

x anno x domini x milleſimo x ccccc x octavo x en x ego x campana x nonqvam x prononcio x vana x ignem x vel x feſtvm

x Qui x me x fecit x magiſter x bartholomevs x nomen x habet x in x nova x civitate x pragenſi x ex x hoc x laus x deo x patri

Obr. 104. Lišov. Půdorys kostela starého.

Digitized by Google

Na plášti malý relief nějakého sv. apoštola.

Špitální stavení má nad vchodem kamenný znak schwarzenberský s letopočtem 1677.

Na konci města při silnici k Budějovicům slušná kamenná socha sv. Jana Nep. má na podstavci nápisy:

DIVo IoANNI
NEPOMVCeNO
PRÆSENS pII
SaCRABANT
FaMa VESTRA NE
PERDatVR
eCCe
PATRONVs

MartYR
CONFESSOR
VIRGO
EST
ISTE
SANCtVs
DeI

Mokrý Lom.

Pohřebiště posud neprozkoumané.

Munice.

Mohyly (Mitth. d. anthrop. Ges. XIV, 217; XIX, 94).

Nákří.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., pag. 116.

Hrob, bronzový kroužek (Památky, VI, 313).

KOSTEL SV. PETRA A PAVLA (farní) uvádí se již ve XIV. stol. mezi farami dekanátu Bechyňského. Gotická, orientovaná, v době slohu barokního průčelnou věží rozšířená stavba byla r. 1897 s šetrným ušetřením starších cenných částí důkladně obnovena.

Kněžiště čtverečné 4·85 *m* dlouhé a 4·90 *m* široké přepjato jest gotickou klenbou křížovou, jejíž na hranách otupená žebra spočívají na jednoduchých

Digitized by Google

konsolách a protínají se v svorníku. V severní stěně pěkné sanctuarium, zakončené trojúhelnou lomenicí, zdobenou na ramenech lupeny a hrozny, v tympanu pelikánem.

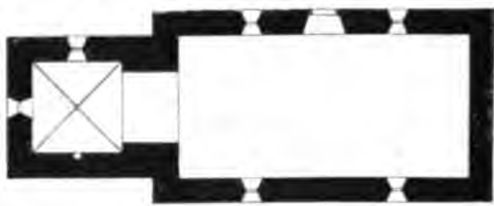
Triumfalní oblouk hrotitý, 3 *m* silný nesl již původně věž. Loď 15·65 *m* dlouhá a 7·65 *m* široká, severní vchod má gotické profilované ostění s vodorovným nadpražím.

Kamenná křtitelnice 95 *cm* vysoká, gotická s kalichem zdobeným znaky (růže, půlměsíc, hvězda, 𝔐, štít kosmo dělený). Ve zdi náhrobek na něm podoba ženská, znaky a kolem nápis:

LETA 1·5·5·4 TVTO·GEST·POCHO — WANA·VROZENA·PANI· EWA · SLATINSKA · Z — CIERTINKV · A · NA DIWCZICZICH · — GETRZICH · SLATINSKEY · Z SLATINKY

Kalich stříbrný barokní ze XVII. století, 22 *cm* vysoký s košem tepaným, prosekávaným a tepanou nohou; na paténě vyryt erb s nápisem:

Girzi Albrecht zbvdovſgi zebenpergu

Obr. 105. Nákří. Půdorys kostela v původní podobě.

Zvony· *1.* Průměr 90 *cm*, výška 70 *cm*; nahoře mezi třemi řadami barokních ornamentů nápis:

ANNO DOMINI 1693 VAS ELECTIONIS EST MIHI ISTE

Na plášti: v barokní obrubě znak Schwarzenberský s nápisem

ZA CZIASV G·V·K·O·MILOSTI PANA PANA FERDINANDA ZE SVARCENBERKV.

s druhé strany sv. Štěpán a pod ním v kartuši

STEPHANVS PRICOVEY CIVIS GLATTOVIENSIS ME FVDIT

vedle toho medaillonek se znakem zvonařským a slovem IOANES.

2. Průměr 73 *cm*, výška 57 *cm*; na plášti zvonařský znak s nápisem:

IOHAN ADALBERT PERNER IN BUDWEIS

na druhé straně sv. Petr, na věnci:

TENTO ZWON GEST LETA 1782 PŘEDNĚ A PAK PODRUHY 1822 PŘELIWANY : W : H : L :

3. Průměr 67 *cm*, výška 47 *cm*, nahoře nápis:

IOHANN HOLLEDERER GOSS MICH IN LINZ 1832.

Na plášti: krucifix, sv. Josef, sv. Šebestián a sv. Florián; na věnci nápis TENTO ZWON GEST SLITY A DAROWANY LETA 1610 NAKLADEM SLOWVTNEHO TOMASSE NOWOSEDSKEHO PŘELIWANY ROKV 1831 A·T·L

4. Průměr 51·5 *cm*, výška 39 *cm*, ulit u Pernera v Budějovicích r. 1845

Digitized by Google

Olešnice.

Trajer J. H. st. B. d. D. B., pag. 47. — Sedláček A., Hrady a zámky, III, str. 282.

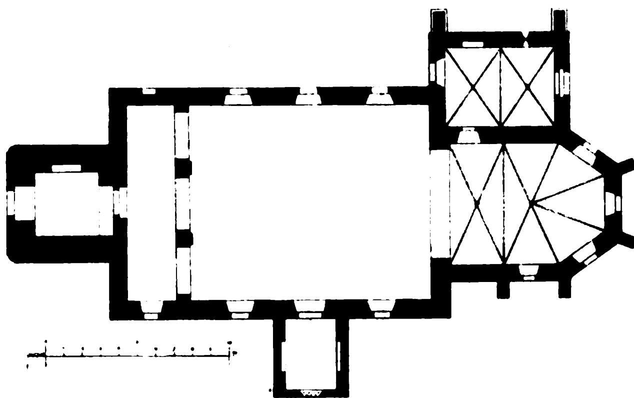
KOSTEL SV. VÁCLAVA (farní) s kněžištěm k západu obráceným upraven r. 1787 z pivovaru v severním křídle zámečku. Stavba obdélná, prostá, z lomového kamene, omítnutá, zklenutá křížovými klenbami v pěti polích; při východním průčelí nová věž.

ZÁMEČEK, v němž nyní jest fara, škola a byt polesného, pochází z XVI. stol. a jest od r. 1727 majetkem obce Budějovické. Po jižní straně hrubá, pozdně gotická branka, nad okny renaissanční římsy, v přízemí do dvora zbytky loubí s toskánskými sloupky, na stěnách stopy sgraffitové rustiky. Na jedněch dveřích ve faře pěkné renaissanční kování.

Pištín.

Trajer J, H. st. B. d. D. B., pag. 95.

KOSTEL SV. VAVŘINCE (farní), jmenovaný v XIV. stol. mezi farami dekanátu Bechyňského, gotický, po ohni r. 1752 barokně zrestaurovaný, jest stavba z lomového kamene, omítnutá, orientovaná.

Obr. 106. Pištín. Půdorys kostela.

Loď ve zdivu částečně z doby románské, po jižní straně znatelné stopy zazděného okna románského, dvě barokní okna polokruhová a jedno na kruchtu čtverhranné; barokní sínec a z něho do kostela gotický, pěkně profilovaný portál; po severní straně dvě okna polokruhová a nedávno přistavěná umrlčí komora. Průčelná věž v minulém století přistavěná, krytá stanovou, báňkou zakončenou střechou. U pětibokého závěru presbyteře, která jest vyšší než loď, opěráky kosinami zakončené a přerušené uprostřed hrubou římsou, rovnoběžně s hranami kosin vedenou. Okna původně gotická

Digitized by Google

zazděním oblouků jsou přeměněna v obdélná. Po severní straně kněžiště sakristie s dvěma jednoduchými opěráky bez ústupku, z nichž jeden sedlem, druhý kosinou jest zakončen.

Vnitřek mnoho utrpěl restaurací po požáru provedenou. Presbyteř 8·30 *m* dlouhá a 6·45 *m* široká skládá se z pětibokého závěru a obdélného travée, přepjata jest gotickou klenbou křížovou, jejíž hrubá, prostě otupená žebra ze stěn bez konsol vystupují. Triumfalní oblouk jest nyní eliptický, barokní, štukaturou zdobený.

Loď 16·30 *m* dlouhá, 10·60 *m* široká, má strop na rákos omítnutý, štukaturou okrášlený, v pozadí spočívá na dvou hrubých pilířích barokní kruchta.

Vysoká sakristie má gotickou křížovou klenbu ve dvou travée s žebry na hranách otupenými, z jednoduchých konsolek vystupujícími. V severní stěně maličké gotické okénko s nosy.

Hlavní oltář bohatá barokní řezba se soškami sv. Vavřince, sv. Jana Kř., sv. Jana Ev., sv. Václava a sv. Víta.

Stříbrný kalich, tepaný, barokní, 24 *cm* vysoký, s nápisem:

VALENTINVS PREGENBAVER AVS DEM DORFE DASNY PRAESENTIRT
ANN DNI MDCLXXVIII

Malý tepaný pacifikálek barokní.

V síncí jsou zazděny tři silně vyšlapané náhrobky; na dvou stopy erbu Kunášů z Machovic, na třetím podoba ženská a na okraji zbytek nápisu:

. . . . . KV OBRACZENI · VMRZELA
SSICZOWA Z MACHOWICZ
A NA SVCHY ATVTO
GEST TIELO GEGI POC . . .

Na hřbitově leží před síncem náhrobní deska, na níž vytesán v kruhu kalich a nápis:

Letha 1707
dne 18 . . .
uſnul w Panu
Dwogy Czti hodny
knies Waczlaw Antonin
Lyſſka faracz Pyſſtinſky
tohoto chramu Panie
obwzlaſſtnie teto kaply
Panny Marige znamenity
zwelebitel gemuz wgec
zne odpoczinuti dey Pan
Amen.

Digitized by Google

Zvony: *1.* Průměr 120 *cm*, výška 100 *cm*; kolem čepce nápis minuskulní ve dvou řádcích gotickým ornamentalným věnečkem oddělených: (Štítek s korunovaným W) A nativitate Cristi anno domini millesimo quatuorcentesimo nonagesimo octavo hoc opus conflatum est per magistrum egidium no x x ve civitatis pragensis consule vivs anni post festum sancti iacobi ex hoc laus deo et beate marie virginis et omnium sanctorum

Na plášti P. Maria.

2. Průměr 76 *cm*, slit u Pernera v Budějovicích r. 1848.

3. Průměr 60 *cm*, výška 52 *cm* má nápis:

GOSS MICH ANTONI PEGL IN BVDWEIS ANNO 1752.

Na plášti P. Maria a sv. Jan Nep.

4. Průměr 38 *cm*, výška 31 *cm*. má nápis:

ANTONI PEGL IN BVDWEIS ANNO 1752.

Na plášti krucifix a sv. Jan.

Plavnice.

Hromadný nález bronzů. (Památky XIV, 470 — Mitth. d. anthrop. Ges. XVI, 80 — J. Richlý: Die Bronzezeit in Böhmen, 122).

Plavo.

Mohyly (Památky VII, 231, 233 atd.; X, 744; XI, 18 atd.; XIV, 469 — Vocel Pravěk str. 536 — Mitth. d. anthrop. Ges. XVI, 82; XIX, 94; XXIII, 30; XXIV, 16 — Bericht d. städ. Museums in Budweis 1892—3 pag. 35 a tamtéž i o popelišti v lese »Domek« pag. 37).

Poněšice.

Mohyly: v lese »Vobůrka« 15, v lese »Vosiková« 40, v lese »Háj« (Mitth. d. anthrop Ges. XIII, 20; XIV, 217; XXIII, 23); na samotě »Cirhran« 15 (Mitth. d. anthrop. Ges. XVI, 88; XXII, 23).

Hradiště »Na Hradci« (Mitth. d. anthrop. Ges. XIII, 6; XXIII, 9).

Poříčí.

Sedláček A., Hrady a zámky, III, str. 291. Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 94.

ZÁMEK, prostá jednopatrová budova barokní, zbudovaná na místě tvrze vladyk z Poříčí, kteří ve XIV. a XV. stol. se tu připomínají.

Od doby pobělohorské až do roku 1785 držel statek Poříčský, Janut Jiřímu Vrábskému skonfiskovaný, dominikánský klášter v Budějovicích.

Digitized by Google

Purkarec.

Trajer J, H st. B. d D. B., p. 109.

Mohyly (Mitth. d. anthrop. Ges. XIII, 23).

KOSTEL SV. JIŘÍ (farní), v XIV. stol. v dekanátu Bechyňském připomínaný, jest budova orientovaná, hřbitovem obklíčená, z lomového kamene, omítnutá; skládá se z presbyteře, lodi, průčelné věže a k severnímu boku kněžiště připojené sakristie.

Věž zbudována r. 1879 v moderním romanském slohu, z přízemní síňce do kostela vchod prostý s vodorovným nadpražím; jižní bokový portálek gotický s ostěním jednoduše otupeným, po každé straně lodi dvě rozšířená, v polokruhu překlenutá okna. Na rozích presbyteře dva později přistavěné, hrubé opěráky, okno v závěru polookrouhlé a po jižní straně větší, v polokruhu překlenuté, obě rozšířením upravená.

Kněžiště 6·44 *m* dlouhé a 7·62 *m* široké jest přímo uzavřeno a má gotickou křížovou klenbu, jejíž prostě otupená žebra bezprostředně z koutů vystupují a protínají se v holém svorníku. V severní stěně čtverhraný výklenek s hrubě kovanou mřížkou, do sakristie malé, v polokruhu překlenuté dvéře s ostěním šikmo otupeným.

Triumfální oblouk polokruhový, 1·30 *m* silný. Loď 16·85 *m* dlouhá a 9·54 *m* široká má strop na rákos omítnutý, v pozadí dřevěná kruchta.

Oltář hlavní a čtyři pobočné i kazatelna vše barokní, bez umělecké ceny. Křtitelnice stará kamenná, 88 *cm* vysoká má na válcovité noze kalich 80 *cm* v průměru; cínové víko zdobí soška sv. Jana Kř. a pod ní štítek s nápisem vrytým:

Tato Křztitedlnice Gest
nakladem Zadußnim Zgednana
Za Sprawý Urozeneho Pana Wa
czlawa Dwořzaka Heytmana
Hlvboczkeho (: TITVL :) tež Dwogi
Cztihodneho Knieze Ssimona
Wenkl Fararže Burkhol
czkeho
Anno 1712

U paty štítku hlava andělíčka.

Kalich $26^1/_2$ *cm* vysoký má kuppu 11 *cm* v průměru, koš stříbrný renaissanční, tepaný a prosekávaný, nohu pozdější ve slohu empiru. Malý pacifikálek rokoko. Svícnů starších mosazných šest, a sice dva oblé s prsténci, čtyři renaissanční.

Zvony dva nové; prostřední, plný barokních ornamentů, nepřístupný.

Digitized by Google

Asi půl hodiny cesty jižně na levém břehu Vltavy v lese sřícenina HRÁDEK (Karlshaus), hlubokým příkopem obklíčená. Zdivo z lomového kamene, několik oken v hrotitém oblouku hrubě překlenutých, z kamenické práce zbyly jen části laviček v dvojdílných výklencích bývalé brány.

Radošovice.

MEŠNÍ KAPLE P. Marie z r. 1823, beze slohu. Na cestě k Strčicům kamenná Boží muka asi z XVI. století.

Rožnov.

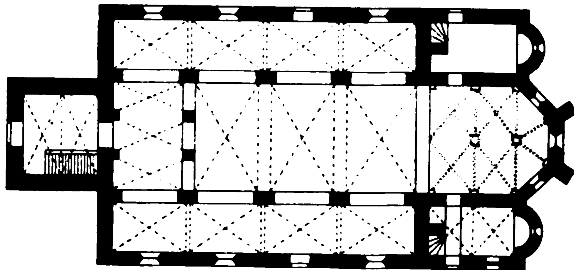
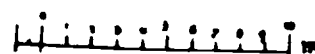
Stará osada trhová »Stradonice«, při zakládání města Budějovic od od krále Přemysla II. s klášterem Vyšebrodským za jiné zboží zaměněná.

Při statku čís. 2. důkladně stavěná sýpka z XVI. století, do ulice obrácená podélnou stranou, na níž pod bílením znáti sgraffitovou rustiku. Podobně u statku č. 23 sýpka, k silnici průčelím s pěkně rozčleněným renaissančním štítem obrácená, nese letopočet 1564 a patrné zbytky sgraffitové rustiky.

Rudolfov.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., pag. 96.

KOSTEL SV. VÍTA (farní), stavba orientovaná, většinou z lomového kamene, omítnutá, zbudovaná ve druhé polovici XVI. století k bohoslužbě luteránské střízlivým slohem renaissančním, jenž ještě nedovedl setříti reminiscence zdomácnělé gotiky. Skládá se z presbyteře, lodí, průčelné věže a dvou po bocích kněžiště připojených kaplí; vše přesně souměrné k podélné ose.

Obr. 107. Rudolfov. Půdorys kostela.

Mohutná vysoká věž má šindelem krytou báň s lucernou na vrcholu; hlavní vchod s jednoduchým renaissančním ostěním. Po každé straně lodi jest vchod bokový s obloukem poněkud lomeným a tři menší okna, výše

Digitized by Google

pak čtyři okna veliká, všecka s ostěním vyšpaletovaným v oblouku skoro gotickém překlenutá. Kaple mají polokruhové apsidy s jedním oknem a po stranách jednoduché vchody, v závěru presbyteře jsou dva jednoduché opěráky a tři okna gotisující. Prutů a kružeb v oknech nebylo.

Presbyteř 11 *m* dlouhá a 8·30 *m* široká uzavřena jest třemi stranami osmiúhelníka, v koutech a při stěnách jsou pilastry s římsami, od nichž rozvětvují se po valeném klenutí s kuklicemi dekorativní žebra, která místo svorníku se sbíhají v malých obdélnících rovněž z žeber vytvořených. Po obou stranách jsou jednoduché vchody do kaplí.

Triumfální oblouk nevystupuje z líce zdi a jest poněkud lomený.

Trojlodí 24·5 *m* dlouhé a 18·5 *m* široké jest vyšší než kněžiště. Tři páry mohutných, obdélných pilířů s trnoži římsovitě profilovanými dělí je na loď hlavní a dvě nízké, křížovými klenbami přepjaté lodi bokové, nad nimiž umístěny jsou prostranné vysoké empory, spojené v západním travée kruchtou na dvou slabších pilířích spočívající. Hlavní loď i empory mají klenby křížové bez žeber, dolejší arkady jsou segmentové, hořejší polokruhové; mezi jednotlivými klenbovými poli hlavní lodi jsou široké polokruhové pásy. Zděná poprseň empor jest rozčleněna svislými pruhy. Jižní boková kaple má v pozadí zděnou kruchtu, v severní upravena v přízemku sakristie, v prvním patře depositář.

Nábytek chrámový nemá umělecké ceny kromě barokního oltáře sv. Míchala na empoře. Ve dlažbě náhrobek Daniele Mat. ze Sudetu s nápisem německým, vyšlapaným.

Zvony byly r. 1897 přelity. Ze starých měl *1.* průměr 87½ *cm* výšku 69 *cm* a vážil 360 *kg*; na čepci byly barokní ornamenty a kolem věnce nápis:

PRAESIDIO SANCTI VITI M: TONITRVA PELLO · REFVSA A IOANNE CAROLO PERNER BVDVICII ANNO 1818.

Na plášti krucifix a sv. Vít.

2. Průměr 68 *cm*, výška 54 *cm*, vážil 167 *kg*, kolem čepce měl nápis:

IN HONEREM SANCTAE ROSALIAE ET S · FLORIANI FVDIT IOSEPHVS HAAG

Na plášti: sv. Rosalie, sv. Šebestian, sv. Florián a sv. Roch.

3. ıůměr 55 *cm*, výška 46 *cm* měl kolem čepce nápis:

SIT NOMEN DOMINI BENEDICTVM IN SAECVLVM · P · K · 1696 ·

Pod tím vryto:

ZV EHREN V · L · F · M · MARIA VND S · VITI 1707.

Bývalý ZÁMEČEK jest stavení jednopatrové, ve čtverci založené, úplně prosté bez ozdob.

Na počátku XVII. stol. byl majetkem Jana Hölzle ze Šterštejna, později byl od D. Balt. Marradasa po úplném zpustošení města ve válce třicetileté nově zbudován, nyní slouží účelům vojenským,

Digitized by Google

Římov Dolní.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., pag. 360. Sedláček A., Hrady a zámky, III, str. 280.
Pohřebiště posud neprozkoumané.

Roku 1648 obdržel jesuita Jan Gurre, lékárník koleje Krumlovské, dovolení, aby založil v Dolním Římově kapli Loretanskou s ambitem a křížovou cestu s 25 zastaveními. Z peněz, jež dílem sám věnoval, dílem sebral, zbudovány mezi lety 1658—1672 kaple Loretanská, kolem ní ambit, při východním jeho křídle kostelík a v okolí celkovým obvodem asi hodinu cesty 25 větších i menších kaplí, vše velmi střízlivým slohem barokním s výzdobou sošnickou a malířskou malebnou sice, ale namnoze skrovné umělecké ceny.

Na sousoší Kalvarie jest nápis:

FRIEDERICH
HASLINGER
BILDHAVER
1 · 7 · 0 · 5

KOSTEL SV. DUCHA (farní) jest skrovné stavení v podobě rotundy s apsidou z lomového kamene, omítnuté, pilastry a římsami jednoduše rozčleněné, kryté šindelovou stanovou střechou ve krovák vybíhající. Strop jest plochý, na rákos omítnutý.

Z výzdoby má uměleckou cenu pěkná barokní kazatelna, víko křtitelnice ve slohu empiru, obrazy: Ecce Homo, P. Maria, sv. Jan Ev., obrázek sv. Aloisia s pěkným rámcem a vypoukle vyšívané obrázky sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Kateřiny a sv. Thekly s voskovými obličeji a ručkami. V sakristii jest slušně vyřezávaná zpovědnice.

Ze čtyř oltářů v ambitu má uměleckou cenu jen oltářík svatého Václava se slušným obrazem a pěkným barokním rámcem.

KAPLE LORETANSKÁ jest prostá stavba uvnitř napodobením starých loretských fresk ozdobená, v ní od poutníků ctěná socha P. Marie, slušná řezba ze XVII. století. Maličké tepané barokní ciborium.

Ze zvonů zavěšených v nové, před severním vchodem do ambitu stojící věži jest starší pouze jeden; má průměr 47 *cm*, výšku 40 *cm*, pěkné barokní ornamenty s monogramem IHS a reliefem P. Marie Římovské a nápis

IN HONOREM SANCTISSIMAE VIRGINIS MARIAE RZIMOVIENSIS REFVSA CLATTAE ANNO 1705.

ZÁMEK jest nevelké dvojkřídlé, jednopatrové barokní stavení; jižní křídlo zcela prosté, západní má na severním konci trojosé barokní průčelí s vysokým štítem, z něhož vybíhá věž cibulovitou bání zakončená. Na blízkém patníku pět rosett a letopočet 1672.

Digitized by Google

Slavče.

Nález bronzů (Mitth. d. C. C. XIX, 186.).

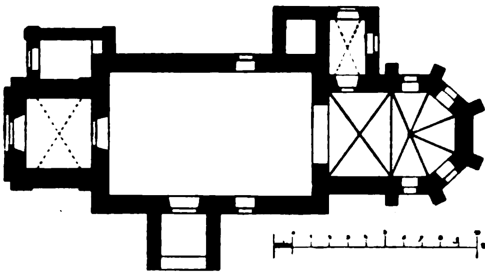
Slověnice Dolní.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 448. Sedláček A., Hrady a zámky, III, str. 190.

KOSTEL SV. MILULÁŠE A SV. LINHARTA (farní), ve XIV. stol. v dekanátu Chýnovském připomínaný, jest budova orientovaná, z lomového kamene, omítnutá, v původních částech z dob ranné gotiky. Skládá se z kněžiště, lodi a průčelné věže; po severní straně přistavěna jest sakristie, kostnice a schodiště na kruchtu, po jižní sínec.

Při závěru presbyteře jest šest opěráků bez ústupku, sedlovitě zakončených, okna čtyři, rozšířením znešvařená.

Po jižní straně z otevřené sínce do lodi původní portálek gotický jednoduše článkovaný; okna v lodi dvě rovněž rozšířením původní podoby zbavená. Průčelná věž barokní pilastry a římsami rozčleněná, ozdobena jest nad vchodem tesaným znakem schwarzenberským a má střechu báňovitou, prejzem, krytou; z přízemní sínce vede do kostela vchod později prolomený s nadpražím vodorovným. V severní zdi sakristie prostý vchodi ve východní okno rozšířené, ve štítě nad ním stará střílna.

Obr. 108. Slověnice. Půdorys kostela.

Kněžiště 7 *m* dlouhé a 4·45 *m* široké skládá se z pětibokého závěru a obdélného travée. Mírně vyhloubeným žlábkem otupená žebra křížové gotické klenby spočívají na oblých přípořách s krčkem místo hlavice a protínají se ve dvou malých svornících. V severní zdi nízké, uzoučké, v polokruhu překlenuté dvéře s ostěním jednoduše otupeným vedou do sakristie.

Triumfální oblouk hrotitý, neotupený; loď 10·75 *m* dlouhá a 6·65 *m* široká má strop na rákos omítnutý.

Sakristie má klenbu barokní, křížovou, ale posud stojí v ní stará kamenná mensa.

Nábytek chrámový nemá umělecké ceny.

Malá, pěkně tepaná barokní monstrance má na noze vrytý nápis:

Nakladem Tomasse Zahradnika z Gednot Rodicze Slowienickeho
A. D. M. DCCVIII.

Digitized by Google

Ze tří zvonů ve věži visících jest starší pouze největší; průměr 90 *cm*, výška 70 *cm*, kolem čepce nápis:

DA PACEM DOMINE IN DIEBVS NOSTRIS QVIA NON EST ALIVS QVI PVGNET PRO NO 1551 BIS

Strčice.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., pag. 103. J. V. Truhlář, Method, XIV, str. 101 a t. d.

KOSTEL SV. PETRA A PAVLA (farní) připomíná se již r. 1292. Budova dvojlodní, orientovaná, na okrouhlém hřbitově stojící prozrazuje tři stavební periody. Z původního románského kostela zbyla jen severní část hlavní lodi, na níž znáti obrysy dvou zazděných románských oken. Ze čtverečného gotického kněžiště, jež snad místo původní apsidy v XIII. století bylo provedeno, zbylo rovněž jen zpodní zdivo; v době pozdní gotiky byla presbyteř i s lodí zvýšena, po jižní straně připojena loď boková a po severní sínec. Nejpozdějšími přístavky z doby baroku jsou věž v západním průčelí a sakristie na severní straně presbyteře.

Zdivo jest z lomového kamene, omítnuté, z kvádrů jsou pouze slabé, neosazené, kosinami zakončené opěráky bokové lodi, hlavní loď s kněžištěm pilířů nemá. Okna v době barokní předělána v čtverhraná, pouze za hlavním oltářem zachovalo se okno gotické dvojdílné s jednoduchou kružbou. Jižní bokový vchod gotický s ostěním jednoduše otupeným má vodorovné nadpraží, severní pozbyl rozšířením původního tvaru. Kněžiště má střechu prejzovou, lodi taškovou; nevysoká věž zakončena jest stanovou, prejzemi krytou střechou.

Presbyteř vysoká, přímo uzavřená jest 4·70 *m* dlouhá a 5·40 *m* široká přepjatá gotickou křížovou klenbou s jednoduše otupenými žebry, jež se protínají v malém svorníku. Na zdivu znáti jest, že byla původně nízkou, patrny jsou patky a obrysy staré klenby. V severní stěně malý čtverhraný výklenek na Nejsvětější s lomeničkou a hrubě kovanou mřížkou.

Triumfalní oblouk vysoký, polokruhový, neotupený. Hlavní loď 13 *m* dlouhá a 8 *m* široká má strop na rákos omítnutý a v pozadí dřevěnou kruchtu. Dva čtverhrané, na hranách otupené pilíře s neotupenými hrotitými arkadami oddělují ji od nižší lodi bokové, 14 *m* dlouhé a 4·80 *m* široké. Tato má mělký, ze tří stran sestrojený závěr a ve třech polích klenbu křížovou gotickou s tenkými žebry bez svorníků.

Sínec otevřen jest na venek obloukem gotickým a má gotickou klenbu křížovou.

Na hlavním oltáři jest slušná, dřevěná socha P. Marie ze XVI. století; gotická kamenná křtitelnice jest práce dosti hrubé, jinak nemá výzdoba a výbava chrámová umělecké ceny.

Digitized by Google

Zvony: *1.* Průměr 88 *cm*, výka 70 *cm* a kolem čepce nápis:

RMVS DNVS BERNARDVS HARTINGER ABBAS IN HONOREM SS. BENEDICTI ET BERNARDI ME FIERI FECIT.

Na plášti sv. Benedikt a sv. Bernard, na věnci nápis:

GOSS MICH PAVL G. HAAG IN BVDWEIS ANNO 1696.

2. Průměr 79 *cm*, výška 68 *cm*, kolem čepce nápis:

* tento zwon geſt wlit ke czti a chwale panu bohu a swatemu ianu a swatemu prokopu * leta panie * 1585

Na plášti Máti Boží a sv. Prokop.

3. Průměr 59 *cm*, výška 51 *cm*, kolem čepce nápis:

ANNO 1801 LEOPOLD GAMMEL GOSS MICH IN LINZ.

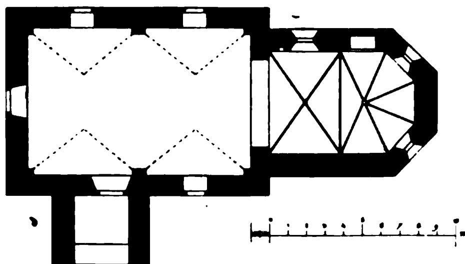
Na plášti: Krucifix, Máti Boží, sv. Jan Nep. a sv. Florián.

Střížov.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., pag. 77.

KOSTEL SV. MARTINA (farní) připomíná se v listinách r. 1346, 1407, 1409; svěcen od Benedikta z Valdštejna, biskupa Kaminského, 10. června 1493; loď zklenuta r. 1660.

Budova orientovaná, z lomového kamene, omítnutá, stojí na bývalém okrouhlém hřbitově a skládá se z presbyteře, lodi a k ní po jižním boku připojené věže. Stará sakristie na severní straně kněžiště byla roku 1871 sbořena a téhož roku nová po jižní straně zbudována.

Obr. 109. Střížov. Půdorys kostela.

Obr. 110. Střížov. Soška Madonny.
(Nyní v městském museu Budějovickém.)

Digitized by Google

V západním průčelí jest jednoduchý vchod s letopočtem 1775 a nad ním okno barokní polokruhové, po severní straně lodi dvě okna čtyřhraná, v kněžišti tři okna gotická, prutů a kružeb zbavená, po jižní straně jedno okno čtverhrané, římsa moderní, střecha tašková. Věž tvoří v přízemí síňec se stropem na rákos omítnutým, ven otvírá se hrubým gotickým obloukem, do kostela vede z ní portálek gotický s ostěním slušně profilovaným. V prvním patře malé gotické okénko s nosy, ve druhém okna barokní obdélná; báň cibulová, šindelem krytá.

Presbyteř 7·85 *m* dlouhá, 5·43 *m* široká, jest nevysoká a skládá se ze závěru pěti stranami osmiúhelníka vytvořeného a jednoho travée. Má klenbu gotickou, křížovou, jejíž silná, žlábkem otupená žebra vycházejí od jehlanových konsol a protínají se ve dvou svornících; na jednom jest hrubě pracovaná ušatá hlava (erb Dráchovských), na druhém hvězda.

V severní zdi jest zazděný vchod do bývalé sakristie s ostěním gotickým, prostě otupeným.

Triumfální oblouk hrotitý, neotupený. Loď 12 *m* dlouhá a 7·93 *m* šir. má stěny rozčleněné barokními pilastry a hrubou římsou, klenbu valenou s kuklicemi; v pozadí jest dřevěná kruchta.

Nábytek zcela nový; křtitelnice gotická, kamenná, 80 *cm* vysoká na noze šroubovité, částečně ve dlažbě utopené; pod lavicemi v lodi náhrobek Karla Kořenského z Terešova † 1619.

Kalich stříbrný, 24 *cm* vysoký, barokní s košem tepaným, prosekávaným, druhý 22 *cm* vysoký ve slohu rokoko s tepaným košem. Čtyři svícny mosazné, oblé s prsténci, dva 41 *cm*, dva 28 *cm* vysoké.

Zvony: *1.* Průměr 94 *cm*, výška 75 *cm* kolem čepce nápis:

x anno domini x millesimo x ccccc x xxvi x qvi x me fecit x magister bartholomeus x nomen habet in civitate x prage x sit x laus x deo x patri x omnipotenti x et beate marie x semper virgini x et x omnibus sanctis et sancto iacobo

Na plášti sv. Jakub.

2. Průměr 56 *cm*, výška 43 *cm*, kolem čepce nápis:

✠ a ⊙ d ⊙ m ⊙ cccc ⊙ xxviii ⊙ crux ⊙ me ⊙ fecit ⊙ ad ⊙ honore ⊙ s ⊙ martini

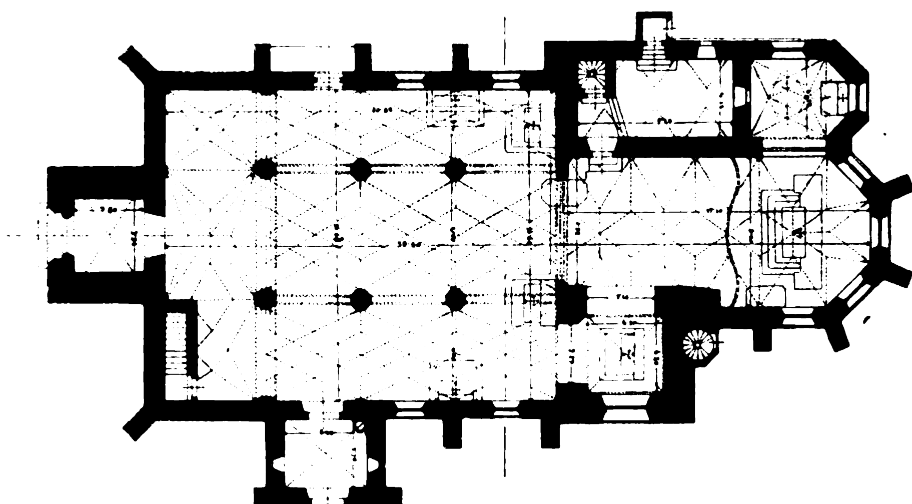
Trhové Sviny.

Braniš J., Zpráva české reálky v Budějovicích r. 1889 a Mittheilungen d. C. C. 1890, p. 164—170. Týž Děj. střed. um. v Č. II, 112 a násl., 160 Sedláček A., Hrady a zámky, III, str. 238. Trajer J., H st. B. d. D. B., p. 369.

Římské mince.

CHRÁM NANEBEVZETÍ P. MARIE (děkanský) jmenuje se od r. 1357 zhusta v listinách; v nynější podobě jest dobře zachovalá, gotická stavba ze druhé polovice XV. věku, skládající se z presbyteře, trojlodí

Digitized by Google

Obr. 111. Trhové Sviny. Půdorys kostela.

a průčelné věže; k severní straně kněžiště druží se kaple křestná a sakristie, po jižní stojí věž a předsíň. Budova orientovaná, z kamene dílem tesaného, dílem lomového, většinou neomítnutá stojí na bývalém hřbitově.

Obr. 112. Trhové Sviny. Erb nad portálem.

V černém, neomítnutém zdivu západního průčelí vystupuje v šíři 7·5 *m* na 5 *m* ku předu mohutná věž. Nad otupeným trnožem se stopami démantového řezu na rozích pnou se přes metr silné zdi z lomového kamene do výše 19 *m*, jednoduše přitesané římsy dělí ji na přízemí a dvě patra. Přízemí nemělo původně žádného otvoru, teprve roku 1888 upraven nynější moderně gotický vchod. Nad první římsou jsou dvě uzoučká okénka a řada okrouhlých otvorů, výše jest větší okénko čtyřhrané a ve druhém patře čtyř střílny s kamenným ostěním. Střecha taškami krytá jest nízká, stanová. Celek jeví vzdorný, pevnostní ráz. Jak na zdivu patrno, nebyla v původním plánu; měly tu býti dva opěráky. Po levé straně od věže jest malé kruhovité okno s kružbou v podobě dvou skřížených S. Průčelný štít, pilastry a hrotitými obloučky rozčleněný, má podobu lichoběžníka sáhaje jen do po-

Digitized by Google

lovice krovu. Po stranách průčelí vystupují kosmo na 1·67 *m* dva 0·75 *m* široké opěráky z tesaného kamene, přerušené po dvakrát římsky a vybíhající nahoře ve štítky, jež byly bambulkami zakončeny.

Jižní, k městu obrácená strana chrámu jest živě rozčleněna nejprve předsíní, která v šíři 7·5 *m* na 4·5 *m* z hlavní zdi vystupuje, dosahujíc stejné výše s kostelem, opěrné pilíře její stojí kolmo na krajích zdí bokových. Vchod jest v polokruhu překlenut a mělce profilován, nad ním pod fantastickou, pozdně gotickou obrubou vytesán jest městský znak a kolem něho nápis

sigillum · commonitatis · civiom · swin · anno · do · m° 2 8 2 8 2 quinto ·

Nápis i znak jest poněkud zvětralý, ale polychromie posud patrná. Nad znakem jsou v obou patrech čtverhraná okénka s otupeným ostěním a podobná i po stranách. Průčelí bylo v XVI. století omítnuto a pomalováno; z fresk posud znatelným jest jezdec s pětilistou růží ve štítě a rozhojněný erb rožemberský.

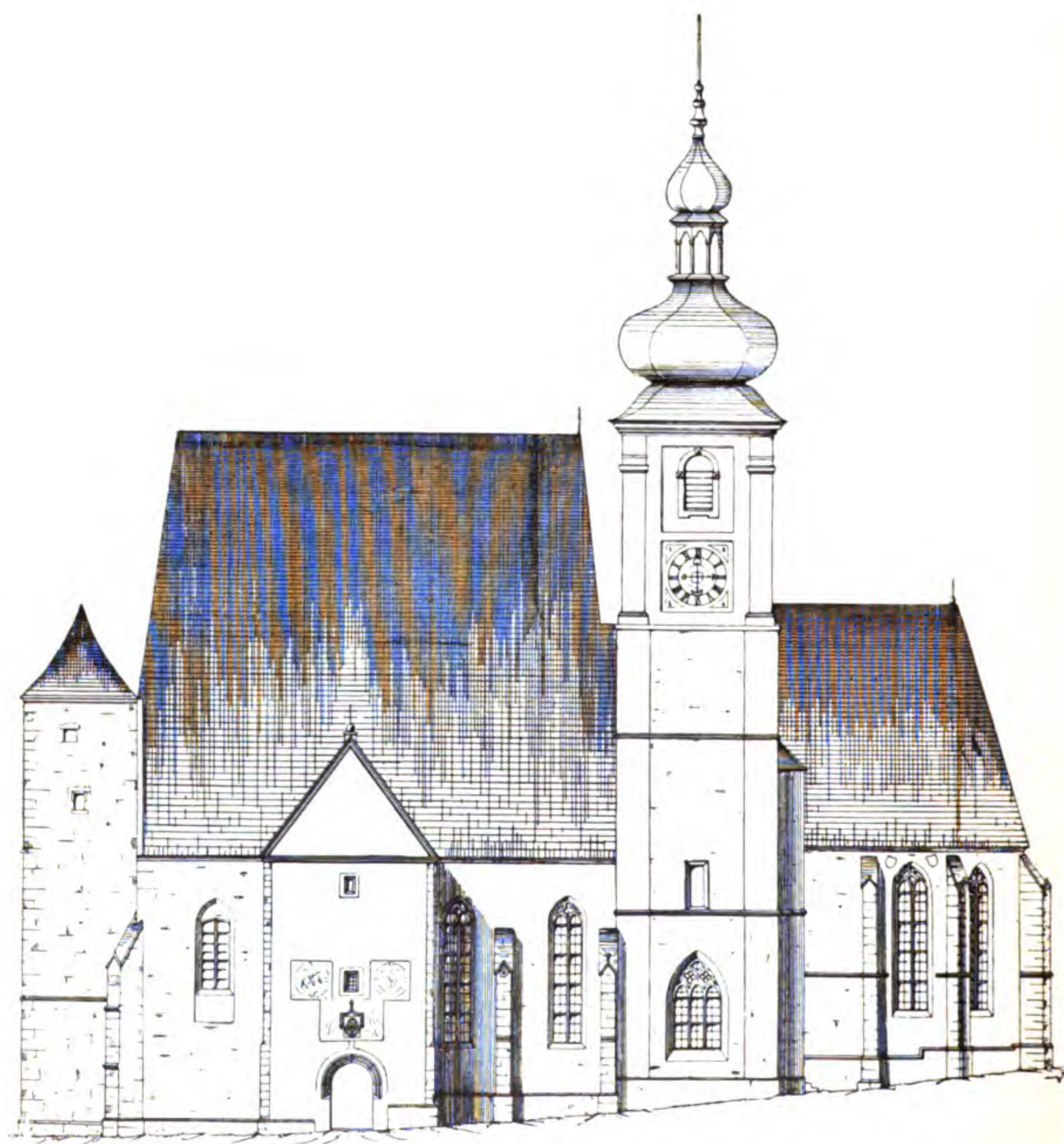
Profilovaný trnož dle terrainu stupňovitě jest veden po celé délce lodi. V pravo od předsíně vynikají na 1·4 *m* ještě dva 0·65 *m* široké opěráky přerušené uprostřed římskem a zakončené kosinou se štítkem, na štítku prvního jest erb rožemberský, na druhém posud zachovaná bambulka na vrcholku. Okno vlevo od síňce jest pokaženo, vpravo od síňce jsou dvě okna dvojdílná s jednoduchými, pozdně gotickými kružbami; odkapný říms jest z formovaných cihel.

Skoro v stejné přímce s lodí jest jižní strana hlavní věže, která v zpodní části své jest starší než kostel. Opěráků nemá, v přízemí po jižní straně otvírá se trojdílné okno, kružbou zdobené, výše jest říms kamenný, nad ním vysoké okno čtyřhrané s otupeným ostěním, pak opět říms gotický, nejvyšší patro však jest barokní a po požáru dostala věž r. 1850 nynější nepěknou cibulovitou báň. Z fresk, jimiž v XVI. věku byla ozdobena, znáti jest posud stopy velikého obrazu Marianského a několika erbů. V koutě mezi věží a kněžištěm vystupuje až do druhého patra sáhající, většinou v síle zdi umístěné schodiště.

Presbyteř vystupuje na venek jen dvěma poli podélnými a třemi stranami závěru, trnož její jest jednoduše otupen; čtyři opěrné pilíře 0·60 *m* široké vystupují na 1·20 *m* z líce zdi a jsou v polovici přerušeny kordonovou římsou vedenou kolkolem i přes opěráky a přerušenou u oken kusými články, jež mají s ní stejný profil. Kosiny pilířů sáhají až k podřímsí a mají v čele dílem jednoduché štítky, dílem oslí hřbety. Čtyři okna dvojdílná s ostěním silně vyšpaletovaným mají pozdně gotické kružby, u dvou jsou z malty nahozené štítky, na nichž namalován erb Odřivous a pětilisté růže. Odkapný říms jest kamenný, jednoduše vyžlábkovaný.

K severní straně kůru přiléhá po celé délce křestná kaple a sakristie. Křestná kaple, ač má s kněžištěm stejný trnož, kordonovou a hlavní římsu, přec nemá opěráků; okna má dvě dvojdílná s pozdními, částečně přímočarnými kružbami. Sakristie dosahuje bezmála výšky presbyteře; v prvním

Digitized by Google

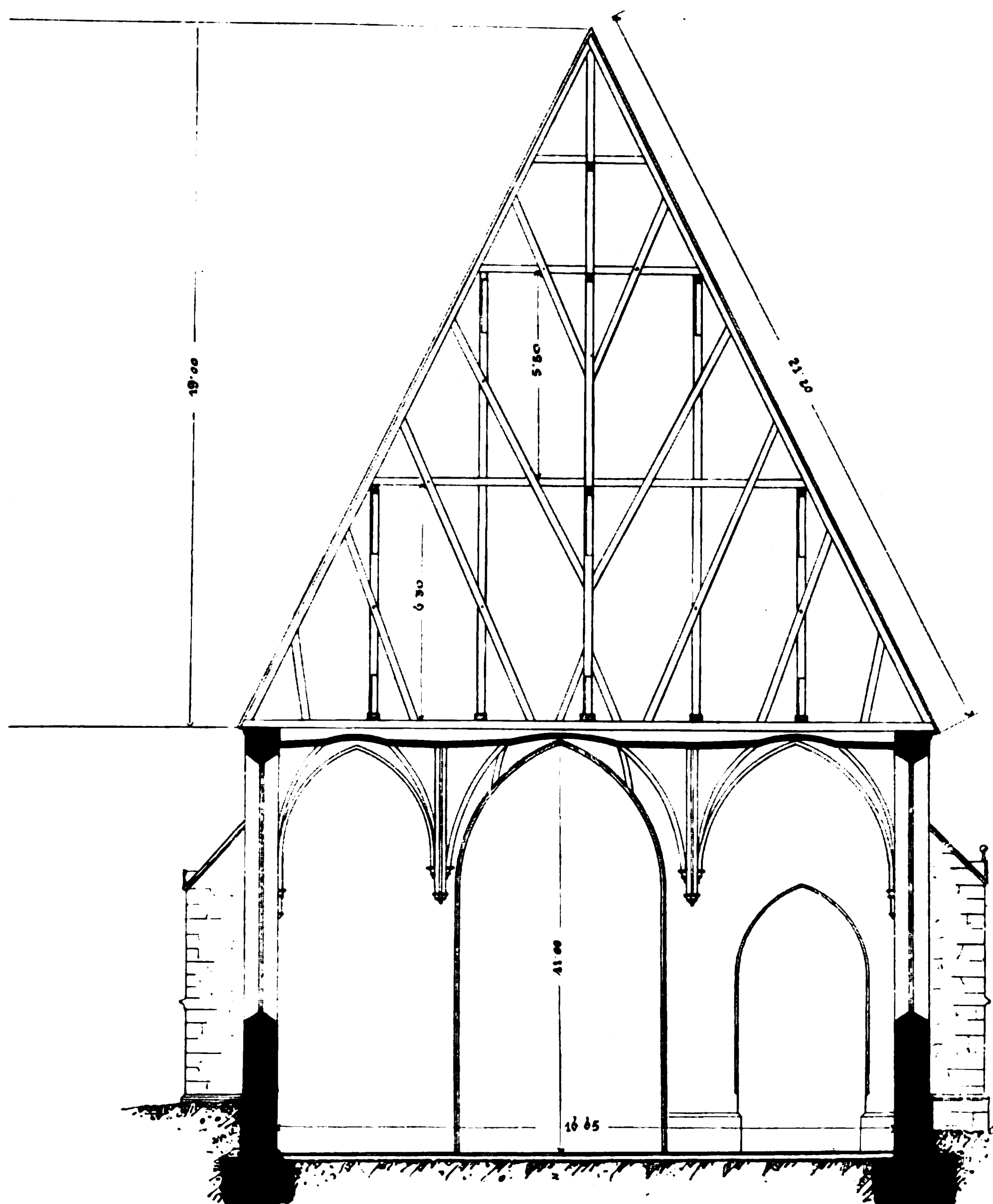

Obr. 113. Trhové Sviny. Kostel se strany jižní.

Digitized by Google

patře má tří okénka čtverhraná s ostěním otupeným, rovněž tři bývala v přízemí, ale z jednoho upraven později vchod. Severní strana lodi nemá trnože, opěráky jsou tu přerušeny dvojím římskem, ze čtyř dvojdílných oken jedno jest pokaženo, portálek v lomeném oblouku zklenutý má šťavnatě profilované ostění a zdá se býti starším.

Pozoruhodnou jest střecha chrámová nad lodí 19 *m* vysoká, částečně prejzemi, z části pak (nedávno !) taškami krytá.

Obr. 114. Trhové Sviny. Příčný řez kostela.

Digitized by Google

Z předsíně gotickým křížovým sklepem zklenuté vstupujeme do chrámu vchodem, jehož v polokruhu přepjaté ostění mělce jest profilováno. Kůr 16·10 *m* dlouhý, 8 *m* široký a 11 *m* vysoký uzavřen jest třemi stranami osmiúhelníka a po jižní straně částečně asi o 1 *m* zúžen tím, že použito při stavbě starší hrubé věže. Mělce profilovaná žebra hvězdovité klenby vycházejí od krátkých šroubovitých přípor, které sedí na zakulacených konsolách trojbokými hranolky posázených. Po straně evangelia otvírá se vysoký, až do klenby sáhající gotický oblouk do kaple křestné 5·40 *m* dlouhé a 4·15 *m* široké. Tato elegantní prostora jest bezmála tak vysoká jako presbyteř, uzavřená třemi stranami osmiúhelníka a má rozkošnou hvězdovitou klenbu, jejíž tenká žebra na koncích se přetínají. Po jižní straně kůru otvírá se nižší, na hranách žlábkovaný gotický oblouk do kaple sv. Barbory pod věží, 4·20 *m* dlouhé a rovněž široké. Křížová gotická klenba její má silná, šťavnatě profilovaná žebra a svorník v podobě pětilisté růže. V okně této kaple zachovala se okrouhlá tabulka, na níž namalován Mojžíš ukazující na vztyčeného hada, k němuž klečící muž s dítětem pohlížejí, s vrytým letopočtem 1587. Do sakristie vede v severní stěně vchod s vodorovným nadpražím a bohatě profilovaným ostěním, jehož pruty ze šroubovitých podvalů vycházejí.

Obr. 115. Trhové Sviny. Kostel (pohled od západu).

Jednoduše profilovaný gotický triumfální oblouk dělí kůr od trojlodí, které jest stejně vysoké, 20 *m* dlouhé a 16·50 *m* široké. Osa jeho pošinuta jest poněkud k jihu, rozděleno jest třemi páry pilířů tak, že na hlavní loď 6·80 *m*, na severní 4·25 *m*, na jižní 5·45 *m* šířky připadá. Přední dva páry pilířů mají 1 *m* silné a 0·65 *m* vysoké podvaly v podobě osmibokých hranolů s římsovitým profilem, dříky mnohem slabší, osmihranné s proláklými stranami mají slabé polygonalní přípory se šroubovitými patkami a římsovitými hlavicemi, od nichž rozvětvují se suchá žebra síťových kleneb. Žebra jsou z formovaných cihel, ve klenbě hlavní lodi jsou svorníky s otvory, na

Digitized by Google

konci bokových lodí svorníčky se znaky Růže a Odřivous. Při stěnách bokových lodí jsou oblé přípory, které v polovici hořejší náhle se ztenčují, v koutech sedí na konsolách; hrotité oblouky arkad jsou velmi mělce profilovány, na kosých stranách pilířů směrem ke kůru sedí fantastické konsolky pro sochy svatých. Zadní dvojice pilířů jest dole hrubší, neboť podporuje velikou emporu, jejíž hvězdová, nízko založená, nepravidelná klenba má žlábkovaná žebra vybíhající od šroubovitých přípor, které sedí na konsolách z oblounků a pásků soustružnicky vytvořených. Jihozápadní kout zastavěn jest schodištěm, jehož vchod má vodorovné nadpraží a bohatě profilované ostění, podobné vchodu do sakristie. Do severní lodi otvírá se podkruchtí obloukem lomeným, do hlavní a jižní segmentovým, oblouky lemovány jsou zvláštním profilem, jehož hlavním článkem jest mohutný, od konsolek vycházející prut. Poprseň jest zděná. Z jižní lodi otvírá se do kaple sv. Barbory podobný oblouk jako z presbyteria.

Obr. 116. Trhové Sviny. Klenba křestní kaple.

Zajímavé jsou i některé vedlejší místnosti. Sakristie i bývalá klenotní komora v prvním patře nad ní mají nyní klenbu z pozdější doby, ze staré zbyly jen konsoly. Bylo tu patrně kdysi cenných předmětů mnoho, neboť všecky dvéře jsou hrubě železem pobité a okna silnými mřížemi opatřená. S poprsně empory jde se po dřevěné, na kamenných nosičích spočívající pavláčce k malému, v polokruhu překlenutému vchodu, jenž vede do prostory nad síncem. Místnost ta má klenutí z doby pozdější a bývala do nedávna městskou zbrojnicí a archivem. V průčelné věži nebývalo původně klenutí, nynější prostá křížová klenba v přízemí jest pozdější, za to ve hlavní věži jest nad kaplí Svatobarborskou vysoká místnost s gotickou klenbou křížovou.

H l a v n í o l t á ř jest barokní architektura se sochami sv. Ambrože, Augustina, Václava a Zikmunda ceny prostřední, uprostřed zachovala se ze starého gotického oltáře s o c h a Matky Boží s Ježíškem, sedící, 1·55 *m*

Digitized by Google

zvýši, pěkná řezbářská práce z dob pozdní gotiky, jež však pozdějším ozlacením utrpěla; na podnoží obnovený letopočet 1520. Na zadní straně oltáře přibita jsou dvě velká prkna s pozdně gotickým dekorativním malováním.

Křídlové obrazy z bývalé archy uloženy jsou nyní v děkanství; jsou čtyři, každý 147 *cm* zvýši a 96 *cm* zšíři, deskové na zlaté půdě s krásným

Obr. 117. Trhové Sviny. Útěk svaté rodiny (obraz na děkanství).

ornamentem granátového jablka a znázorňují na líci narození Páně, klanění sv. Tří králů, obětování Páně a smrť P. Marie. Malba prostřední ceny chýlí se ke škole jihoněmecké; bohužel propadnou asi co nejdříve zkáze, neboť se kvapem loupají.

Oltář sv. Barbory jest slušná barokní práce, menší cenu mají oltáře sv. Josefa, sv. Jana Nep., sv Linharta a sv. Vendelína a barokní reliefy zdobená kazatelna, i na varhanách jsou slušné barokní ozdoby.

Digitized by Google

V předsíni jest pěkná, renaissanční kamenná kropenka 105 *cm* vys., dřík má pěkně profilovanou patku, zdoben jest listy akanthovými a tabulkou s letopočtem 1559; mušle 82 *cm* v průměru ozdobena jest znakem rožemberským a okřídlenými hlavami andělů.

Z náhrobků ve dlažbě jen dva jsou zachovalejší, na jednom jest znak Pouzarů z Michnic a částečně vyšlapaný nápis:

. . . . . LEZI VROZENE PAN WOK GOST PAVZAR Z MICHNIC A NA WOLESSNICE PAN BVH RACZ SE SMI . . . ATI DVSSI GEHO . . . HODIE MICHI CRAS TIBI

Na druhém, velikém náhrobku Vojtěcha z Labouně jest pět znaků, nápis nyní úplně setřený zněl:

LETA PANIE 1602 TENTO KAMĚN DAL DILAT VROZENY A STATECZNY PAN GINDRZICH WOITIECH BRADSKI Z LABVNIE A NA SICKRAGICICH A V TOM CHRAME PANIE ODPOCZIWA — MATI TEHOZ PANA ELISSKA BRADSKA ROZENA RASSINKA

Na stole v křestné kapli dřevěná skřínka, vyňatá patrně ze sanktuaria, má pěkně kovanou železnou mřížku gotickou. Svícny mosazné starší s prsténci dva 40 *cm*, dva 30 *cm* vysoké; renaissanční dva 40 *cm*, dva 29 *cm* vysoké, jednoduché; renaissanční s pěkně ciselovanými ozdobami dva 42 *cm* a dva 35 *cm* vysoké.

Na nové bílé kasuli applikováno skvostné barokní vyšívání zlatem.

Zvon velký přelit r. 1869 u Anny Bellmannovy v Praze, tři menší r. 1829 od Jana Hollederera v Linci.

KOSTEL NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE (filialní), půl hodiny od města, založený 28. října 1708, jest velice malebná barokní stavba, ambitem obklíčená.

Složitý, orientovaný půdorys tvoří kruh, k němuž druží se tři konchy a s nimi střídavě tři obdélné výstupky, v každém pak koutě jest zvenčí okrouhlé schodiště, sáhající do polovice výšky kostela. Zdivo jest z lomového kamene, omítnuté, sokl z tesaného kamene s pěkným profilem, na výstupcích i na konchách pilastry, kolkolem slušně článkovaná římsa. Výstupky mají ozdobně článkované štíty, konchy kuželovité šindelové střechy s věžičkami plechem krytými, uprostřed vypíná se hlavní báň s velkou lucernou.

Západní portál s ostěním kamenným, vkusně článkovaným, má římsovitou lomenici, vchody v bokových výstupcích jsou jednoduché s obrubou kamennou, kromě toho jsou prosté vchody do konch a schodišť, tedy celkem dvanáct dveří. V každé apsidě jest obdélné, polokruhem překlenuté okno, v každém výstupku okno elipsovité a nad ním trojúhelné.

Vnitřek má 16 *m* zdéli a 15·50 *m* největší šířky. Apsidy jsou zklenuty polobáněmi, výstupky mají klenby valené, střed jest opatřen stropem v podobě báně s lucernou; stěny rozčleněny pilastry, nad nimiž běží ozdobná římsa. Ve výstupcích jsou kruchtičky, dlažba jest kvádrová.

Digitized by Google

Báň vyzdobena jest chatrnými freskami bez umělecké ceny, zajímavější jest selské malování na poprsních kruchtiček.

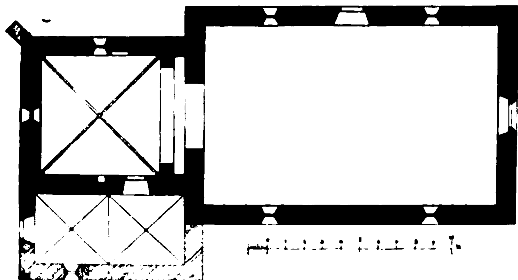
Hlavní oltář a kazatelnu zdobí pěkné barokní řezby; čtyři mosazné svícny, dva starší ze XVI. stol. s prsténci, 23 *cm* vysoké a dva renaissanční 27 *cm* vysoké pocházejí patrně z kostela děkanského.

Ambit, založený v podobě pětiúhelníka vrcholem k východu obráceného, jest zklenut křížovými klenbami, uprostřed západního, severovýchodního a jihovýchodního křídla vypínají se tři jednopatrové věže s jednoduchými vchody; střechy stanové, šindelem kryté vybíhají v cibulovité báňky, v jedné visí tři zvonky.

Štěpánovice.

Trajer J., H. st. B. d. D. B., p. 449.

KOSTEL NANEBEVZETÍ P. MARIE (farní), v XIV. stol. mezi farami dekanátu Chýnovského připomínaný, jest stavba gotická, orientovaná, z lomového kamene, omítnutá, pozdějšími opravami znešvařená. Skládá se z kněžiště, lodi a sakristie; k jihovýchodnímu rohu presbyteře přidán hrubý opěrák, po jižní straně lodi přistavěn jest pozdější sínec a schody na kruchtu; věž mezi kněžištěm a lodí umístěná má střechu cibulovitou, nepěknou. Okna jsou vesměs hrubě rozšířením zmodernisována, jižní vchod též, pouze v západním průčelí zbyl původní gotický portálek s profilovaným ostěním.

Obr. 118. Štěpánovice. Půdorys kostela.

Presbyteř nízká, přímo uzavřená, 6·35 *m* dlouhá a tolikéž široká má v každém koutě oblou příporu s hlavicí v podobě polygonalného hranolu, od něhož k dříku vybíhají malé jehlance. Hrubá, na hranách žlábkem otupená žebra gotické křížové klenby protínají se ve svorníku zdobeném pětilistou růží. V jižní stěně jest gotické sedile s profilovaným ostěním, v severní čtyřhrané sanktuarium s prosekávanou mřížkou.

Triumfální oblouky jsou dva, první 75 *cm* silný jest širší a vyšší, druhý o 58 *cm* dále jest 1 *m* silný, užší a nižší, oba jsou hrotité bez profilu; mezi nimi prkenný strop, na nich pak spočívá zděná věž, která původně ve vyšších patrech přecházela v osmihran, později však byl tento snesen a zbudováno dílem ze dřeva, dílem z kamene nynější hořejší patro čtverhrané, hrozně schátralé a těžko přístupné.

Digitized by Google

Loď 15·58 *m* dlouhá a 9·43 *m* široká má strop na rákos omítnutý a v pozadí zděnou kruchtu na dvou pilířích.

Barokní nábytek nemá kromě starší dřevěné sochy P. Marie na hlavním oltáři umělecké ceny. Kamenná křtitelnice na šroubovitém podstavci má kalich osmiboký a na něm hrubě vytesán letopočet 1515 a několik kamennických značek.

Sakristie po severním boku kněžiště jest obdélná, 7·90 *m* dlouhá a 3·52 *m* široká, přepjatá ve dvou travée gotickou křížovou klenbou s žebry prostě otupenými. V severní stěně jest zazděné gotické okno. Z výbavy zasluhují pozornosti dva barokní tepané pacifikály v podobě křížů, jeden 36 *cm*, druhý 30 *cm* vys., tepaná barokní loďka na kadidlo a dva cínové, 45 *cm* vysoké svícny, na nichž vyryto:

1643
SM
OPN

Ze zvonů pouze největší jest poněkud přístupný, má 68 *cm* v průměru a 57 *cm* výšky a nápis:

ANNO CHŘISTI MDCLIIII DVRCH FEIER BIN ICH GEFLOSSEN
SIMON VRNDORFR ZV BVDWEIS HAT MICH GEGOSSEN

Újezd Červený.

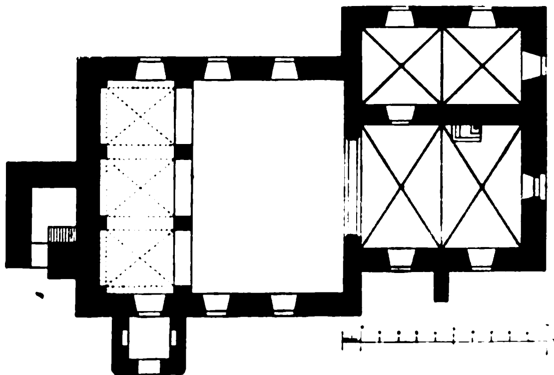
Mohyly asi 80 ze VII. až VIII. stol. (Mitth. d. anthrop. Ges., XXIII, 27. Zpráva měst. musea v Budějovicích 1890—1, str. 26.)

Újezd Kamenný.

Trajer J., H-st. B. d. D. B., p. 10!. — Sedláček A., Hrady a zámky, III., str. 83.

KOSTEL VŠECH SVATÝCH (farní) jmenuje se již r. 1383, v době Vladislavské nově zbudován nejspíše od téhož mistra, jenž stavěl Doudlebský; r. 1690 přistavěna průčelná věž, r. 1727 zbořena loď a zbudována nová, širší.

Stavení orientované uprostřed bývalého hřbitova skládá se z presbyteře, k ní po severní straně připojené sakristie, obdélné lodi a průčelné věže; kněžiště jest

Obr. 119. Újezd Kamenný. Půdorys kostela.

Digitized by Google

Obr. 120. Kamenný Újezd. Sanktuarium v kostele.

většinou z lomového kamene, loď z cihel, vše omítnuto. Vnějšek úplně v barokní roucho oděný, pilastry a římsami rozčleněný, prozrazuje původní gotický sloh pouze jediným, z jižní zdi presbyteře vystupujícím opěrákem, jenž uprostřed přerušen jest odkapem a zakončen kosinou, která má v čele lomeničku s bambulkou. Po severní a jižní straně jsou jednoduché vchody, okna všecka obdélná s římsami Dvoupatrová věž kryta jest cibulovitou bání.

Kněžiště 8·64 *m* dlouhé a 6·57 *m* široké, poměrně vysoké jest přímo uzavřeno a přepjato dvěma travée gotické křížové klenby, jejíž na hranách žlábkem otupená žebra vycházejí od jehlanových konsol a protínají se ve dvou prostých svornících. Triumfální oblouk jest hrotitý, jednoduše otupený.

Loď 13·10 *m* dlouhá a 11·50 *m* široká má stěny pilastry a římsami rozčleněné a na

Obr. 121. Kamenný Újezd. Madonna.

Digitized by Google

rákos omítnutý strop, pozadí zaujímá na dvou pilířích spočívající kruchta, pod ní po obou stranách jednoduchý vchod.

Z presbyteře vedou prosté, v minulém století upravené dvéře do sakristie 8·64 *m* dlouhé a 4·15 *m* široké. Klenba její jest křížová gotická s žebry od jehlanových konsol vybíhajícími.

Při severní stěně presbyteře žulové, 7·39 *m* vysoké sanktuarium z dob pozdní gotiky, patu tvoří tři stupně, z hořejšího vystupuje svazek přípor se šroubovitými podvaly, na prostřední kamennické znamení; přípory rozvětvují se na způsob žeber (na čelném značka) a nesou kapličku čtverhranou s tudorskými obloučky, pod nimiž jest: 1. ihs 2. pětilistá růže a 3. Beránek s korouhvičkou; druhé patro zdobí dřevěné sochy: Pieta, sv. Máří Magdalena a sv. Jan, ve třetím patře sv. Petr, sv. Pavel a nějaký sv. biskup, na vrcholu 1·27 *m* vysoká socha Spasitele rány ukazujícího.

Hlavní oltář nemá ceny kromě soch P. Marie a sv. Josefa, jež jsou právě tak jako sochy sv. Václava a sv. Víta na stěnách kněžiště, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Antonína a sv. Matěje na pilastrech v lodi a Ecce Homo na kruchtě dobré barokní práce. Dva barokní oltáře v lodi jsou o sobě nevelké ceny, na jednom však vyniká deskový obraz P. Marie 122 *cm* vysoký a 78·5 *cm* široký, kopie Madonny Doudlebské z XV. století (1435?), od níž se liší tím, že P. Maria má na ruce jablíčko a půdu tvoří kobercový vzorek. Pod obrazem v minulém století obnovený nápis:

PRÆTEREVNDO CAVE
NE SILEATVR AVE

Na témže oltáři malé, na plechu čistě malované obrázky z XVIII. století: 1. Ozářené srdce Páně, z něhož se roní krev do nádrže, z níž pijí beránci, 2. Spasitel v zahradě Getsemanské, 3. sv. Augustin, 4. sv. Ambrož.

Pod kruchtou gotická, kamenná kropenka 105 *cm* vysoká, 68 *cm* v průměru, jednoduchá s osmihraným dříkem a hladkým kalichem.

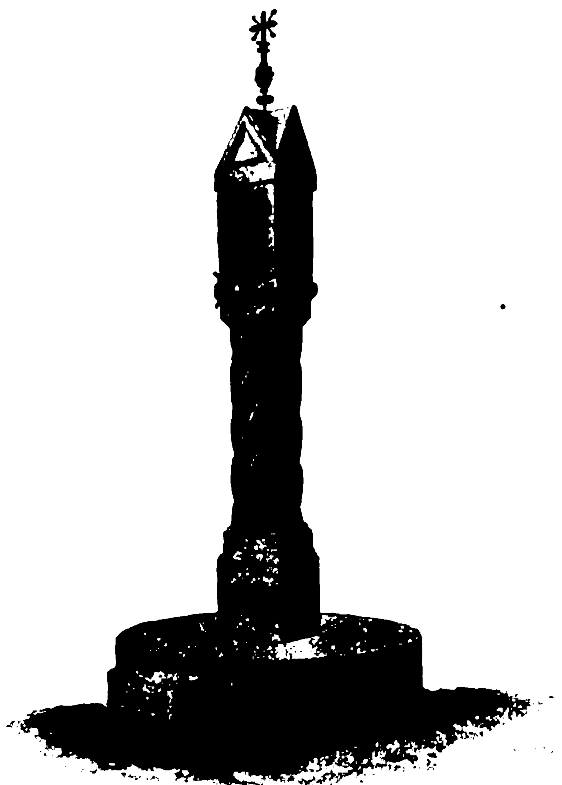
Svícny bronzové dva, pozdně gotické, oblé s prsténci 32 *cm* vysoké; dva renaissanční 45 *cm* vysoké a jeden renaissanční malý.

Zvony: *1.* Průměr 123 *cm*, výška 92 *cm*; ve dvou řádcích nápis minuskulní, mezi řádky gotický ornament. Relief P. Maria předoucí, vedle něho zvoneček, od něhož nápis počíná:

anno x domini x millesimo x quincentesimo x xx x en x ego x campana x nonquam x prononcio x vana x ignem x vel x festum x bellum x aut x funus x honestum x Qui.

x me x fecit x magister x bartholomeus x nomen x habet x in x civitate x prage x veni x sancte x spiritus x reple x tuorum x corda x fidelium x et x tui x amoris x in x eis x ignem.

Na plášti malý relief P. Marie s Ježíškem, na věnci gotický ornamentalní věneček.

Obr. 122. Kamenný Újezd. Boží muka.

2. Průměr 105 *cm*, výška 83 *cm*, pokrytý barokními ornamenty, na plášti nápis:

DEI TER OPTIMI MAXIMI GLORIAE EIVSDEMQ.
INTEMERATAE SEMPER VIRGINIS D. MATRIS
OMNIVMQVE S. S. PERENNATVRO HONORI AC VENERATIONI
SVB
ADMINISTRATIONE TVTELARI SERENISSIMI PRINCIPIS
ET DVCIS DE SCHWARZENBERG PIE MVNIFICA
ADM' RDI' DMI' IOANNIS ZAWADIL ZELANTIHSIMI (sic!)
STEINKIRCHENSIS PAROCHI DEXTERA
ME FVNDI FECIT.
GEORG WENZEL KOHLER GOSS MICH IN BVDWEIS 1739.

3. Průměr 70 *cm*, nápis:

ZVM GOTTESHAVS STEINKIRCHEN ANNO 1759 GOSS MICH ANTON PEGL IN BVDWEIS.

4. Průměr 52·5 *cm*, nápis:

1800 PŘELIT TENTO ZWON DALA OSADA OVJESKÁ.

(Oba jen částečně přístupné.)

Digitized by Google

Kasule roratní ze XVII. století, pěkná applikovaná a prýmkářská práce.

Boží muka na návsí pozdně gotická, kamenná s dříkem šroubovitým.

Maškovec, skrovné zbytky starého hradu. (Sedláček, Hrady a zámky, III. 83 a násl.)

Újezd Ostrolov. (Újezdec.)

Mohyly (Památky XIV., 471. Mitth. d. anthrop. Ges. XIX., 102), v okolí nalezeny mince římské.

Sedláček A., Hrady a zámky, III., str. 283. — Trajer J., H.-st. B. d. D. B. p. 352.

HRAD, ve XIV. stol. sídlo vladyk »z Újezdce,« stával jižně od vsi po levém břehu Stropnice na ostrohu nyní lesem porostlém, kde posud jsou dva hluboké příkopy, po stavbách však není památky.

Nynější ZÁMEČEK jest jednopatrová stavba z konce XVI. století bez umělecké ceny, a jest od r. 1692 majetkem obce Budějovické.

Vidov.

Mohyly 13 (Mitth. d. anthrop. Ges. XXIII., 26 a zpráva měst. musea v Budějovicích 1890—1, str. 26).

Zahájí.

Hromadný nález bronzů (Mitth. d. anthrop. Ges. XIX., 93 a J. Richlý: Die Bronzezeit in Böhmen, 150).

Braniš J., Mittheilungen d. C. C. 1895, p. 90. — Trajer J. H.-st. B. d. D. B., p. 120.

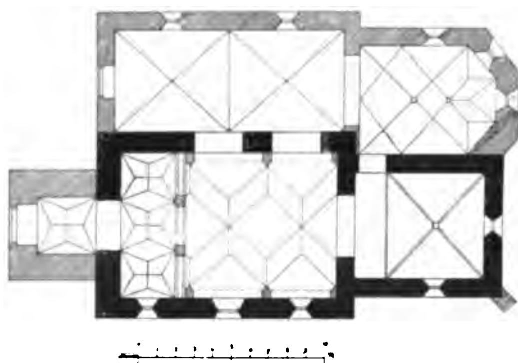
KOSTEL ZVĚSTOVÁNÍ P. MARIE (farní). Mezi farami dekanátu Bechyňského jmenuje se r. 1355 (L. conf.) »Zahradie« (= Zahay 1436) a r. 1368 již přes sto let trvavší fara Mydlovary, kterou rovněž při nynějším chrámu P. Marie v Zahájí hledati dlužno. Zvláštní tento poměr dvou far v jednom místě jest na budově kostela Zahájského posud patrným.

Na okrouhlém hřbitově stojí budova orientovaná, z lomového kamene, omítnutá, prozrazující tři doby stavební, a sice z XIII. století presbyteř a zdi hlavní lodi (starý kostel, snad Mydlovarský), z doby Vladislavské boková loď se sakristií (druhý kostel, snad Zahájský), klenba hlavní lodi a zpodní část věže; konečně pak období baroku, kdy po vypálení při bitvě dne 25. května 1742 zde mezi Rakušany a Francouzi svedené celá budova nejapně byla restaurována. Při opravě této všecka okna rozšířením proměněna v prostá čtverhraná, jen vchody v západním průčelí zachovaly

Digitized by Google

starší tvar; hlavní, do podvěžní síňce vedoucí má ostění otupené, tudorským obloukem přepjaté, druhý do bokové lodi oblouk hrotitý s jednoduchým profilem Při jihovýchodním rohu presbyteře jest jednoduchý opěrák, římsa kolkolem moderní, střecha těžká tašková; věž, v hořejším patře barokní, má stanovou střechu krytou šindelem.

Presbyteř 7 *m* dlouhá a 5·55 *m* široká, přímo uzavřená, skládá se z kvadratického travée, přepjatého gotickou křížovou klenbou a hrubého, v lomeném oblouku zklenutého pasu, který spolu s jednoduchým, neotupeným obloukem triumfálním podporoval věž původně mezi lodí a presbyteří umístěnou. V zadních koutech jsou oblé přípory, jedna s hlavicí kalichovitou, druhá s lidskou tváří; žebra těžká mají profil z oblounu ke čtyřhranému jádru připojeného a protínají se v jednoduchém svorníku. V severní zdi do nynější sakristie vede vchod pozdně gotický, prostý s vodorovným nadpražím; otvory zasklené, jeden do sakristie, druhý na oratoř později prolomeny.

Obr. 123. Zaháji. Půdorys kostela.

Loď hlavní 11·55 *m* dlouhá a 7·70 *m* široká, má klenbu pozdně gotickou, hvězdovitou, podporovanou při stěnách dvěma páry opěrných pilířků s oblými příporami; žebra slabá, žlábkem otupená protínají se v štítkových svornících. V pozadí jest pozdně gotická kruchta na dvou nízkých pilířích podporujících tři travée hvězdovité klenby. I předsíň pod průčelnou věží má klenbu gotickou, hvězdovou.

Dvě v severní zdi hrubě prolomené, polokruhové arkády spojují hlavní loď s lodí bokovou, 12·15 *m* dlouhou a 5·40 *m* širokou. Přepjata jest gotickou křížovou klenbou, jejíž od oblých přípor vycházející, slabá, žlábkem otupená žebra protínají se v malých svornících, z nichž jeden nese podobu Beránka. Na východní stěně patrným jest gotický, neotupený, později zapažený triumfální oblouk, jenž však není v ose lodi, nýbrž pošinut jest k jihu, aby při stavbě užiti se mohlo zdi sousedního kostela.

Presbyteř k bokové lodi příslušná byla 7·60 *m* dlouhá, 5·74 *m* široká, třemi stranami osmiúhelníka uzavřená, přepjatá gotickou klenbou síťovou s žebry žlábkovanými; hlavní svorník ozdoben jest tváří Kristovou, druhý má podobu štítku. Nyní jest prostor ten přepažen stropem, nahoře jest oratoř, v přízemí sakristie, od níž příčkou odděleno v závěru upravené schodiště.

Z výzdoby kostela zasluhují zmínky: 1. Malé freskové obrázky z minulého století na klenbě presbyteře, 2. slušné obrazy sv. Tří králů a sv. Barbory na bokových oltářích, 3. ve výklenku první arkády umístěná

Digitized by Google

gotická kovaná mřížka bývalého sanktuaria, ozdobená rosettami a v náplních několikrát se opakujícími majuskulními písmeny: G K P N L R.

Ve dlažbě bokové lodi jsou dva náhrobky s nápisy:

1. SISTE (kalich) VIATOR
HIC IACET ZELOSVS
DOMINI SACERDOS
MARTINVS HRDLICZKA
HVIVS LOCI CAPELANVS
QVI
IN OPTIMO ÆTATIS FLORE
MORTIS PRÆDA FACTVS
IN IA HANC FOSSAM DECLINARAT
NVNC ATE
PIUM MEMENTO EXOPTAT
(lebka s hnáty).

2 SISTE VIATOR
ET
VIDE
FRANCISCVS BV:
DESCHINSKY
CVRATVS ZAHA
GY QVI VIXIT
ANNIS 54 HIC
IN PACE RE
QVIESCIT.

Alabastrový hautrelief »Zvěstování P. Marie,« krásná renaissanční práce, ale pozdějším obarvením znešvařená, uložen jest v diecesním museu budějovickém.

Z výbavy chrámové uměleckou cenu má pouze neužívané ciborium (původně asi kalich) 22 *cm* vysoké s krásně tepanou nohou a velmi pěkně tepaným, prosekávaným renaissančním košem.

Zvony: *1*. Průměr 90 *cm*, výška 74 *cm*, má kolem čepce nápis:

† SVB COLATV ED (sic) PATRONATV SERENISSIMI DOM: JOSEPHI S: R: I: PRINCIPIS IN

† SCHWARZENBERG ED DVCIS CRVMLOV: CAMPANA HÆC AD MAIOREM DEI GLORIA ED HONOREM

† SANCTORVM PATRONORVM BOHVSLAI IOSEPHI ET ADALBERTI BENEDICTA FVIT ANNO 1743.

Na plášti krucifix, sv. Mikuláš a ještě nějaký světec.

Digitized by Google

2. Průměr 74 *cm*, výška 57 *cm*, má kolem čepce šest pásků a mezi prostředními nápis:

SVB VMBRA ALARVM TVARVM PROTEGE NOS ANNO 1745.

3. Z roku 1848 bez nápisu.

4. Nepřístupný.

Za vsí na cestě k Nákří kamenná BOŽÍ MUKA z XVI. století; pilíř prostě otupený, na něm kaplička s hrubě tesaným křížkem.

Záhorčice.

Malé, dobře zachované hradiště na levém břehu Vltavy proti Březí; oválné, 37 *m* zdéli, 22 *m* zšíři, šířka příkopu 13 *m*, hloubka 8 *m*. Více neprozkoumáno.

Zvíkov.

Sedláček A., Hrady a zámky, III., str. 188.

TVRZ u statku č. 19. jest dobře zachovaná, hrubá, neomítnutá stavba z lomového kamene v podobě mohutné, čtverhrané věže. V přízemí vchod lomovým kamenem v hrotitém oblouku překlenutý, v hořejším patře stará neveliká okénka zazděná a na severní straně nahoře ve zdi zapuštěný, dovedně tesaný kvádr, na něm kruh s monogramem ihs a pod tím · leta · ekcvi? (snad 1506?, ač není-li to slovo cristi), římsa moderní, střecha nová.

Uvnitř dvéře jednoduché s ostěním pozdně gotickým a vodorovným nadpražím.

Digitized by Google

SEZNAM MÍST.

SEZNAM UMĚLCŮ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

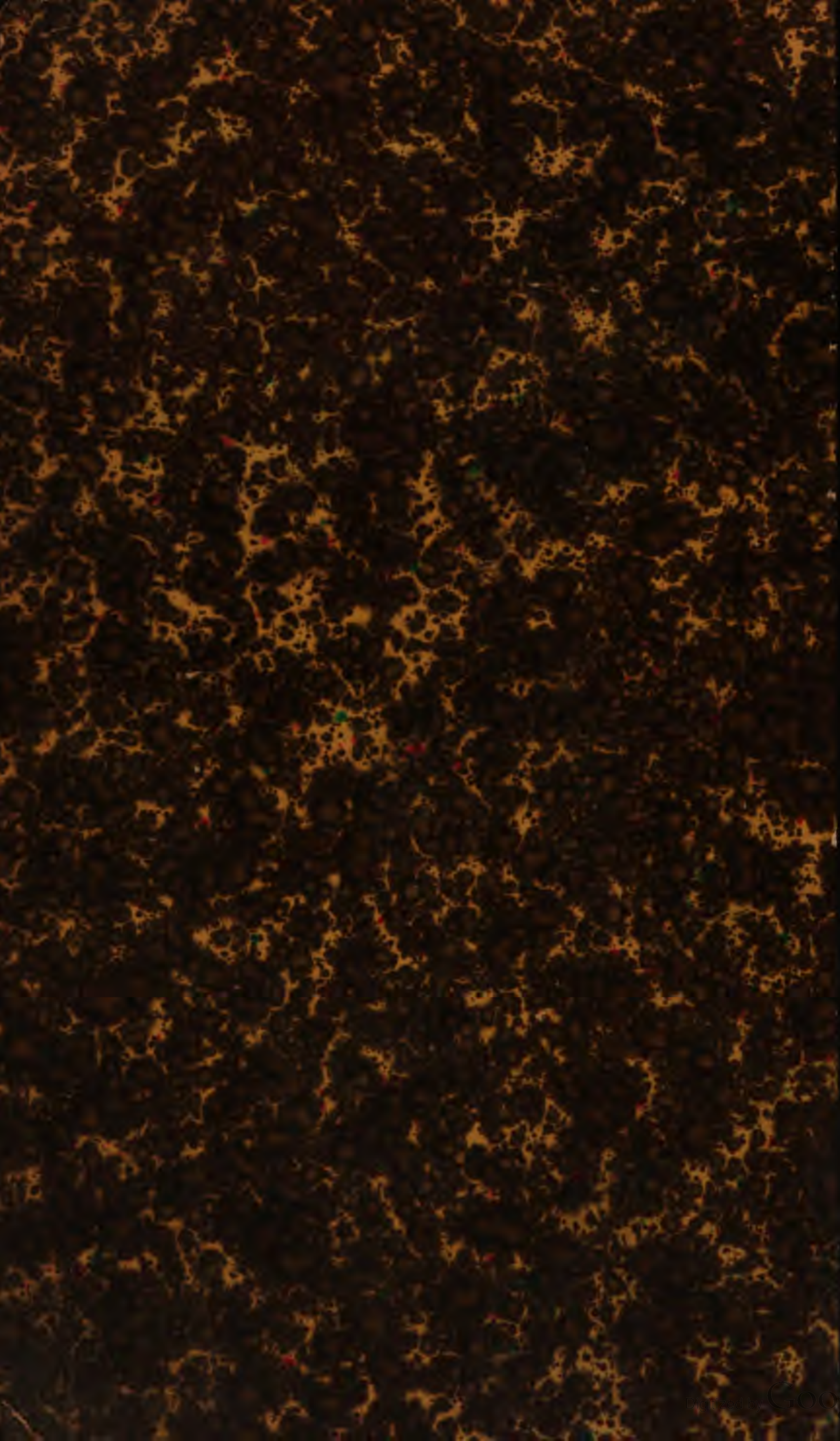
IVERSITY O IIGAN

Digitized by Google

DO NOT REMOVE
OR
RD

Digitized by Google

Google